

**ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE a.d.
Nikšić**

Konsolidovani finansijski iskazi za 2019. godinu
u skladu sa računovodstvenim propisima
Crne Gore

i

Izvještaj nezavisnog revizora

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 - 5
KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI ISKAZI	
Konsolidovani iskaz o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha)	6
Konsolidovani iskaz o finansijskoj poziciji (Bilans stanja)	7
Konsolidovani iskaz o promjenama na kapitalu	8
Konsolidovani iskaz o novčanim tokovima	9
Napomene uz konsolidovane finansijske iskaze	10 - 62
KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva Elektroprivreda Crne Gore, Nikšić

Izveštaj revizora o konsolidovanim finansijskim iskazima

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju priloženih konsolidovanih finansijskih iskaza privrednog društva Elektroprivreda Crne Gore a.d. Nikšić (“Matično društvo”) i njegovih zavisnih pravnih lica (zajedno u daljem tekstu “Grupa”), koji obuhvataju konsolidovani iskaz o finansijskoj poziciji (u daljem tekstu: bilans stanja) na dan 31. decembra 2019. godine i konsolidovani iskaz o ukupnom rezultatu (u daljem tekstu: bilans uspjeha), konsolidovani iskaz o promjenama na kapitalu i konsolidovani iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz konsolidovane finansijske iskaze koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi konsolidovani finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim aspektima, konsolidovanu finansijsku poziciju Grupe na dan 31. decembra 2019. godine, kao i konsolidovane rezultate njenog poslovanja i konsolidovane tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama objelodanjenim u Napomeni 3. uz konsolidovane finansijske iskaze.

Osnova za mišljenje sa rezervom

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 22. uz konsolidovane finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2019. godine, nekretnine, postrojenja i oprema iskazani po neto sadašnjoj vrijednosti od EUR 976,185,372 (31. decembar 2018. godine: EUR 972,030,550) uključuju sredstva ukupne neto sadašnje vrijednosti od EUR 36,352,148 (31. decembar 2018. godine: EUR 39,907,055) bez odgovarajuće dokumentacije o vlasništvu. Shodno tome, nijesmo bili u mogućnosti da utvrdimo da li bi određene korekcije bile neophodne u vezi sa stanjem navedenih sredstava na dan 31. decembra 2019. godine, i na dan 31. decembra 2018. godine, kao i povezanih pozicija u konsolidovanom iskazu o ukupnom rezultatu, konsolidovanom iskazu o promjenama na kapitalu i konsolidovanom iskazu o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan.

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji (“Službeni list Crne Gore”, br. 001/17) i Međunarodnim standardima revizije (MSR). Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku našeg izvještaja *Odgovornosti revizora za reviziju konsolidovanih finansijskih iskaza*. Mi smo nezavisni u odnosu na Grupu u skladu sa *Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe* Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (“IESBA Kodeks”) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju konsolidovanih finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da nam pruže osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji konsolidovanih finansijskih iskaza tekućeg perioda. Ova pitanja su obrađena u kontekstu revizije konsolidovanih finansijskih iskaza u cjelini, kao i u formiranju našeg mišljenja o njima i mi ne izražavamo posebno mišljenje o ovim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva Elektroprivreda Crne Gore, Nikšić

Izveštaj revizora o konsolidovanim finansijskim iskazima (Nastavak)

Ključna pitanja revizije (Nastavak)

Utvdili smo da su sledeća ključna pitanja revizije za saopštavanje u našem Izveštaju:

Ključna pitanja revizije	Kako smo adresirali ključno pitanje revizije
<p>1. Priznavanje prihoda (tačnost evidentiranja prihoda), Napomena 7. uz konsolidovane finansijske iskaze</p> <p>Postoji inherentni rizik u vezi sa tačnošću priznatih prihoda koji proizilaze iz kompleksnosti IT sistema i procedura prodaje Grupe.</p> <p>Računovodstvene politike Grupe koje se odnose na priznavanje prihoda su objelodanjene u Napomeni 3.17.</p>	<p>Obezbijedili smo razumijevanje procesa vezanih za priznavanje prihoda.</p> <p>Sproveli smo testove kontrola povezanih sa prihodima od prodaje električne energije, distribucije električne energije, prodaje uglja i IT sistema kroz provjeru dizajna i efikasnosti relevantnih kontrola vezanih za prihode od prodaje električne energije.</p> <p>Takođe, sproveli smo suštinske analitičke procedure vezane za značajne vrste prihoda, kao i specifične procedure kako bismo se uvjerali u tačnost i kompletnost priznatih prihoda.</p>
<p>2. Rezervisanja, Napomena 31. uz konsolidovane finansijske iskaze</p> <p>a) Rezervisanja za sudske sporove</p> <p>Navedeno ključno pitanje revizije je izabrano zbog toga što obuhvata značajne procjene rukovodstva Grupe vezane za ishod sporova, kao i značajne procjene iznosa potencijalnih gubitaka u slučaju procjenjenog negativnog ishoda sudskog spora.</p> <p>Računovodstvene politike Grupe koje se odnose na priznavanje Rezervisanja su objelodanjene u Napomeni 3.14.</p>	<p>Testirali smo Rezervisanja za sudske sporove Grupe evidentirana na troškovima tekućeg perioda sa stanovišta ispunjenosti kriterijuma za priznavanje kao troška u tekućem periodu.</p> <p>Slanje nezavisnih konfirmacija eksternim advokatima Grupe.</p> <p>Razumijevanje procesa u vezi sa formiranjem ovih rezervisanja i analiza sa rukovodstvom Grupe i stručnim službama.</p>
<p>b) Rezervisanja za stambene kredite</p> <p>Navedeno ključno pitanje revizije je izabrano zbog toga što obuhvata značajne procjene rukovodstva Grupe vezane za naknade zaposlenima, a koje se odnose na rezervisanja po osnovu prava na otpis dijela stambenih kredita.</p> <p>Računovodstvene politike Grupe koje se odnose na priznavanje Rezervisanja su objelodanjene u Napomeni 3.14.</p>	<p>Testirali smo Rezervisanja za stambene kredite Grupe evidentirana na troškovima tekućeg perioda sa stanovišta ispunjenosti kriterijuma za priznavanje kao troška u tekućem periodu.</p> <p>Sa eksternim konsultantom Grupe smo analizirali pretpostavke korišćene za računanje ovih rezervisanja.</p>

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva Elektroprivreda Crne Gore, Nikšić

Izveštaj revizora o konsolidovanim finansijskim iskazima (Nastavak)

**Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje
za konsolidovane finansijske iskaze**

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih iskaza u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, kao i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu konsolidovanih finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju konsolidovanih finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Grupe da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na nastavak poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Grupu ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadzor nad procesom finansijskog izvještavanja Grupe.

Odgovornosti revizora za reviziju konsolidovanih finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da konsolidovani finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvek otkriti materijalno značajan pogrešan iskaz ako takav iskaz postoji. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ukoliko se može u razumnoj mjeri očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih konsolidovanih finansijskih iskaza.

Kao dio revizije u skladu sa Međunarodnim standardima revizije mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom obavljanja revizije. Mi takođe:

- Identifikujemo i procjenjujemo rizike od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u konsolidovanim finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške, osmišljavamo i obavljammo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike, i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilazanje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Grupe.
- Vršimo procjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva Elektroprivreda Crne Gore, Nikšić

Izveštaj revizora o konsolidovanim finansijskim iskazima (Nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju konsolidovanih finansijskih iskaza (Nastavak)

- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i da li, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, postoji materijalna neizvesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Grupe da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvesnost, dužni smo da u našem izvještaju revizora skrenemo pažnju na odgovarajuća objelodanjivanja u konsolidovanim finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izveštaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da Grupa prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo ocjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja konsolidovanih finansijskih iskaza, uključujući i objelodanjivanja, kao i da li su u konsolidovanim finansijskim iskazima prikazane osnovne poslovne promjene i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.
- Pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza u vezi sa finansijskim informacijama entiteta ili poslovnim aktivnostima u okviru Grupe kako bi izrazili mišljenje o konsolidovanim finansijskim iskazima. Mi smo odgovorni smo za usmjeravanje, nadzor i izvršenje revizije Grupe. Takođe, mi smo isključivo odgovorni za naše revizorsko mišljenje.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje smo identifikovali tokom naše revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i, gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji konsolidovanih finansijskih iskaza za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posledice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Društva Elektroprivreda Crne Gore, Nikšić

Izvještaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Rukovodstvo Grupe je odgovorno za sastavljanje i tačnost priloženog godišnjeg Konsolidovanog izvještaja menadžmenta u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu. U skladu sa Zakonom o reviziji, naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti godišnjeg konsolidovanog Izvještaja menadžmenta Grupe za 2019. godinu sa konsolidovanim finansijskim iskazima za tu poslovnu godinu koji su bili predmet revizije. Naši postupci u tom pogledu su bili ograničeni samo na ocjenu usaglašenosti finansijskih informacija sadržanih u godišnjem Konsolidovanom Izvještaju menadžmenta sa revidiranim konsolidovanim finansijskim iskazima.

Po našem mišljenju, finansijske informacije objelodanjene u godišnjem Konsolidovanom izvještaju menadžmenta Grupe za 2019. godinu usklađene su, po svim materijalno značajnim pitanjima, sa konsolidovanim finansijskim iskazima Grupe za 2019. godinu koji su bili predmet revizije i sastavljen je u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Milovan Popović.

Podgorica, 29. jun 2020. godine

Milovan Popović
Ovlašćeni revizor

KONSOLIDOVANI ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU (BILANS USPJEHA)

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

U EUR

	Napomena	2019.	2018.
POSLOVNI PRIHODI			
Prihodi od prodaje	7	307,218,713	288,890,792
Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	8	3,645,904	91,254
Ostali poslovni prihodi	9	1,479,431	1,185,588
		312,344,048	290,167,634
POSLOVNI RASHODI			
Nabavna vrijednost prodate robe	10	(88,599,721)	(57,604,636)
Troškovi materijala	11	(18,647,426)	(24,810,905)
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	12	(60,557,217)	(57,676,283)
Troškovi amortizacije i rezervisanja	13	(52,658,491)	(50,108,552)
Ostali poslovni rashodi	14	(57,563,480)	(53,449,193)
		(278,026,335)	(243,649,569)
POSLOVNI REZULTAT		34,317,713	46,518,065
Finansijski prihodi	15	5,947,369	6,185,454
Finansijski rashodi	16	(2,473,734)	(2,599,938)
FINANSIJSKI REZULTAT		3,473,635	3,585,516
Ostali prihodi	17	10,267,862	21,772,348
Ostali rashodi	18	(5,926,915)	(12,829,340)
REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI		4,340,947	8,943,008
REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA		42,132,295	59,046,589
Tekući porez na dobit		(4,368,316)	(4,508,325)
Odloženi poreski prihodi/(rashodi)		1,143,559	2,865,744
PORESKI RASHOD PERIODA	19	(3,224,757)	(1,642,581)
NETO REZULTAT		38,907,538	57,404,008
Osnovna zarada po akciji	20	0.3294	0.4374
ZARADA PO AKCIJI		0.3294	0.4374
Neto rezultat koji pripada vlasnicima matičnog pravnog lica		39,340,439	57,590,083
Neto rezultat koji pripada učešćima koji ne obezbeđuju kontrolu		(432,901)	(186,075)

Napomene na stranama od 10 do 62
čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih iskaza

Priloženi finansijski iskazi su odobreni za izdavanje od strane Odbora direktora Matičnog društva dana 29. juna 2020. godine i potpisani su u ime rukovodstva Matičnog društva od strane:

Lice odgovorno za sastavljanje
Finansijskih iskaza

Vojka Čalasan

Glavni finansijski direktor

Branislav Pejović

Izvršni direktor

Igor Noveljić

KONSOLIDOVANI ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI (BILANS STANJA)

Na dan 31. decembra 2019. godine

U EUR

	<u>Napomena</u>	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
AKTIVA			
Neuplaćeni upisani kapital		3,287	3,287
Stalna imovina			
Nematerijalna ulaganja	21	4,211,814	4,538,231
Nekretnine, postojenja i oprema	22	976,185,372	972,030,550
Učešća u kapitalu	23	4,453,946	4,450,475
Ostali dugoročni finansijski plasmani	24	28,319,337	58,066,251
		<u>1,013,170,469</u>	<u>1,039,085,507</u>
Odložena poreska sredstva		374,237	478,474
Stalna sredstva namjenjena prodaji		2,225,824	2,617,625
Obrtna imovina			
Zalihe	25	21,066,062	24,425,955
Potraživanja		93,263,608	84,187,350
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	26	8,500	13,124
Kratkoročni finansijski plasmani	27	72,895,053	91,928,656
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	28	22,962,147	37,224,157
Porez na dodatu vrijednost i AVR	29	3,976,657	2,214,813
		<u>214,172,027</u>	<u>239,994,055</u>
UKUPNA AKTIVA		<u>1,229,945,844</u>	<u>1,282,178,948</u>
PASIVA			
Kapital	30		
Osnovni kapital		769,927,930	855,285,366
Rezerve		57,282,194	33,124,564
Pozitivne revalorizacione rezerve		209,457,642	216,580,838
Negativne revalorizacione rezerve		(8,826)	(8,826)
Neraspoređena dobit		60,771,855	61,099,939
Gubitak		(52,675,022)	(61,052,835)
Otkupljene sopstvene akcije i udjeli		(76,992,779)	(85,357,436)
Učešće koje ne obezbjeđuje kontrolu		5,549,777	5,982,700
		<u>973,312,771</u>	<u>1,025,654,310</u>
Dugoročna rezervisanja i obaveze			
Dugoročna rezervisanja	31	46,193,845	45,894,977
Dugoročni krediti	32	63,569,839	64,093,797
Ostale dugoročne obaveze		5,522,759	7,786,597
		<u>115,286,443</u>	<u>117,775,371</u>
Odložene poreske obaveze		45,073,026	46,320,823
Kratkoročne obaveze			
Kratkoročne finansijske obaveze	32	14,018,115	13,379,267
Obaveze iz poslovanja	33	33,398,543	33,923,157
Ostale kratkoročne obaveze i PVR	34	45,170,433	42,157,862
Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda		2,133,070	1,104,765
Obaveze po osnovu poreza na dobit		1,268,329	1,863,393
		<u>95,988,490</u>	<u>92,428,444</u>
Kratkoročna rezervisanja		<u>285,114</u>	-
UKUPNA PASIVA		<u>1,229,945,844</u>	<u>1,282,178,948</u>

Napomene na stranama od 10 do 62
čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih iskaza

KONSOLIDOVANI ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine
U EUR

Opis	Osnovni kapital	Emisiona premija	Rezerve	Revalorizacione rezerve	Neraspoređena dobit	Gubitak	Otkupljene sopstvene akcije	Manjinski udio	Ukupno
Stanje na dan									
1. januara 2018. godine	855,285,366	-	(643,298)	143,606,976	48,135,231	(62,569,530)	-	6,187,286	990,002,031
Prenos revalorizacionih rezervi tokom godine	-	-	-	(7,732,357)	7,732,357	-	-	-	-
Isplata dividende	-	-	-	-	(55,282,227)	-	-	-	(55,282,227)
Dobit tekuće 2018. godine	-	-	-	-	57,608,594	-	-	(204,586)	57,404,008
Pokriće gubitka iz prethodne godine	-	-	-	-	(948,127)	948,127	-	-	-
Otkupljene sopstvene akcije	-	33,507,979	-	-	-	-	-	-	(51,849,457)
Ostale promjene - procjena nekretnina i ostalo	-	-	259,883	80,697,393	3,854,111	568,568	(85,357,436)	-	85,379,955
Stanje na dan									
31. decembra 2018. godine	855,285,366	33,507,979	(383,415)	216,572,012	61,099,939	(61,052,835)	(85,357,436)	5,982,700	1,025,654,310
Prenos revalorizacionih rezervi tokom godine	-	-	-	(6,671,166)	2,475,301	4,195,865	-	-	-
Isplata dividende	-	-	-	-	(38,364,193)	-	-	-	(38,364,193)
Dobit tekuće 2019. godine	-	-	-	-	39,791,054	(450,593)	-	(432,923)	38,907,538
Pokriće gubitka iz prethodne godine	-	-	-	-	(4,632,541)	4,632,541	-	-	-
Otkupljene sopstvene akcije	-	24,124,994	-	-	-	-	(76,992,779)	-	(52,867,785)
Poništenje sopstvenih akcija	(85,357,436)	-	-	-	-	-	85,357,436	-	-
Ostale promjene - otpis i ostalo	-	-	32,636	(452,030)	402,295	-	-	-	(17,099)
Stanje na dan									
31. decembra 2019. godine	769,927,930	57,632,973	(350,779)	209,448,816	60,771,855	(52,675,022)	(76,992,779)	5,549,777	973,312,771

Napomene na stranama od 10 do 62
čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih iskaza

KONSOLIDOVANI ISKAZ O NOVČANIM TOKOVIMA
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine
U EUR

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Rezultat prije oporezivanja	42,132,295	59,032,786
Amortizacija	46,888,712	36,382,453
Promjena zaliha	3,359,893	(4,433,419)
Promjena potraživanja	(9,071,634)	(5,670,372)
Promjena obaveza prema dobavljačima	(524,614)	(8,167,431)
Promjena rezervisanja	583,982	7,293,013
Plaćene kamate	(2,473,734)	(1,939,218)
Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	(1,028,305)	(2,418,218)
Promjena odloženih poreza i drugih nepomenutih stavki koje imaju uticaj na tok gotovine iz poslovnih aktivnosti	(1,761,844)	43,260,781
Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti	78,104,751	123,340,375
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	-	365,382
Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	48,780,517	132,724,467
Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	-	418,743
Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)	-	(51,849,457)
Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	(50,868,924)	(53,460,045)
Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	-	(75,995,637)
Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja	(2,088,407)	(47,796,547)
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Uvećanje osnovnog kapitala	-	3,818,881
Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	638,848	9,000,000
Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	3,012,571	291,995
Otkup sopstvenih akcija i udjela	(52,867,784)	(192,177)
Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	(2,787,796)	(33,283,188)
Isplaćene dividende	(38,274,193)	(55,282,228)
Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja	(90,278,354)	(75,646,717)
NETO TOK GOTOVINE	(14,262,010)	(102,889)
Gotovina na početku izvještajnog perioda	37,224,157	37,327,046
Pozitivne kursne razlike po osnovu preračuna gotovine	-	-
Negativne kursne razlike po osnovu preračuna gotovine	-	-
GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (Napomena 28)	22,962,147	37,224,157

Napomene na stranama od 10 do 62
čine sastavni dio ovih konsolidovanih finansijskih iskaza

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Elektroprivreda Crne Gore a.d., Nikšić (u daljem tekstu „EPCG“ ili „Matično društvo“) je vertikalno integrisana kompanija čija su osnovne djelatnosti proizvodnja električne energije i snabdijevanje električnom energijom u Crnoj Gori. Osim pomenutog, Matično društvo se bavi izgradnjom i održavanjem elektroenergetskih objekata, projektovanjem i nadzorom, kao i drugim djelatnostima propisanim Statutom EPCG.

Organizacionu strukturu Matičnog Društva čine organi Matičnog Društva i organizacione cjeline (operativne i funkcionalne cjeline). EPCG raspolaže kapacitetima za proizvodnju električne energije ukupne bruto instalisane snage 877.38 MW, od čega se 652.38 MW (74%) odnosi na hidroelektrane “Perućica”, “Piva” i ostalih pet malih hidroelektrana (HE Podgor, Rijeka Mušovica, Rijeka Crnojevića, Lijeva Rijeka i Šavnik), a 225 MW (26%) na termoelekttranu “Pljevlja”.

Matično Društvo je osnovano 12. februara 1999. godine u skladu sa Odlukom Vlade Crne Gore, broj 1001-2772/1 od 16. oktobra 1998. godine, o programu svojinske transformacije i restrukturiranja javnog elektroprivrednog preduzeća u formu akcionarskog društva. Shodno pomenutoj odluci, kapital EPCG u iznosu od EUR 991,884,419 podijeljen je na 113,887,961 akcija sa pravom glasa. Vlada Crne Gore u čijem je vlasništvu bilo 70% EPCG zadržala je kontrolu nad EPCG dok je preostalih 30% pripalo građanima Crne Gore i institucionalnim akcionarima.

Matično Društvo je registrovano u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici kao akcionarsko društvo (Reg. br. 4-0000330) 30. juna 2002. godine.

U toku 2009. godine izvršena je dokapitalizacija EPCG u iznosu od EUR 87,628,158 na osnovu Ugovora o prodaji dijela akcija zaključenog između Vlade Crne Gore i kompanije A2A S.p.A. - Italija dana 3. septembra 2009. godine, čime je EPCG promijenila vlasničku strukturu kako slijedi: Vlada Crne Gore sa učešćem od 55%, kompanija A2A S.p.A. sa učešćem od 43,7% i manjinski akcionari sa učešćem od 1,3%. U skladu sa ugovorom pravo upravljanja EPCG je imala kompanija A2A.

Tokom 2014. godine izvršeno je povećanje akcijskog kapitala po osnovu Ugovora o uslovima konverzije duga EPCG po osnovu poreza i doprinosa u akcijski kapital u iznosu od EUR 45 miliona, sa Ministarstvom Finansija i Ministarstvom Ekonomije Crne Gore potpisanog dana 21. februara 2014. godine. Ugovor je zaključen na osnovu člana 12 Zakona o budžetu Crne Gore za 2014. godinu (Sl. list CG br. 61/2014). Ovim ugovorom izdato je 5,883,737 akcija u korist Vlade Crne Gore čime je učešće Vlade Crne Gore u akcijskom kapitalu EPCG povećano za 2,02% i iznosi 57,02%.

Ugovor između akcionara A2A i Vlade Crne Gore je istekao 30. juna 2017. godine. U skladu sa mogućnošću koja je data ugovorom, A2A je iskoristilo put opciju 1. jula 2017. godine, kako je komunicirano Vladi Crne Gore 3. jula 2017. godine. U skladu sa time, društvo A2A je prenijelo svoje pravo upravljanja EPCG Vladi Crne Gore efektivno od 20. jula 2017. godine, kada je i ključno rukovodstvo imenovano od strane A2A razriješeno.

Na XIV vanrednoj Skupštini akcionara Grupe, održanoj 23. juna 2016. godine, donijeta je Odluka o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ d.o.o., Podgorica (u daljem tekstu: „CEDIS d.o.o. Podgorica“) radi obavljanja djelatnosti distribucije električne energije. U skladu sa pomenutom odlukom, CEDIS d.o.o. je u 100% vlasništvu Matičnog Društva, na bazi monetarnog uloga u iznosu od EUR 8,500,000, odnosno nemonetarnog uloga u iznosu od EUR 269,601,754. Nemonetarni ulog uključivao je sva sredstva koja se odnose na obavljanje aktivnosti distribucije i koja su iskazana u finansijskim iskazima EPCG za 2015. godinu po fer vrijednosti od EUR 269,601,754. U skladu sa gore navedenom Odlukom, CEDIS d.o.o. registrovan je kod Centralnog registra privrednih subjekata 30. juna 2016. godine pod registarskom oznakom br. 50766918 i počeo je sa radom 1. jula 2016. godine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

1. OSNOVNE INFORMACIJE (Nastavak)

Nakon početka rada CEDIS d.o.o. Podgorica, Matično Društvo više ne obavlja poslove distribucije električne energije.

Skupština akcionara EPCG donijela je dana 30. decembra 2017. godine Odluku o pokriću akumuliranog gubitka ovog Matičnog Društva iz sredstava emisione premije u iznosu od EUR 8,613,641 i osnovnog kapitala u iznosu od EUR 148,373,499. Istog dana donešena je odluka o smanjenju osnovnog kapitala Elektroprivrede Crne Gore a.d. Nikšić radi pokrića akumuliranog gubitka.

Na osnovu tačke 5 Odluke o odobravanju ugovora o prodaji uglja između Matičnog Društva i Rudnika uglja a.d. Pljevlja, sa XVII vanredne sjednice skupštine akcionara održane 1. februara 2018. donešena je Odluka o otkupu akcija nesaglasnih akcionara po pitanju po cijeni od EUR 4.3899 po akciji, koliko je i iznosila prosječna cijena akcija Društva na dan 31. januara 2018. godine. Tom prilikom otkupljeno je 43,777 akcija u ukupnom iznosu od EUR 192,177.

Na XIX vanrednoj skupštini akcionara EPCG održanoj 28. marta 2018. godine donijeta je Odluka o pokretanju postupka dobrovoljne javne ponude za preuzimanje akcionarskog društva Rudnik uglja a.d. Pljevlja. Po navedenoj odluci pokrenut je postupak dobrovoljne javne ponude za preuzimanje 5,064,443 akcija sa pravom glasa akcionarskog društva Rudnik uglja a.d. Pljevlja što čini 100% akcija emitenata sa pravom glasa. Cijena akcija po kojoj je sproveden postupak preuzimanja inosi EUR 6.4 po akciji i utvrđena je u skladu sa članom 17. stav 4 Zakona o preuzimanju akcionarskih društava, elaboratom o procjeni fer vrijednosti akcija Rudnika uglja a.d. Pljevlja koju je sačinio ovlašćeni revizor Deloitte d.o.o. Podgorica. Dana 16. aprila 2018. godine Komisija za tržište kapitala je donijela Rješenje o odobrenju dobrovoljne javne ponude za preuzimanje. Dana 15. juna 2018. godine Komisija za tržište kapitala je donijela Rješenje o okončanju javne ponude za preuzimanje akcionarskog društva Rudnik uglja a.d. Pljevlja čime je Matično društvo postalo vlasnik 96.78% akcija Rudnika uglja a.d. Pljevlja, dok je 19. jula 2018. godine EPCG postala vlasnik 100% akcija Rudnika uglja a.d. Pljevlja.

Na XVI redovnoj skupštini akcionara EPCG održanoj 20. avgusta 2018. godine donijeta je Odluka o odobravanju kupovine sopstvenih akcija po kojoj je Matičnom Društvu odobrena kupovina 13,052,876 sopstvenih akcija od akcionara A2A S.p.A Breša po cijeni od EUR 3.95754012 po akciji.

Na XVII redovnoj skupštini akcionara Matičnog Društva održanoj 30. avgusta 2019. godine donijeta je Odluka o odobravanju kupovine 11,813,238 sopstvenih akcija od akcionara A2A S.p.A Breša po cijeni od EUR 4.4752828317 po akciji.

Na XVIII redovnoj skupštini akcionara Matičnog Društva održanoj 30. avgusta 2019. godine donijeta je Odluka o poništenju 13,052,876 sopstvenih akcija nominalne vrijednosti 6.5175 eura po akciji. Na istoj sjednici donijeta je i Odluka o smanjenju osnovnog kapitala za EUR 85,357,436, po osnovu poništenja 13,096,653 sopstvene akcije nominalne vrijednosti 6.5175 eura po akciji. 43,777 akcija koje su poništene ovom Odlukom stečeno je od nesaglasnih akcionara Odlukom XVIII vanredne Skupštine akcionara održane 23. avgusta 2018. godine.

Nakon smanjenja kapital Matičnog Društva na 31. decembar 2019. godine iznosi 769,927,930 i podijeljen je na 118,132,402 akcije sa pravom glasa nominalne vrijednosti 6.5175 eura po akciji.

Organi Matičnog Društva su:

- Skupština akcionara,
- Odbor direktora,
- Izvršni direktor i
- Sekretar Društva.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

1. OSNOVNE INFORMACIJE (Nastavak)

Matično društvo i njegova zavisna društva čine Grupu EPCG (u daljem tekstu „Grupa“)

Na dan 31. decembra 2019. Grupa zapošljava 3.189 radnika (31. decembra 2018. godine: 3.231 radnika).

Akcije Matičnog Društva se kotiraju na Montenegroberzi a.d., Podgorica.

Konsolidovani finansijski iskazi Grupe su predloženi za odobrenje od strane Odbora Direktora Grupe na sjednici održanoj dana 29. juna 2020. godine. Godišnja Skupština akcionara, koja je ovlaštena da odobri ove finansijske iskaze, ima pravo da zahtijeva promjene prije odobrenja. S obzirom da većinski akcionari imaju svoje predstavnike među članovima Odbora Direktora Matičnog društva, koji predlaže finansijske iskaze Skupštini na odobrenje, vjerovatnoća potencijalnih izmjena zahtijevanih od strane Skupštine je mala i takvih izmjena nije bilo u prošlosti.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza**

Grupa ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG”, br. 52/2016), odnosno na osnovu Odluke o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) u Crnoj Gori („Sl. list CG”, br. 69/2002). Shodno tome, Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenjuju se za finansijske iskaze koji obuhvataju period koji počinje sa 1. januarom 2003. godine.

Finansijski iskazi su prikazani u formatu propisanom Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Sl. list CG”, br. 05/2011) koji u pojedinim djelovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to zahtijeva u skladu sa MRS 1 - „Prikazivanje finansijskih iskaza“.

Pored toga, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MSFI i MRS zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevod je objavljen 31. decembra 2009. godine i obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Takođe, navedeni prevod ne sadrži i prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih iskaza.

Shodno navedenom, a imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Grupe, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Grupa je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa principom istorijskog troška, osim ukoliko je u računovodstvenim politikama drugačije navedeno.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)**2.2. Konsolidacija**

Na osnovu Zakona o računovodstvu („Sl. list CG”, br. 52/2016) privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske iskaze kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS. Konsolidovani finansijski iskazi su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica. Osim toga, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, velika pravna lica su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju godišnji izvještaj menadžmenta kao i konsolidovani godišnji izvještaj menadžmenta kad imaju kontrolu nad jednim ili više pravnih lica.

Priloženi finansijski iskazi predstavljaju konsolidovane finansijske iskaze Grupe.

Matično društvo sastavlja i konsolidovane finansijske iskaze, a povezana lica čiji je EPCG vlasnik su:

1. Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o. Podgorica (100%),
2. Zeta energy d.o.o. Danilovgrad (51%),
3. EPCG d.o.o. Beograd (100%),
4. Rudnik Uglja a.d. Pljevlja (100%).

2.3. Zvanična valuta izvještavanja

Finansijski iskazi prezentovani su u eurima (EUR) - zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Grupe, i sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u eurima (EUR), osim ukoliko je drugačije navedeno.

2.4. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine finansijski izvještaji Grupe za 2018. godinu sastavljeni u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore koji su bili predmet revizije.

2.5. Nastavak poslovanja

Grupa je u periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine ostvarilo neto dobit u iznosu od EUR 38,907,538. Na dan 31. decembar 2019. godine obrtna imovina Grupe je veća od njenih kratkoročnih obaveza za EUR 118,183,537 (31. decembar 2018. godine je bila veća za: EUR 147,565,611).

Izbijanje epidemije korona virusa COVID-19 u januaru 2020. i njegovo globalno širenje po svijetu doveli su do toga da se proglašuje globalna pandemija korona virusa.

Kao posledica najviše novih taksi za CO₂, lošije hidrologije i manje potrošnje usljed COVID-a 19 u 2020. godini očekuje se niži rezultat od planiranog.

U cilju obezbjeđivanja likvidnosti u narednom periodu, EPCG je aplicirala za kredit kod EBRD-a u iznosu od 50 miliona eura, uskoro se očekuje potpisivanje ugovora.

Rukovodstvo Grupe pažljivo prati razvoj situacije i na osnovu najboljih raspoloživih informacija do sada, rukovodstvo Grupe smatra da nema potrebe da se izvrši bilo kakva korekcija u finansijskim iskazima za 2019. godinu.

Rukovodstvo smatra da Grupa ima adekvatne resurse da nastavi sa poslovanjem u doglednoj budućnosti. Shodno tome, priloženi finansijski iskazi Grupe su pripremljeni po načelu stalnosti poslovanja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Nematerijalna ulaganja**

Nematerijalna ulaganja se vrednuju pri početnom priznavanju po nabavnoj vrijednosti. Nakon početnog priznavanja, nematerijalna ulaganja se iskazuju po fer vrijednosti, zasnovanoj na periodičnim, u skladu sa MRS najmanje trogodišnjim a najviše petogodišnjim, procjenama vrijednosti koje vrše nezavisni procijenitelji, umanjenoj za kasniju amortizaciju.

Povećanje knjigovodstvene vrijednosti nematerijalnih ulaganja po osnovu revalorizacije iskazuje se u okviru kapitala na računu revalorizacione rezerve. Smanjenja knjigovodstvene vrijednosti kojima se umanjuju prethodna povećanja vrijednosti istih sredstava terete direktno revalorizacione rezerve; sva ostala smanjenja terete bilans uspjeha. Povećanja knjigovodstvene vrijednosti nematerijalnih ulaganja kojima se ukidaju prethodna umanjivanja vrijednosti se priznaju u korist bilansa uspjeha.

Nematerijalna ulaganja se amortizuju u toku korisnog ekonomskog vijeka trajanja i procjenjuju radi obezvrjeđenja kada god postoje indikacije da su nematerijalna ulaganja obezvrjeđena. Period amortizacije kao i metode amortizacije nematerijalnih ulaganja sa ograničenim vijekom trajanja se preispituju najmanje na kraju svake finansijske godine.

Procijenjeni korisni vijek trajanja nematerijalnih ulaganja je od 3 do 5 godina.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna ili revalorizovana vrijednost tokom njihovog procijenjenog vijeka trajanja.

3.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema inicijalno se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za naknadno akumuliranu ispravku vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjivanja, ako ih ima. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove i troškove dovođenja sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

Nekretnine, postrojenja i oprema se naknadno iskazuju po fer vrijednosti, zasnovanoj na periodičnim, u skladu sa MRS najmanje trogodišnjim a najviše petogodišnjim, procjenama vrijednosti koje vrše nezavisni procijenitelji, umanjenoj za kasniju amortizaciju.

Povećanje knjigovodstvene vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme po osnovu revalorizacije iskazuje se u okviru kapitala na računu revalorizacione rezerve. Smanjenja knjigovodstvene vrijednosti kojima se umanjuju prethodna povećanja vrijednosti istih sredstava terete direktno revalorizacione rezerve; sva ostala smanjenja terete bilans uspjeha. Povećanja knjigovodstvene vrijednosti sredstava kojima se ukidaju prethodna umanjivanja vrijednosti se priznaju u korist bilansa uspjeha.

Revalorizacione rezerve se prenose u neraspoređenu dobit u dva slučaja:

- 1) dok su sredstva još uvijek u upotrebi, u iznosu razlike između amortizacije zasnovane na revalorizacionoj knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava i amortizacije zasnovane na originalnom trošku imovine i
- 2) prilikom otuđenja sredstava, u ukupnom preostalom iznosu.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, u zavisnosti od toga šta je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Grupa u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano utvrditi. Knjigovodstvena vrijednost zamijenjenog sredstva se iskrižava. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.2. Nekretnine, postrojenja i oprema (Nastavak)**

Zemljište se ne amortizuje.

Matično društvo i zavisno društvo CEDIS su angažovali nezavisnog procjenitelja da izvrši poslednju procjenu fer vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme proknjiženu u finansijskim izvještajima na dan 31. decembra 2018. godine.

Amortizacija drugih sredstava se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna ili revalorizovana vrijednost do njihove rezidualne vrijednosti tokom njihovog procijenjenog vijeka trajanja, kao što slijedi:

	Procijenjeni vijek trajanja	Stopa amortizacije (%)
Građevinski dio hidroelektrana	40-100	1,00-2,50
Građevinski dio termoelektrana	40-80	1,25-2,50
Poslovne zgrade	45-60	1,67-2,22
Oprema hidroelektrane	10-80	1,25-10,00
Oprema termoelektrana	10-50	2,00-10,00
Vozila/plovila	8-25	4,00-12,50
Kancelarijska i ostala oprema	5-40	2,50-20,00
Nematerijalna ulaganja	5-10	10,00-20,00

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja.

Knjigovodstvena vrijednost sredstva svodi se odmah na njegovu nadoknadivu vrijednost ukoliko je knjigovodstvena vrijednost veća od njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti.

Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha u okviru „Ostalih prihoda/(rashoda)“.

3.3. Investicione nekretnine

Ulaganje u nekretnine namijenjene sticanju prihoda (investicione nekretnine) predstavlja ulaganje u imovinu koja se drži u cilju sticanja prihoda putem izdavanja u zakup ili od povećanja tržišne vrijednosti, ili i jedno i drugo, a ne za korišćenje ili prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investicione nekretnine se priznaju kao sredstva, kada su ispunjeni sljedeći kriterijumi:

- investicione nekretnine moraju ostvarivati ekonomske koristi;
- investicione nekretnine se koriste za izdavanje u zakup i donose zakupninu ili se prodaju i ostvaruju dobit;
- investicione nekretnine nijesu namijenjene za prodaju u bliskoj budućnosti u redovnom poslovanju;
- nabavnu vrijednost je moguće pouzdano izmjeriti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.3. Investicione nekretnine (Nastavak)**

Početno priznavanje investicionih nekretnina je po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost predstavlja nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove nabavke.

Investicione nekretnine se naknadno vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti procijenjenoj od strane nezavisnog procjenjivača, a dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti priznaje se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom prodaje investicionih nekretnina, iskazuju se u iskazu o ukupnom rezultatu kao dio poslovnih prihoda ili kao dio poslovnih rashoda.

3.4. Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja

Grupa klasifikuje stalna sredstva kao sredstva namijenjena prodaji kada se njihova knjigovodstvena vrijednost može nadoknaditi prevashodno kroz prodaju, a ne daljim korišćenjem. Stalna sredstva namenjena prodaji moraju da budu dostupna za momentalnu prodaju u svom trenutnom stanju isključivo pod uslovima koji su uobičajeni za prodaje takve vrste imovine i njihova prodaja mora biti vrlo vjerovatna.

Stalna sredstva namijenjena prodaji se prikazuju u iznosu nižem od knjigovodstvene i fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje.

Grupa ne amortizuje stalna sredstva dok su ona klasifikovana kao stalna sredstva namijenjena prodaji.

3.5. Umanjenje vrijednosti nefinansijskih sredstava

Sredstva sa neograničenim korisnim vijekom upotrebe ne podliježu amortizaciji i testiraju se na obezvrjeđenje vrijednosti jednom godišnje. Za sredstva koja podliježu amortizaciji testiranje na obezvrjeđenje njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog obezvrjeđenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost je vrijednost veća od fer vrijednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrijednosti u upotrebi. Za svrhu procjene obezvrjeđenja vrijednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu). Nefinansijska sredstva kod kojih je došlo do obezvrjeđenja vrijednosti se revidiraju na svaki izvještajni period zbog mogućeg ukidanja efekata obezvrjeđenja vrijednosti.

3.6. Lizing

Određivanje da li je neki aranžman lizing ili sadrži lizing zasniva se na sadržini aranžmana na dan njegovog nastanka: da li ispunjenje aranžmana zavisi od korišćenja posebnog sredstva ili aranžman sadrži pravo na korišćenje tog sredstva.

Finansijski lizing po kome se Grupi suštinski prenose svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom nad predmetom lizinga kapitalizuje se na početku lizinga po fer vrijednosti sredstava koja su predmet lizinga ili po sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja za lizing, ako je ona niža. Minimalna plaćanja lizinga se dijele na finansijski trošak i smanjenje neizmirene obaveze po osnovu lizinga u cilju ostvarenja konstantne periodične kamatne stope na preostali saldo obaveza. Finansijski trošak se iskazuje u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.6. Lizing (Nastavak)**

Sredstva uzeta na lizing se amortizuju tokom korisnog vijeka upotrebe. Međutim, ukoliko nije sasvim izvjesno da će Grupa steći pravo vlasništva nad sredstvom do kraja trajanja lizinga, to sredstvo se u potpunosti amortizuje u periodu kraćem od trajanja lizinga ili procijenjenog vijeka trajanja sredstva.

Potraživanja i Obaveze po osnovu operativnog lizinga se priznaju kao prihodi i rashodi u bilansu uspjeha tokom period trajanja lizinga.

3.7. Zajmovi i ostali dugoročni finansijski plasmani**3.7.1. Klasifikacija*****Zajmovi i potraživanja***

Zajmovi i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Uključuju se u tekuća sredstva, osim ukoliko su im rokovi dospjeća duži od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva.

U bilansu stanja Grupe zajmovi i potraživanja obuhvataju potraživanja, gotovinu i gotovinske ekvivalente i kratkoročne finansijske plasmane u bilansu stanja.

3.7.2. Priznavanje i mjerenje

Zajmovi i potraživanja i ulaganja koja se drže do dospjeća se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

3.7.3. “Netiranje” finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva i obaveze se netiraju i iskazuju u neto iznosu u bilansu stanja kada postoji zakonski osnov da se netiraju priznati iznosi i namjera izmirenja na neto osnovi, da se istovremeno realizuju sredstva i izmire obaveze. Zakonsko pravo na netiranje (poravnanje) ne smije biti uslovljeno budućim događajima te mora biti sprovodivo u toku redovnog poslovanja, u slučaju kašnjenja u ispunjenju obaveza i u slučaju stečaja Grupe ili ugovorne strane.

3.7.4. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava***Sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti***

Na svaki datum bilansa stanja Grupa procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da je umanjena vrijednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvrjeđeno i gubici po osnovu obezvrjeđenja nastaju samo ako postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstava (“nastanak gubitka”) i kada taj nastanak gubitka (odnosno nastanci gubitaka) utiče na procijenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procijenjeni.

Grupa prvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.7.4. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (Nastavak)*****Sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti (Nastavak)***

Iznos gubitka se odmjerava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednost procijenjenih budućih tokova gotovine (isključujući buduće kreditne gubitke koji nijesu nastali) diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi za to finansijsko sredstvo. Iznos knjigovodstvene vrijednosti sredstva se umanjuje i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha.

Grupa može da odmjerava umanjenje vrijednosti na osnovu fer vrijednosti finansijskog instrumenta korišćenjem tržišnih cijena koje su dostupne javnosti.

Ako se u narednom periodu iznos gubitka zbog umanjenja vrijednosti smanji i to smanjenje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja obezvrjeđivanja (npr. poboljšanju kreditne sposobnosti dužnika), ukidanje prethodno priznatog gubitka po osnovu umanjenja vrijednosti priznaje se u bilansu uspjeha.

3.8. Učešća u kapitalu povezanih pravnih lica i hartije od vrijednosti**3.8.1. Klasifikacija*****a) Ulaganja u zavisna društva***

Zavisna društva su sva društva nad kojima Grupa ima pravo da sprovodi finansijske i poslovne politike uglavnom na osnovu posjedovanja više od jedne polovine glasačkog prava.

b) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju nederivativna sredstva koja su svrstana u ovu kategoriju ili nijesu klasifikovana ni u jednu drugu kategoriju. Uključuju se u dugoročna sredstva, osim ukoliko rukovodstvo ima namjeru da ulaganja otuđi u roku od 12 mjeseci od datuma bilansa stanja.

c) Finansijska sredstva koja se drže do dospijeca

Finansijska sredstva koja se drže do dospijeca su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja i fiksnim rokovima dospijeca, koja rukovodstvo ima namjeru i mogućnost da drži do dospijeca. U slučaju da Grupa odluči da proda značajan dio finansijskih sredstava koja se drže do dospijeca, cijela kategorija će biti reklasifikovana kao raspoloživa za prodaju. Finansijska sredstva koja se drže do dospijeca klasifikuju se kao dugoročna sredstva, osim ako su rokovi dospijeca kraći od 12 mjeseci od datuma bilansa stanja; tada se klasifikuju kao kratkoročna sredstva.

3.8.2. Priznavanje i mjerenje

Redovna kupovina i prodaja finansijskih sredstava se priznaje na datum trgovanja - datum kada se Grupa obavezala da će kupiti ili prodati finansijsko sredstvo. Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove. Finansijska sredstva prestaju da se priznaju po isteku prava na novčani priliv od finansijskog sredstva ili ako je to pravo prenijeto i Grupa je u suštini prenijela sve rizike i koristi od vlasništva nad sredstvima.

Ulaganja u zavisna i pridružena društva se računovodstveno obuhvataju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za troškove obezvrjeđenja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Učešća u kapitalu povezanih pravnih lica i hartije od vrijednosti (Nastavak)

3.8.2. Priznavanje i mjerenje (Nastavak)

Kada su hartije od vrijednosti klasifikovane kao hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju ili kada su obezvrijeđene, akumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u kapitalu uključuju se u bilans uspjeha kao „dobici ili gubici od ulaganja u hartije od vrijednosti“.

Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na berzi zasniva se na tekućim cijenama ponude. Ukoliko tržište nekog finansijskog sredstva nije aktivno (i za hartije od vrijednosti koje se ne kotiraju), Grupa utvrđuje fer vrijednost tehnikama procjene. To uključuje primjenu nedavnih transakcija između nezavisnih stranaka, pozivanje na druge instrumente koji su suštinski isti, analizu diskontovanih novčanih tokova i opciju modela formiranja cijena maksimalnim korišćenjem informacija sa tržišta, a uz što je manje moguće oslanjanje na informacije karakteristične za samo Grupu.

3.8.3. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava

a) *Sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti*

Na svaki datum bilansa stanja Grupa procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da je obezvrijeđena vrijednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvrijeđeno i gubici po osnovu obezvrijeđenja nastaju samo ako postoji objektivni dokaz o obezvrijeđenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstava (“nastanak gubitka”) i kada taj nastanak gubitka (odnosno nastanci gubitaka) utiče na procijenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procijenjeni.

Kriterijumi koje Grupa koristi da odredi da li postoji objektivni dokaz o gubitku usljed obezvrijeđenja vrijednosti uključuju:

- Značajne finansijske teškoće emitenta ili dužnika;
- Kršenje ugovora, kao što je kašnjenje u plaćanju ili neplaćanje kamate ili glavnice;
- Grupa, iz ekonomskih ili pravnih razloga koji se odnose na finansijske teškoće zajmoprimca, odobri zajmoprimcu garancije/povlastice koje inače ne bi odobrilo;
- Vjerovatnoća stečaja ili druge finansijske reorganizacije dužnika;
- Nestanak aktivnog finansijskog tržišta za to finansijsko sredstvo zbog finansijskih poteškoća; ili dostupni podaci koji ukazuju da postoji mjerljivo smanjenje u predviđenim budućim tokovima gotovine iz portfelja finansijskih sredstava nakon njihovog inicijalnog priznavanja, iako se pomenuto smanjenje još uvijek ne može povezati sa pojedinačnim finansijskim sredstvima iz portfelja, uključujući:
 - 1) Nepovoljna promjena kreditne sposobnosti dužnika; i
 - 2) Nacionalne ili lokalne ekonomske prilike koje su uzajamno povezane sa kašnjenjem u naplati potraživanja iz portfelja.

Grupa prvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz o obezvrijeđenju.

Iznos gubitka se odmjerava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine (isključujući buduće kreditne gubitke koji nijesu nastali) diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi za to finansijsko sredstvo. Iznos knjigovodstvene vrijednosti sredstva se umanjuje i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha. Grupa može da odmjerava obezvrijeđenje vrijednosti na osnovu fer vrijednosti finansijskog instrumenta korišćenjem tržišnih cijena koje su dostupne javnosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Učešća u kapitalu povezanih pravnih lica i hartije od vrijednosti (Nastavak)

3.8.3. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (Nastavak)

a) Sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti (Nastavak)

Ako se u narednom periodu iznos gubitka zbog obezvrjeđenja vrijednosti smanji i to smanjenje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja obezvrijeđivanja (npr. poboljšanju kreditne sposobnosti dužnika), ukidanje prethodno priznatog gubitka po osnovu obezvrjeđenje vrijednosti priznaje se u bilansu uspjeha.

b) Sredstva klasifikovana kao raspoloživa za prodaju

Grupa procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da je umanjena vrijednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Za procjenu umanjenja vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti Grupa koristi kriterijume navedene u tački (a) gore. U slučaju vlasničkih hartija od vrijednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju, značajan ili prolongiran pad fer vrijednosti ispod njihove nabavne vrijednosti smatra se indikatorom da je došlo do umanjenja njihove vrijednosti. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, akumulirani gubitak - utvrđen kao razlika između troškova sticanja i tekuće fer vrijednosti, umanjene za bilo kakav gubitak zbog umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva koji je prethodno priznat u bilansu uspjeha - prenosi se sa kapitala i priznaje u bilansu uspjeha. Gubici zbog umanjenja vrijednosti vlasničkih instrumenata priznati u bilansu uspjeha ne mogu se ukinuti kroz bilans uspjeha.

Ako se u narednom periodu fer vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju poveća i to povećanje se može objektivno pripisati nekom događaju nastalom nakon priznavanja gubitka po osnovu umanjenja vrijednosti u bilansu uspjeha, gubitak po osnovu umanjenja vrijednosti se ukida u bilansu uspjeha.

3.9. Prestanak priznavanja finansijskih sredstava

Finansijsko sredstvo (ili, dio finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko je:

- došlo do isteka prava na priliv novca po osnovu tog sredstva;
- društvo je zadržalo pravo na priliv novca po osnovu sredstva ali je preuzelo obavezu da izvrši isplatu po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu; ili
- društvo je izvršilo prenos prava na priliv novca po osnovu sredstva i (a) prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili (b) nije niti prenijelo, niti zadržalo sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom ali je prenijelo kontrolu nad njim.

3.10. Zalihe

Zalihe se vrednuju po nižoj od cijene koštanja i neto prodajne vrijednosti. Cijena koštanja se utvrđuje primjenom metode ponderisanog prosječnog troška. Cijena koštanja materijala obuhvata troškove nabavne vrijednosti i zavisne troškove nabavke. Neto prodajna vrijednost je procijenjena prodajna cijena u uobičajenom toku poslovanja, umanjena za pripadajuće varijabilne troškove prodaje.

Terećenjem ostalih rashoda vrši se ispravka vrijednosti zaliha u slučajevima kada se ocijeni da je potrebno svesti vrijednost zaliha na njihovu neto ostvarivu prodajnu vrijednost. Oštećene zalihe i zalihe koje po kvalitetu ne odgovaraju standardima se otpisuju.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.11. Potraživanja od kupaca**

Potraživanja od kupaca su iznosi koje duguju kupci za prodatu robu ili izvršene usluge u okviru redovnog ciklusa poslovanja. Ukoliko se očekuje da potraživanja budu naplaćena u roku od godinu dana ili kraćem (ili u okviru redovnog ciklusa poslovanja ako je duži), potraživanja od kupaca se klasifikuju kao kratkoročna. U suprotnom, potraživanja od kupaca se iskazuju kao dugoročna. Potraživanja od kupaca se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, a naknadno se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti, primjenom metode efektivne kamatne stope, umanjene za rezervisanja po osnovu umanjenja vrijednosti.

Rezervisanje za umanjenje vrijednosti potraživanja se utvrđuje kada postoji objektivan dokaz da Grupa neće biti u mogućnosti da naplati sve iznose koje potražuje u skladu sa prvobitnim uslovima. Značajne finansijske poteškoće kupca, vjerovatnoća da će kupac biti nelikvidiran ili finansijski reorganizovan, propust ili kašnjenje u izvršenju plaćanja (više od 180 dana od datuma dospeljeća) se smatraju indikatorima da je vrijednost potraživanja umanjena, koji se dalje razmatraju od strane menadžmenta za individualna potraživanja.

Iznos rezervisanja predstavlja razliku između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova diskontovanih prvobitnom efektivnom kamatnom stopom. Knjigovodstvena vrijednost potraživanja umanjuje se preko ispravke vrijednosti, a iznos obezvrjeđenja se priznaje u bilansu uspjeha u okviru pozicije „ostali rashodi“. Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se na teret ispravke vrijednosti potraživanja. Naknadna naplata iznosa koji je prethodno bio otpisan, iskazuje se u bilansu uspjeha u okviru „ostalih prihoda“.

3.12. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju: novac u blagajni, depozite po viđenju kod banaka, druga kratkoročna visoko likvidna ulaganja sa prvobitnim rokom dospeljeća do tri mjeseca ili kraće i prekoračenja po tekućem računu. Prekoračenja po tekućem računu uključena su u obaveze po kreditima u okviru tekućih obaveza, u bilansu stanja.

U iskazu o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumijevaju se novčana sredstva na računima kod poslovnih banaka i novčana sredstva oročena kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca, koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine uz beznačajan rizik od promjene vrijednosti.

3.13. Finansijske obaveze

Finansijske obaveze se početno priznaju po fer vrijednosti, uvećanoj u slučaju kredita i pozajmica za direktne troškove transakcije.

Finansijske obaveze Grupe uključuju obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze iz poslovanja, kredite i pozajmice.

Svi krediti i pozajmice inicijalno se priznaju po nabavnoj vrijednosti koja predstavlja fer vrijednost primljenog iznosa umanjenog za iznos troškova povezanih sa pozajmicom. Nakon inicijalnog priznavanja, kamatonosni krediti i pozajmice naknadno se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti primjenom efektivne kamatne stope. Amortizovana vrijednost se izračunava uzimajući u obzir troškove, kao i popuste i premije pri izmirenju obaveza. Dobici i gubici se priznaju u bilansu uspjeha (kao prihod ili rashod) pri isknjiženju ili obezvređivanju obaveze, kao i tokom amortizacionog procesa.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.13. Finansijske obaveze (Nastavak)**

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje ukoliko je ispunjenje te obaveze izvršeno, ukoliko je obaveza ukinuta ili ukoliko je istekao rok važenja obaveze. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamijenjena drugom obavezom prema istom povjериocu ali pod značajno promijenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.14. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Grupa ima postojeću zakonsku ili ugovornu obavezu koja je rezultat prošlih događaja; kada je u većoj mjeri vjerovatnije nego što to nije da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava; kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze. Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Kada postoji određeni broj sličnih obaveza, vjerovatnoća da će podmirenje obaveza iziskivati odliv sredstava se utvrđuje na nivou tih kategorija kao cjeline. Rezervisanje se priznaje čak i onda kada je ta vjerovatnoća, u odnosu na bilo koju od obaveza u istoj kategoriji, mala.

Rezervisanje se odmjerava po sadašnjoj vrijednosti izdatka potrebnog za izmirenje obaveze, primjenom diskontne stope prije poreza koja odražava tekuću tržišnu procjenu vrijednosti za novac i rizike povezane sa obavezom. Povećanje rezervisanja zbog isteka vremena se iskazuje kao trošak kamate.

3.15. Tekući i odloženi porez

Troškovi poreza za period uključuju tekući i odloženi porez. Poreska obaveza se priznaje u bilansu uspjeha, izuzev iznosa koji se odnosi na stavke direktno priznate u kapitalu, u kom slučaju se i poreska obaveza priznaje u kapitalu.

a) Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list CG" br. 65/01, 12/02, 80/04, 40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13 i 55/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Grupe iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

b) Odloženi porez

Odloženi porez na dobit se priznaje korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim iskazima. Međutim, ukoliko odloženi porez na dobit, pod uslovom da nije računovodstveno obuhvaćen, proistekne iz inicijalnog priznavanja sredstva ili obaveze u nekoj drugoj transakciji osim poslovne kombinacije koja u trenutku transakcije ne utiče ni na računovodstvenu ni na oporezivu dobit ili gubitak, tada se on računovodstveno ne obuhvata.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.15. Tekući i odloženi porez (Nastavak)*****b) Odloženi porez (Nastavak)***

Odloženi porez na dobit se odmjerava prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odloženo poresko sredstvo se priznaje samo do iznosa za koji je vjerovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Odložena poreska sredstva i obaveze se netiraju kada postoji zakonski osnov da se netiraju tekuća poreska sredstva sa tekućim poreskim obavezama i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na porez na dobit koji propisuje isti poreski organ jednom ili većem broju poreskih obveznika i kada postoji namjera da se računi izmire na neto osnovi.

3.16. Primanja zaposlenih***a) Obaveze za penzije***

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Grupa je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Grupa izdvaja doprinose u društvene penzione fondove na obaveznoj osnovi. Kada su doprinosi uplaćeni, Grupa nema dalju obavezu plaćanja doprinosa. Doprinosi se priznaju kao troškovi primanja zaposlenih onda kada dospiju za plaćanje. Više plaćeni doprinosi se priznaju kao sredstvo u iznosu koji je moguće refundirati ili u iznosu za koji se smanjuje buduće plaćanje obaveza.

b) Ostala primanja zaposlenih - otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade

U skladu sa Kolektivnim ugovorom Matično društvo je obavezno da zaposlenima, pri odlasku u penziju isplati otpremnine u visini šest mjesečnih plata koju bi ostvario za mjesec koji prethodi mjesecu u kojem se isplaćuje otpremnina, s tim što tako isplaćena otpremnina ne može biti niža od šest prosječnih zarada po zaposlenom isplaćenih u Matičnom društvu, za mjesec koji prethodi mjesecu u kome se vrši isplata otpremnine.

Pored toga, Matično društvo isplaćuje i jubilarne nagrade. Broj mjesečnih zarada za jubilarne nagrade određuju se na osnovu broja godina koje je zaposleni proveo u Matičnom društvu.

Definisana obaveza za ostala primanja zaposlenih se procjenjuje na godišnjem nivou od strane nezavisnih, kvalifikovanih aktuara, primjenom metode projektovane kreditne jedinice. Sadašnja vrijednost obaveze po osnovu definisanih primanja utvrđuje se diskontovanjem očekivanih budućih gotovinskih isplata primjenom kamatnih stopa visokokvalitetnih obveznica koje su iskazane u valuti u kojoj će obaveze biti plaćene i koje imaju rok dospijanja koji približno odgovara rokovima dospijanja navedenih obaveza. Aktuarski dobici i gubici koji proističu iz iskustvenih korekcija i promjena u aktuarskim pretpostavkama obračunavaju se na teret ili u korist prihoda i/ili ostalog rezultata tokom očekivanog prosječnog preostalog radnog vijeka zaposlenih.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.16. Primanja zaposlenih (Nastavak)****c) Otpremnine za raskid radnog odnosa**

Otpremnine se isplaćuju pri raskidu radnog odnosa prije datuma redovnog penzionisanja, ili kada zaposleni prihvati sporazumni raskid radnog odnosa kao višak radne snage u zamjenu za otpremninu. Grupa priznaje otpremninu pri raskidu radnog odnosa kada je evidentno obavezno da: ili raskine radni odnos sa zaposlenim, u skladu sa usvojenim planom, bez mogućnosti odustajanja; ili da obezbijedi otpremninu za prestanak radnog odnosa kao rezultat ponude u namjeri da se podstakne dobrovoljni raskid radnog odnosa u cilju smanjenja broja zaposlenih. Otpremnine koje dopijevaju u razdoblju dužem od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja svode se na sadašnju vrijednost.

d) Stambeni krediti

Na osnovu Pravilnika o rješavanju stambenih potreba zaposlenih koji je u primjeni kod Osnivača, vrši se raspodjela sredstava za stambenu izgradnju i to:

- po osnovu kupovine, odnosno izgradnje stana ili porodične stambene zgrade,
- po osnovu poboljšanja uslova stanovanja.

U toku 2014. godine, Matično društvo je izmijenilo Pravilnik uvodjenjem dodatnog zahtjeva da pravo na stambeni kredit imaju samo oni zaposleni koji su u Matičnom društvu zaposleni u periodu dužem od deset godina, osim zaposlenih koji obavljaju poslove od posebnog značaja za Matično društvo.

Kreditna obaveza zaposlenih (po osnovu sredstava koja se dodjeljuju po osnovu kupovine, odnosno izgradnje stana ili porodične stambene zgrade) utvrđuje se tako što se za svaku godinu radnog staža obaveza umanjuje za 3,4% odobrenih sredstava, s tim da kreditna obaveza ne može biti manja od 25% ukupnog iznosa sredstava dobijenih po osnovu kredita. Kredit se dodjeljuje sa rokom otplate od 20 godina i kamatnom stopom od 1,5% godišnje na preostali iznos kredita.

Zaposleni koji ponudi isplatu ukupnog iznosa dodijeljenog kredita u roku od 1 godine, ima pravo na dodatni popust od 20% i oslobađa se od obaveza plaćanja kamata.

3.17. Priznavanje prihoda

Prihod uključuje fer vrijednost primljenog iznosa ili potraživanja po osnovu prodaje roba i usluga u toku normalnog poslovanja Grupe. Prihod se iskazuje bez PDV-a, povraća roba, rabata, ali sa popustima.

Grupa priznaje prihod kada se iznos prihoda može pouzdano izmjeriti, kada je vjerovatno da će u budućnosti Grupa imati ekonomske koristi i kada su ispunjeni posebni kriterijumi za svaku od aktivnosti Grupe kao što je u daljem tekstu opisano.

a) Prihod od prodaje električne energije

Prihod od prodaje električne energije se priznaje kada Grupa isporuči električnu energiju kupcu, čak i onda kada isporučena energija još uvijek nije fakturisana. Prihod od prodaje električne energije distributivnim kupcima u Crnoj Gori zavisi od cijena električne energije utvrđenih od strane Regulatorne agencije za energetiku Crne Gore, dok se prihod od prodaje električne energije direktnim kupcima i kupcima u inostranstvu zasniva na posebnim ugovorima zaključenim sa kupcima.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.17. Priznavanje prihoda (Nastavak)****b) Prihod od prodaje usluga**

Prihod od ugovora o uslugama sa fiksnom naknadom priznaje se u periodu kada je usluga izvršena, korišćenjem proporcionalne metode tokom trajanja ugovora.

c) Prihod od kamata

Prihod od kamata se priznaje na vremenski proporcionalnoj osnovi primjenom metode efektivne kamatne stope. U slučaju umanjenja vrijednosti potraživanja, Grupa umanjuje knjigovodstvenu vrijednost potraživanja do nadoknadivog iznosa, koji predstavlja procijenjeni budući novčani tok diskontovan po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog instrumenta, i nastavlja da prikazuje promjene diskonta kao prihod od kamate. Prihod od kamate na zajmove čija je vrijednost umanjena utvrđuje se primjenom metode prvobitne efektivne kamatne stope.

3.18. Subvencije

Subvencije od države se priznaju po fer vrijednosti kada postoji razumno uvjerenje da će se Grupa pridržavati uslova povezanih sa njim i da će subvencija biti primljena.

Državne subvencije koje se odnose na troškove se razgraničavaju i priznaju u bilansu uspjeha tokom perioda koji je potreban da se upare sa troškovima koje kompenzuju.

Subvencije koje se odnose na kupovinu nekretnina, postrojenja i opreme se uključuju u ostale dugoročne obaveze i priznaju se u bilansu uspjeha primjenom proporcionalne metode tokom očekivanog vijeka upotrebe odnosnih sredstava.

3.19. Troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja koji se mogu neposredno pripisati sticanju, izgradnji ili proizvodnji sredstva kojem je obavezno potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju namjeravanu upotrebu ili prodaju (sredstvo koje se kvalifikuje) kapitalizuju se kao dio nabavne cijene tog sredstva. Kapitalizacija troškova pozajmljivanja nastavlja se do dana kada su sredstva spremna za svoju namjeravanu upotrebu ili prodaju.

Grupa kapitalizuje troškove pozajmljivanja koji bi bili izbjegnuti da nije bio učinjen izdatak za sredstvo koje se kvalifikuje. Kapitalizovani troškovi pozajmljivanja izračunavaju se na osnovu prosječnog troška Grupe koji se odnosi na finansiranje (ponderisani prosjek troškova pozajmljivanja se primjenjuje na troškove po osnovu nabavke sredstva koje se kvalifikuje), osim u mjeri u kojoj su sredstva pozajmljena isključivo za potrebe sticanja sredstva koje se kvalifikuje. Kada do toga dođe, stvarni troškovi pozajmljivanja, umanjeni za svaki prihod od investiranja po osnovu privremenog investiranja tih pozajmljivanja, kapitalizuju se.

3.20. Preračunavanje stranih valuta**a) Funkcionalna valuta i valuta prikazivanja**

Stavke uključene u finansijske iskaze Grupe odmjeravaju se korišćenjem valute primarnog privrednog okruženja u kome Grupa posluje ("funkcionalna valuta"). Finansijski iskazi Grupe pripremljeni su u valuti Euro koja predstavlja funkcionalnu valutu i valutu prikazivanja Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.20. Preračunavanje stranih valuta (Nastavak)*****b) Transakcije i stanja***

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, priznaju se u bilansu uspjeha.

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju po osnovu kredita, gotovine i gotovinskih ekvivalenata prikazuju se u bilansu uspjeha u okviru pozicije „Finansijski prihodi / rashodi“.

3.21. Izvještavanje o segmentima

O poslovnim segmentima izvještava se na način koji je konzistentan sa internim izvještavanjem za potrebe glavnog donosioca poslovnih odluka. Glavni donosilac poslovnih odluka koji je odgovoran za raspodjelu resursa i procjenu rezultata poslovanja poslovnih segmenata je identifikovan kao Odbor direktora koji donosi strateške odluke.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUĐIVANJA

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Matičnog društva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Računovodstvene procjene i prosuđivanja se kontinuirano preispituju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Osnovne pretpostavke koje se odnose na buduće događaje i ostale značajne izvore neizvjesnosti pri davanju procjene na dan bilansa stanja, a koje snose rizik sa mogućim ishodom u materijalno značajnim korekcijama sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini, predstavljene su u daljem tekstu:

a) Korisni vijek upotrebe nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na istorijskom iskustvu sa sličnim sredstvima kao i na širokom broju ekonomskih i industrijskih faktora. Adekvatnost procijenjenog korisnog vijeka trajanja se preispituje godišnje ili kada postoje indikacije značajnih promjena u pretpostavkama.

b) Umanjenje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme

Obezvrjeđenje postoji kada sadašnja vrijednost sredstava ili jedinice koja generiše novac prevazilazi nadoknadivu vrijednost, koja je viša između fer vrijednosti umanjenja za troškove prodaje i upotrebne vrijednosti. Fer vrijednost se zasniva na nezavisnim prodajnim transakcijama sličnih sredstava ili posmatranim tržišnim cijenama umanjenim za dodatne troškove otuđenja sredstava. Obračun upotrebne vrijednosti se zasniva na modelu diskontovanih novčanih tokova. Nadoknadivi iznos je najosjetljiviji na promjene diskontne stope koja se koristi za diskontovanje novčanih tokova, kao i na buduće novčane tokove koji se očekuju i njihovu stopu rasta koja se koristi za svrhe ekstrapolacije.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godineIznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUĐIVANJA (Nastavak)***c) Obezvrjeđenje učešća u kapitalu***

Obezvrjeđenje učešća u kapitalu zavisnih društava se zasniva na najboljoj procjeni nadoknadivog iznosa od strane rukovodstva. Nadoknadivi iznos je veća vrijednost između fer vrijednosti i upotrebne vrijednosti. Dodatne informacije su objelodanjene u Napomeni 22.

d) Porez na dobit

Grupa podliježe obavezi plaćanja poreza na dobit u skladu sa poreskim propisima Crne Gore. Poreske prijave su predmet odobrenja od strane poreskih organa koji imaju pravo da izvrše naknadne kontrole evidencija poreskog obveznika. Grupa priznaje rezervisanje na osnovu razumnih procjena za moguće efekte pitanja proizašlih iz kontrola poreskih organa. Iznos takvih rezervacija se zasniva na raznim faktorima kao što su iskustvo prethodnih revizija od strane poreskih organa i različitih tumačenja poreske regulative od strane poreskog obveznika i poreskih organa. Takve razlike u tumačenjima mogu na nastanu po osnovu raznih pitanja.

e) Obaveze za otpremnine za odlazak u penziju

Sadašnja vrijednost obaveza za otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjenja uslova zavisi od brojnih faktora koji se određuju na aktuarskoj osnovi korišćenjem brojnih pretpostavki.. Pretpostavke korišćene prilikom određivanja neto troškova (prihoda) za penzije uključuju diskontnu stopu, kretanje zarada, fluktuacija zaposlenih , tablice smrtnosti. Bilo koje promjene u ovim pretpostavkama uticaće na knjigovodstvenu vrijednost obaveza za penzije.

Grupa određuje odgovarajuću diskontnu stopu na kraju svake godine. To je kamatna stopa koja treba da bude primijenjena prilikom određivanja sadašnje vrijednosti očekivanih budućih gotovinskih isplata za koje se očekuje da će biti potrebne u cilju izmirenja obaveza za otpremnine za odlazak u penziju. Prilikom određivanja odgovarajuće diskontne stope, Grupa uzima u razmatranje kamatne stope visokokvalitetnih obveznica koje su iskazane u valuti u kojoj će obaveze za otpremnine za odlazak u penziju biti plaćene i koje imaju rok dospijanja koji približno odgovara rokovima dospijanja obaveza za penzije.

Dodatne informacije su objelodanjene u Napomeni 29.

f) Obaveze za oprošteni dio duga po osnovu stambenih kredita

Sadašnja vrijednost obaveza Grupe po osnovu budućih umanjenja kreditnih obaveza zaposlenih (odobrenih u postupcima rješavanja njihovih stambenih potreba) zavisi od brojnih faktora koji se određuju na aktuarskoj osnovi korišćenjem raznih pretpostavki. Pretpostavke korišćene prilikom određivanja neto sadašnje vrijednosti navedenih obaveza uključuju diskontnu stopu, kretanje zarada, fluktuacija zaposlenih , tablice smrtnosti. Bilo koje promjene u ovim pretpostavkama uticaće na knjigovodstvenu vrijednost navedenih obaveza.

Grupa određuje odgovarajuću diskontnu stopu na kraju svake godine. To je kamatna stopa koja treba da bude primijenjena prilikom određivanja sadašnje vrijednosti očekivanih budućih gotovinskih isplata za rješavanje stambenih potreba zaposlenih i pripadajućeg dijela odobrenog umanjenja kredita. Pored standardnih aktuarskih pretpostavki koje se koriste i za određivanje obaveza za otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjenja uslova, prilikom određivanja sadašnje vrijednosti navedenih obaveza koriste se i pretpostavke o vjerovatnoći uzimanja kredita u odnosu na godine radnog staža. Dodatne informacije su objelodanjene u Napomeni 29.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUĐIVANJA (Nastavak)**g) Sudski sporovi**

Grupa vrši rezervisanje za odlive sredstava koji mogu nastati po osnovu aktivnih sudskih sporova koji se vode protiv Grupe na dan sastavljanje finansijskih iskaza a prema očekivanom ishodu pojedinačnih sudskih sporova. Ako postoji vjerovatnoća veća od 50% da se sudski spor sa negativnim ishodom dogodi, Grupa vrši rezervisanje do iznosa koji je potreban da se izmiri obaveza u cjelosti. Iako Grupa poštuje načelo opreznosti prilikom procjene, s obzirom da postoji velika doza neizvjesnosti, u određenim slučajevima stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. U napomeni 29 i 33 su detaljnije objelodanjene okolnosti u vezi sudskih sporova koji se vode protiv Grupe na dan 31. decembra 2018. godine.

h) Rezervisanja za troškove rekultivacije deponije pepela i šljake

Grupa je procijenila troškove za rekultivacije deponije pepela i šljake. Prilikom utvrđivanja iznosa rezervisanja pretpostavke i procjene koje su izvršene se odnose na troškove uklanjanja, očekivanje i vrijeme nastanka troškova. Dodatne informacije su objelodanjene u Napomeni 29.

i) Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja

Grupa obračunava obezvrjeđenje sumnjivih potraživanja na osnovu procijenjenih gubitaka koji nastaju, jer dužnici nisu u mogućnosti da izvrše tražena plaćanja. U procjeni odgovarajućeg iznosa gubitka od obezvrjeđenja za sumnjiva potraživanja, Grupa se oslanja na starost potraživanja, ranijem iskustvu sa otpisom, bonitetu kupaca i promjenama u uslovima plaćanja. Ovo zahtijeva procjene vezane za buduće ponašanje kupaca i time izazvane buduće naplate u gotovini. Po mišljenju rukovodstva, nema dodatnih rezervisanja za obezvrjeđenje, koja treba da budu uključena u finansijske iskaze Grupe.

j) Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju

Grupa se rukovodi smjericama MRS 39 da odredi kada je vrijednost finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju umanjena. Ovo određivanje zahtijeva značajno prosuđivanje. Prilikom prosuđivanja Grupa, među ostalim faktorima, procjenjuje: trajanje i obim do kojeg je fer vrijednost ulaganja manja od nabavne vrijednosti ulaganja; finansijsko stanje primaoca ulaganja i izglede za okončanje posla u skoroj budućnosti, uključujući faktore kao što su učinak industrije i sektora, promjene u tehnologiji i tokove gotovine iz poslovanja i finansiranja.

5. POSLOVNI SEGMENTI

Odbor direktora Matičnog društva analizira segmente poslovanja. Na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine, poslovne aktivnosti Grupe su organizovane u okviru jednog poslovnog segmenta - proizvodnja, distribucija i snabdijevanje električnom energijom, i proizvodnja uglja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE KAPITALOM

Cilj upravljanja kapitalom je da se zadrži sposobnost nastavka poslovanja u neograničenom periodu u predvidivoj budućnosti, kako bi akcionarima obezbijedilo povraćaj (profit), a ostalim interesnim stranama povoljnosti i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Da bi očuvalo odnosno korigovalo strukturu kapitala, Grupa može da izvrši korekciju budućih isplata dividendi akcionarima, vrati kapital akcionarima, izda nove akcije, ili, pak, može da proda sredstva kako bi smanjilo dugovanje.

Grupa, prati kapital na osnovu koeficijenta zaduženosti. Ovaj koeficijent se izračunava iz odnosa neto dugovanja Grupe i njenog ukupnog kapitala. Neto dugovanje se dobija kada se ukupni krediti (uključujući kratkoročne i dugoročne, kao što je prikazano u bilansu stanja) umanje za gotovinu i gotovinske ekvivalente. Ukupni kapital se dobija kada se na kapital, iskazan u bilansu stanja, doda neto dugovanje.

Na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine koeficijent zaduženosti Grupe bio je kao što slijedi:

	<u>31. 12. 2019.</u>	<u>31. 12. 2018.</u>
Obaveze po kreditima (Napomena 32)	77,280,697	77,473,066
Minus: Gotovina i gotovinski ekvivalenti (Napomena 28)	<u>(22,962,147)</u>	<u>(37,224,157)</u>
Neto dugovanje	54,318,350	40,248,909
Sopstveni kapital	<u>973,312,771</u>	<u>1,025,654,310</u>
Kapital - ukupno	1,027,631,121	1,065,903,219
Koeficijent zaduženosti	5.29%	3.78%

7. PRIHODI OD PRODAJE

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Prihodi od prodaje električne energije - Domaćinstva i ostali potrošači	207,667,042	194,018,899
Prihodi od prodaje električne energije - Izvoz	51,526,826	52,658,896
Prihodi od prodaje električne energije u zemlji, direktni potrošači	25,096,288	27,018,677
Prihodi za pokriće gubitaka u prenosnoj mreži	8,101,335	6,544,620
Prihodi od prodaje usluga po osnovu sekundarne i tercijarne regulacije	5,288,992	3,541,572
Ostali prihodi iz poslovanja	9,186,117	4,821,489
Prihodi od prodaje usluga	<u>352,113</u>	<u>286,639</u>
Ukupno	307,218,713	288,890,792

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

8. PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Prihodi od upotrebe robe za material	3,592,970	66,975
Prihodi po osnovu upotrebe proizvoda za osnovna sredstva	<u>52,934</u>	<u>24,279</u>
Ukupno	<u>3,645,904</u>	<u>91,254</u>

9. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Prihodi od zakupa	731,988	721,335
Drugi poslovni prihodi	<u>747,443</u>	<u>464,253</u>
Ukupno	<u>1,479,431</u>	<u>1,185,588</u>

10. NABAVNA VRIJEDNOST PRODATE ROBE

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Nabavna vrijednost uvezene električne energije	80,927,568	48,756,361
Nabavna vrijednost električne energije kupljene u zemlji	7,475,038	8,848,275
Trosak od balansne odgovornosti za debalans balansne grupe	<u>197,115</u>	<u>-</u>
Ukupno	<u>88,599,721</u>	<u>57,604,636</u>

11. TROŠKOVI MATERIJALA

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Troškovi uglja za TE „Pljevlja”	3,110,339	12,553,595
Troškovi rezervnih djelova	3,335,125	2,559,775
Troškovi sirovina i osnovnog materijala	2,842,244	3,805,630
Troškovi goriva i maziva	7,859,715	5,041,589
Troškovi mazuta za TE „Pljevlja”	518,271	211,703
Troškovi hemikalija za TE „Pljevlja”	272,802	278,603
Troškovi materijala za izradu	<u>708,930</u>	<u>360,010</u>
Ukupno	<u>18,647,426</u>	<u>24,810,905</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

12. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Zarade i naknade zarada	36,461,238	31,768,824
Porezi i doprinosi	18,565,202	18,754,322
Otpremnine za penzije i jubilarne nagrade	460,507	934,447
Troškovi otkupa radnog mjesta	1,945,944	2,832,985
Naknade zaposlenima za zimnicu	717,495	724,348
Troškovi prireza	510,697	514,136
Troškovi pomoći zaposlenima i članovima porodica	930,370	1,501,810
Troškovi dnevnica na službenom putu	882,669	555,929
Naknada za prevoz zaposlenih	83,095	89,482
Ukupno	<u>60,557,217</u>	<u>57,676,283</u>

13. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Troškovi amortizacije:		
Troškovi amortizacije nematerijalnih ulaganja	1,128,381	358,903
Troškovi amortizacije nekretnine, postrojenja i oprema	45,609,447	34,295,084
	<u>46,737,828</u>	<u>34,653,987</u>
Troškovi rezervisanja:		
Troškovi rezervisanja za stambene kredita	-	5,547
Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogastava	191,129	1,393,885
Troškovi rezervisanja sudskih sporova	2,988,578	10,446,358
Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	2,740,956	3,608,775
	<u>5,920,663</u>	<u>15,454,565</u>
Ukupno	<u>52,658,491</u>	<u>50,108,552</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

14. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Troškovi nadoknada za korišćenje prenosne mreže	19,671,849	19,966,043
Troškovi nadoknada za gubitke u prenosnoj mreži	3,970,767	3,914,250
Troškovi održavanja	8,390,737	7,385,596
Troškovi poreza	6,091,049	6,298,914
Premije osiguranja	1,445,331	1,317,296
Poštske usluge - dostavljanje faktura	1,083,227	1,057,055
Troškovi naknada i taksi	2,347,014	1,489,183
Naknade za korišćenje voda	1,077,687	919,305
Sudski troškovi i naknade sudskim izvršiteljima	468,240	752,037
Troškovi prekomjerno preuzete reaktivne energije	954,952	968,855
Troškovi licenci	584,771	548,948
Troškovi voda i komunalnih usluga	725,680	668,388
Ostale poštanske usluge	863,567	770,605
Naknade operateru tržišta	576,886	663,482
Troškovi reklame i propaganda	523,205	373,954
Sponzorstva i donacije	1,243,449	758,401
Obezbeđenje objekata	786,779	658,820
Štampanje računa za el.energiju	202,515	240,218
Troškovi usluga savjetovanja i pravnih usluga	1,276,749	1,122,877
Troškovi bankarskih provizija	251,615	230,814
Zakup	540,913	479,711
Rashodi po osnovu ugovora o pružanju pomoćnih usluga	1,503,054	-
Drugi poslovni rashodi	2,983,444	2,864,441
Ukupno	<u>57,563,480</u>	<u>53,449,193</u>

15. FINANSIJSKI PRIHODI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Prihodi od zateznih kamata	3,672,674	2,770,036
Prihodi od kamata na depozite	1,856,688	2,595,494
Prihodi od kamata po kreditima	378,599	778,272
Drugi finansijski prihodi	39,408	41,652
Ukupno	<u>5,947,369</u>	<u>6,185,454</u>

16. FINANSIJSKI RASHODI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Rashodi po osnovu kamata na kredite	(1,529,213)	(1,782,873)
Rashodi kamata po aktuarskim obračunima	(389,508)	(250,886)
Negativne kursne razlike	(479,632)	(378,905)
Zatezne kamate	(9,644)	(185,457)
Drugi finansijski rashodi	(65,737)	(1,817)
Ukupno	<u>(2,473,734)</u>	<u>(2,599,938)</u>
FINANSIJSKI REZULTAT	<u>3,473,635</u>	<u>3,585,516</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

17. OSTALI PRIHODI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Prihodi od smanjenja obaveza	90,850	-
Prihodi od ukidanja ostalih dugorocnih rezervisanja (Napomena 31)	937,472	1,489,057
Prihodi od ukidanja donacija	244,069	348,442
Prihodi od ukidanja ispravke vrijednosti potraživanja (Napomena 26)	3,566,366	14,099,873
Ukidanje rezervisanja za sporove (Napomena 31)	1,821,776	1,805,122
Prihodi od ukidanja ispravke vrijednosti ostalih potraživanja i avansa	791,484	1,456,113
Dobici od prodaje zaliha	38,236	23,703
Prihodi ranijih godina	430,013	870,102
Drugi nepomenuti prihodi	1,995,156	726,667
Prihodi od usklađivanja vrijednosti zaliha (Napomena 25)	337,421	5,077
Prihodi po osnovu povraćaja poreza i doprinosa	10,531	4,695
Prihodi od usklađivanje vrijednosti nekretnina	4,488	943,497
Ukupno	<u>10,267,862</u>	<u>21,772,348</u>

18. OSTALI RASHODI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti dugoročnih plasmana	530	2,424
Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca	752,856	1,978,438
Rashod nekretnina, postrojenja i opreme	691,573	730,496
Ispravka vrijednosti zaliha	3,146	76,081
Naknada štete, kazne i penali	1,445,228	948,007
Rashodi iz prethodnih izvještajnih perioda	319,136	326,362
Rashodi po osnovu usklađivanja nekretnina, postrojenja i opreme	1,581,638	7,236,147
Rashodi po osnovu usklađivanja stambenih kredita	115,563	242,029
Drugi nepomenuti rashodi	1,017,245	1,289,356
Ukupno	<u>5,926,915</u>	<u>12,829,340</u>

19. POREZ NA DOBIT

(a) Komponente poreza na dobit

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Obračunati tekući porez u toku godine	4,368,316	4,508,325
Odloženi poreski prihod/(rashod)	<u>(1,143,559)</u>	<u>(2,865,744)</u>
Ukupno poreski prihod perioda	<u>3,224,757</u>	<u>1,642,581</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

20. ZARADA PO AKCIJI

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Dobit za godinu	38,907,538	57,404,008
Ponderisani prosječni broj akcija	<u>118,132,402</u>	<u>131,229,055</u>
Zarada po akciji u EUR	<u>0.3294</u>	<u>0.4374</u>

21. NEMATERIJALNA ULAGANJA

	<u>Koncesije i licence</u>	<u>NU u pripremi i avansi</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost			
1. januar 2018. godine	6,726,386	534,330	7,260,716
<i>Početno stanje RUP</i>	<i>13,446,000</i>	<i>36,974</i>	<i>13,482,974</i>
Nabavke	149	786,404	786,553
Rashod	(478,596)	-	(478,596)
Prenos sa investicija u toku	522,076	(522,076)	-
Obezvrjeđenje po procjeni	(2,688,193)	(100,151)	(2,788,344)
Reklasifikacija	21,808	-	21,808
Stanje na dan			
31. decembar 2018. godine	<u>17,549,630</u>	<u>735,481</u>	<u>18,285,111</u>
Nabavke	154	953,472	953,626
Rashod	(16,621)	-	(16,621)
Prenos sa investicija u toku	825,849	(961,591)	(135,742)
Stanje na dan			
31. decembar 2019. godine	<u>18,359,012</u>	<u>727,361</u>	<u>19,086,373</u>
Ispravka vrijednosti			
1. januar 2018. godine	5,295,804	-	5,295,804
<i>Početno stanje RUP</i>	<i>8,403,750</i>	<i>-</i>	<i>8,403,750</i>
Rashod	(455,727)	-	(455,727)
Amortizacija (Napomena 13)	1,597,605	-	1,597,605
Obezvrjeđenje po procjeni	(1,835,377)	-	(1,835,377)
Obezvrjeđenje po diskontu	722,819	-	722,819
Reklasifikacija	18,006	-	18,006
Stanje na dan			
31. decembar 2018. godine	<u>13,746,880</u>	<u>-</u>	<u>13,746,880</u>
Rashod	(16,621)	-	(16,621)
Amortizacija (Napomena 13)	1,144,749	-	1,144,749
Reklasifikacija	(449)	-	(449)
Stanje na dan			
31. decembar 2019. godine	<u>14,874,559</u>	<u>-</u>	<u>14,874,559</u>
Neto sadašnja vrijednost:			
- 31. decembra 2019. godine	<u>3,484,453</u>	<u>727,361</u>	<u>4,211,814</u>
- 31. decembar 2018. godine	<u>3,802,749</u>	<u>735,481</u>	<u>4,538,231</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

22. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	Zemljište	Građevinski objekti	Mašine i oprema	NPO u pripremi i avansi	Investicione nekretnine	Ukupno
Nabavna vrijednost						
1. januar 2018. godine	161,130,917	610,166,392	1,123,237,356	30,692,237	1,135,779	1,926,362,681
Početno stanje RUP	17,436,563	27,532,436	74,603,143	862,682	-	120,434,824
Nabavke	-	-	-	47,627,177	-	47,627,177
Rashod i otuđenja	(40,990)	(843,044)	(11,675,708)	-	-	(12,559,742)
Ukidanje obezvrjeđenja po popisu	-	219,915	87,800	-	-	307,715
Obezvrjeđenje po procjeni	-	(30,000)	(6,335,221)	(2,042,030)	-	(8,407,251)
Povećanje vrijednosti po procjeni	15,812,232	5,967,557	660,066	-	-	22,439,855
Prenos sa investicija u toku	260,694	816,649	30,150,479	(31,227,822)	-	(0)
Reklasifikacija	(400)	137,308	(1,460,716)	-	(1,135,779)	(2,459,587)
31. decembar 2018. godine	194,599,016	643,967,213	1,209,267,199	45,912,244	-	2,093,745,671
Nabavke	30,562	97,142	909,154	47,232,053	-	48,268,912
Rashod i otuđenja	(313,680)	(4,220,069)	(7,934,325)	-	-	(12,468,074)
Prenos sa investicija u toku	885,784	2,021,389	26,969,723	(29,787,225)	-	89,670
Reklasifikacija	(98,489)	133,350	(35,161)	-	-	(300)
31. decembar 2019. godine	195,103,193	641,999,025	1,229,176,590	63,357,071	-	2,129,635,879
Ispravka vrijednosti						
1. januar 2018. godine	-	316,422,008	780,688,763	-	-	1,097,110,771
Početno stanje RUP	-	7,750,824	62,908,955	-	-	70,659,779
Rashod i otuđenja	-	(389,360)	(11,337,139)	-	-	(11,726,500)
Amortizacija	-	7,508,636	25,771,833	-	-	33,280,470
Obezvrjeđenje po procjeni	-	(1,559,555)	(66,031,839)	-	-	(67,591,393)
Reklasifikacija	-	941,026	(959,032)	-	-	(18,006)
31. decembar 2018. godine	-	330,673,579	791,041,541	-	-	1,121,715,121
Rashod i otuđenja	-	(6,810,139)	(7,198,586)	-	-	(14,008,725)
Amortizacija	-	9,579,574	36,164,389	-	-	45,743,964
Reklasifikacija	-	(73,289)	73,437	-	-	148
31. decembar 2019. godine	-	333,369,725	820,080,782	-	-	1,153,450,507
Neto sadašnja vrijednost:						
- 31. decembar 2019. godine	195,103,193	308,629,299	409,095,809	63,357,071	-	976,185,372
- 31. decembar 2018. godine	194,599,016	313,293,634	418,225,657	45,912,244	-	972,030,550

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

22. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (Nastavak)

Tokom 2019. godine, kao i tokom prethodnih godina, Grupa je usaglašavala vlasničke listove sa podacima iz Registra osnovnih sredstava. Shodno pomenutom, rukovodstvo je utvrdilo da pojedina dokumenta o vlasništvu i dalje nedostaju. Međutim, Grupa je oduvijek koristila relevantna sredstva evidentirana u okviru Nekretnina, postrojenja i opreme koja su evidentirana u registru osnovnih sredstava i kontrolisalo prilive Grupe po osnovu njihovog korišćenja.

Shodno pomenutom, rukovodstva Matičnog društva i Zavisnog društva CEDIS ulažu značajne napore u cilju pribavljanja potrebne dokumentacije o vlasništvu za sredstva čija je sadašnja vrijednost na dan 31. decembar 2019. godine EUR 36,352,148 (31. decembra 2018. godine: EUR 39,907,055).

Nematerijalna ulaganja, građevinski objekti, postrojenja, oprema, investicije u toku i investicione nekretnine Matičnog društva i zavisnog društva CEDIS su procijenjeni na dan 31. decembar 2018. godine od strane nezavisnih procjenitelja. Procjena je izvršena primjenom metode zamjenske vrijednosti zbog toga što su sredstva koja se koriste specifična za poslovanje Grupe i njihova upotreba u druge svrhe bi zahtijevala značajna ulaganja. Tržišni pristup je korišćen tamo gdje su bile dostupne uporedne cijene, ali samo kao referentne vrijednosti odnosno faktor promjene vrijednosti izvedene primjenom troškovne metode. Procjena zemljišta izvršena je primjenom tržišne metode.

Pozitivan efekat revalorizacije u ukupnom iznosu od EUR 102,584,603, knjižen je u korist revalorizacionih rezervi u iznosu od EUR 100,353,503; u korist neraspoređene dobiti u iznosu od EUR 47,524,742, za sredstva koja ranije nisu bila iskazana u bilnsu stanja Matičnog Društva i promjeni na investicionim nekretninama.

Negativan efekat revalorizacije u iznosu od EUR 18,046,496 knjižen je na teret umanjnja revalorizacionih rezervi u iznosu od EUR 10,959,420, za sredstva koja su imala revalorizacione rezerve kao rezultat prethodne procjene; na teret fonda obezvrijeđenja građevinskih objekata formiranog u prethodnim godinama EUR 214,393 i na teret bilansa uspjeha u iznosu od EUR 6,872,683. Kao neto rezultat navedenih transakcija, revalorizacione rezerve Grupe su se povećale za EUR 80,408,118, nakon umanjnja za odloženi porez u iznosu od EUR 8,985,965.

Rukovodstvo Matičnog Društva je izvršilo analizu trenutne ekonomske situacije i pokazatelja obezvrijeđenja nekretnina, postrojenja i opreme na dan 31. decembar 2019. godine i prema MRS 36 - 'Obezvrijeđenje sredstava' utvrdilo da indikatori za izradu testa obezvrijeđenja nijesu ispunjeni pa je na osnovu procjene i testa koji je rađen 31. decembra 2018. godine na osnovu dugoročnih planova zaključilo da ne postoji gubitak koji je proistekao iz obezvrijeđenja.

U svrhu određivanja nadoknadive vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme u toku 2018. godine, korišćen je obračun na bazi budućih tokova gotovine. Matično društvo je bilo posmatrano kao jedna cjelina koja generiše gotovinu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

22. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (Nastavak)

Sljedeće pretpostavke su korišćene tokom testiranja tokova gotovine za godine završene 31. decembra 2018. godine:

Ključne pretpostavke korišćene prilikom obračuna budućih tokova gotovine	Godina završena 31. decembra 2018.
Korišćene informacije	Biznis plan za period 2019. - 2023. godine
Period predviđanja	5 godina (2019. - 2023.)
Preostali vijek trajanja sredstava nakon perioda predviđanja	25 godina (2024. - 2049.)
Predviđena stopa rasta potrošnje distributivnih kupaca	1%
Predviđena stopa rasta u preostalom vijeku trajanja sredstava nakon perioda predviđanja	2%
Diskontna stopa (prosječno ponderisan trošak kapitala) (WACC)	9,95%
Predviđanje tarifa električne energije i kapaciteta u izolovanim energetskim sistemima.	Na bazi metodologije obračuna tarifa usvojenog od strane regulatornih organa koji je na snazi od 2017. godine i važećeg Zakona o energetici i na bazi fjučersa sa HUDEX berze kao referentne berze (za određivanje komponente aktivne energije)
Predviđeni rast svih komponenti tarifa	Na bazi procjene budućih trendova industije od strane rukovodstva Matičnog Društva
Predviđanje obima električne energije i kapaciteta	Na bazi procjene budućih trendova industije od strane rukovodstva Matičnog Društva
Predviđanje kapitalnih troškova	Na bazi procjene programa rekonstrukcije od strane rukovodstva Matičnog Društva

Vrijednosti dodijeljene ključnim pretpostavkama predstavljaju procjenu budućih trendova u poslovanju od strane rukovodstva i oslanjaju se kako na unutrašnje tako i na spoljašnje izvore.

Kao rezultat testa obezvrjeđenja koji je sproveden uz korišćenje gore navedenih pretpostavki, rukovodstvo je zaključilo da ne postoji gubitak koji je proistekao iz obezvrjeđenja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

23. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Učešća u kapitalu	4,453,946	4,450,476
Dugoročni depoziti	16,012,000	45,012,000
Dugoročni krediti	8,283,872	8,953,033
Kreditni zaposlenima	4,023,465	4,101,217
Stanje na dan	<u>32,773,283</u>	<u>62,516,726</u>

23.1. Učešća u kapitalu

a) Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica

Učešća u kapitalu u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	325,674	225,674
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<i>(175,679)</i>	<i>(175,679)</i>
	<u>149,995</u>	<u>49,995</u>
Učešća u kapitalu drugih pravnih lica	14,379,829	14,475,829
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<i>(10,075,878)</i>	<i>(10,075,348)</i>
	<u>4,303,951</u>	<u>4,400,481</u>
Stanje na dan	<u>4,453,946</u>	<u>4,450,476</u>

Dugoročna finansijska ulaganja u zavisna društva odnose se na sljedeća ulaganja:

Naziv društva	Učešće %	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Hotel Montel Glava Zete d.o.o., Nikšić	25%	175,679	175,679
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>		<i>(175,679)</i>	<i>(175,679)</i>
		<u>-</u>	<u>-</u>
Berza električne energije d.o.o. Podgorica	33.33%	149,995	49,995
		<u>149,995</u>	<u>49,995</u>
Stanje na dan		<u>149,995</u>	<u>49,995</u>

U skladu sa ugovorom potpisanim 21. juna 2017. godine između Matičnog Društva, Crnogorskog Operatora Tržišta Električne Energije d.o.o. Podgorica (COTEE) i Crnogorskog Elektroprenosnog Sistema a.d. Podgorica (CGES), osnovana je kompanija Berza Električne Energije d.o.o. čija je djelatnost trgovina električnom energijom. Ukupan osnivački kapital kompanije iznosio je EUR 150,000. Osnivački ulog Matičnog Društva u kompaniji iznosio je EUR 49,995 odnosno 33,33%, osnivački ulog CGES-a iznosio je također EUR 49,995 ili 33,33%, dok je osnivački ulog COTEE-a EUR 50,010 ili 33,34%.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

23. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (Nastavak)

a) Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica (nastavak)

Dana 17. oktobra 2018. godine Odbor direktora Matičnog Društva donio je Odluku o povećanju uloga u Berzu električne energije d.o.o. Podgorica za EUR 70,000 tako da je ukupan ulog u ovo društvo na dan 29.01.2019, kada je i izvršena uplata iznosio EUR 119,995.

Dana 07. avgusta 2019. godine Odbor direktora Matičnog Društva donio je Odluku o povećanju uloga u Berzu električne energije d.o.o. Podgorica za EUR 30,000 tako da ukupan ulog u ovo društvo na 31.12.2019. godine iznosi EUR 149,995.

b) Učešća u kapitalu drugih pravnih lica

Učešća u kapitalu drugih pravnih lica na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

Naziv društva	31. decembar 2019.		31. decembar 2018.		Učešće %	Zemlja osnivanja
	Bruto	Neto	Bruto	Neto		
Prva Banka Crne Gore a.d., - obične akcije	10,363,518	3,528,012	10,363,518	3,528,542	19.76%	Crna Gora
Prva Banka Crne Gore a.d., - preferencijalne akcije	3,000,063	775,486	3,000,063	775,486	100.00%	Crna Gora
Rekreaturs Beograd	870,520	-	870,520	-	2.00%	Srbija
Invest banka Montenegro a.d., Podgorica	112,484	-	112,484	-	1.53%	Crna Gora
Societe Generale Montenegro a.d., Podgorica	-	-	96,000	96,000	0.20%	Crna Gora
Castelo Montenegro a.d., Pljevlja	29,018	-	29,018	-	1.50%	Crna Gora
Novi Prvoborac a.d., Herceg Novi	1,008	-	1,008	-	1.80%	Crna Gora
Beogradska banka	558	-	558	-	-	Srbija
NLB Montenegro banka a.d., Podgorica	-	-	-	-	0.02%	Crna Gora
Lovćen osiguranje a.d., Podgorica	-	-	-	-	0.02%	Crna Gora
Crnagoracoop u stečaju, Danilovgrad	2,207	-	2,207	-	1.54%	Crna Gora
Ostala pravna lica	453	453	453	453		
Ukupno	14,379,829	4,303,951	14,475,829	4,400,481		
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<i>(10,075,878)</i>		<i>(10,075,348)</i>			
	4,303,951		4,400,732			

Promjene na ispravci vrijednosti učešća u kapitalu drugih pravnih lica za 2019. i 2018. godinu prikazane su u sljedećoj tabeli:

	31.12.2019.	31.12.2018.
Stanje, na početku godine	10,075,348	10,069,472
Obezvrijeđenje u toku godine (Napomena 18)	530	5,876
Ukidanje obezvrijeđenja	-	-
Stanje na dan	10,075,878	10,075,348

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

23. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (Nastavak)

23.2. Dugoročni depoziti

Dugoročni depoziti kod banaka na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazani su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Prva banka Crne Gore a.d., Podgorica	4,012,000	11,512,000
Societe Generale banka Montenegro a.d., Podgorica	4,000,000	10,000,000
Erste banka a.d., Podgorica	8,000,000	12,500,000
Addiko Banka a.d., Podgorica	-	11,000,000
Stanje na dan	<u>16,012,000</u>	<u>45,012,000</u>

23.3. Dugoročni krediti

Dugoročni krediti odobreni povezanim pravnim licima na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Subordinirani kredit Prvoj Banci a.d.	6,000,000	6,000,000
Kreditni dati društvu CGES a.d.	3,096,997	5,020,408
-Kratkoročni dio kredita (Napomena 27)	(813,125)	(2,067,375)
	<u>2,283,872</u>	<u>2,953,033</u>
Stanje na dan	<u>8,283,872</u>	<u>8,953,033</u>

Matično društvo je sa Prvom Bankom a.d. Podgorica zaključilo Ugovor o subordinisanom dugu 31. marta 2010. Ugovor je aneksiran 5 puta. Aneksom V od 27. novembra 2019. godine. za iznos duga od EUR 6,000,000 definisani su sljedeći uslovi:

- kamatna stopa od 7,50% počev od 1. marta 2016. do 28. februara 2018;
- kamatna stopa 7,25% počev od 1. marta 2018. do 29. februara 2020;
- kamatna stopa 6,28% počev od 1. marta 2020. do 1. aprila 2024.

Navedenim Aneksom je definisan i rok dospeljeća 1. april 2026. godine

23.4. Krediti zaposlenima

Kreditni odobreni zaposlenima za rješavanje stambenih potreba na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Kreditni zaposlenima	5,176,689	5,227,523
Minus: Ispravka vrijednosti	(1,153,224)	(1,126,306)
Stanje na dan	<u>4,023,465</u>	<u>4,101,217</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

23. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (Nastavak)**23.4. Krediti zaposlenima (Nastavak)**

Na osnovu Pravilnika o rješavanju stambenih potreba zaposlenih, vrši se raspodjela sredstava za stambenu izgradnju i to:

- po osnovu kupovine, odnosno izgradnje stana ili porodične stambene zgrade,
- po osnovu poboljšanja uslova stanovanja.

Kreditna obaveza zaposlenih (po osnovu sredstava koja se dodjeljuju po osnovu kupovine, odnosno izgradnje stana ili porodične stambene zgrade) utvrđuje se tako što se za svaku godinu ukupnog radnog staža kreditna obaveza umanjuje za 3,4%, s tim da kreditna obaveza ne može biti manja od 25% ukupnog iznosa sredstava dobijenih po osnovu kredita. Kredit se dodjeljuje sa rokom otplate od 20 godina i kamatnom stopom od 1,5% godišnje na preostali iznos kredita.

Zaposleni koji ponudi isplatu ukupnog iznosa dodijeljenog kredita u roku od 1 godine, ima pravo na dodatni popust od 20% i oslobađa se od obaveza plaćanja kamata.

Obračun fer vrijednosti stambenih kredita vrši se na kraju svakog obračunskog perioda, tako što se novčani tokovi po osnovu preostalog iznosa glavnice kredita na kraju godine (31. decembar) diskontuju tržišnom kamatnom stopom u godinama kada su krediti odobeni. Efekti po osnovu promjene fer vrijednosti stambenih kredita evidentiraju se u bilansu uspjeha na poziciji finansijskih prihoda i rashoda.

24. STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI

Na dan 31. decembra 2019 godine, Matično društvo je iskazalo stalna sredstva namijenjena prodaji u iznosu od EUR 2,225,824 (31. decembar 2018: EUR 2,617,625). Ova sredstva sačinjena su od 8 stanova, stambenog objekta "A"-G.Gorica, poslovnog prostora u Nikšiću i poslovnog prostora u Igalu.

25. ZALIHE

Zalihe na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazane su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Materijal	16,104,870	18,200,451
Rezervni djelovi	8,619,765	9,247,264
Ostale zalihe	757,851	1,332,305
Avansi za zalihe i usluge	214,638	611,272
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<i>(4,631,062)</i>	<i>(4,965,337)</i>
Stanje na dan	<u>21,066,062</u>	<u>24,425,955</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

25. ZALIHE (Nastavak)

Promjene na ispravci vrijednosti zaliha za 2019. i 2018. godinu prikazane su u sljedećoj tabeli:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Stanje na dan 1. Januar	4,965,337	4,875,022
Obezvrijeđeno u toku godine (Napomena 18)	3,146	90,315
Ukidanje obezvrijeđenja	<u>(337,421)</u>	<u>-</u>
Stanje na dan	<u>4,631,062</u>	<u>4,965,337</u>

26. POTRAŽIVANJA

Potraživanja na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Potraživanja po osnovu prodaje električne energije:		
- potraživanja od domaćinstava	119,055,035	123,166,195
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<u>(97,048,324)</u>	<u>(100,091,064)</u>
	<u>22,006,711</u>	<u>23,075,131</u>
- potraživanja od ostalih potrošača (pravna lica)	51,016,866	49,150,466
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<u>(33,865,358)</u>	<u>(33,320,843)</u>
	<u>17,151,508</u>	<u>15,829,623</u>
- potraživanja od direktnih potrošača	68,805,913	66,337,605
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<u>(46,418,008)</u>	<u>(46,963,431)</u>
	<u>22,387,905</u>	<u>19,374,174</u>
- potraživanja neovlašćena potrošnja	17,493,809	17,345,767
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<u>(16,944,477)</u>	<u>(16,935,633)</u>
	<u>549,332</u>	<u>410,134</u>
- potraživanja za izvoz električne energije	6,877,946	6,648,099
Neto potraživanja po osnovu prodaje električne energije	<u>68,973,402</u>	<u>65,337,161</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

26. POTRAŽIVANJA (nastavak)

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Ostala potraživanja		
Potraživanja po osnovu kamata	6,439,054	6,675,826
Potraživanja za energiju i pružene usluge	6,979,553	7,102,139
Potraživanja od države po osnovu subvencionisanja potrošača	1,129,806	293,563
Potraživanja od zaposlenih i za zaposlene	1,692,972	1,593,446
Potraživanja od države po osnovu preplaćenih taksi, poreza i doprinosa	6,478,792	3,006,195
Potraživanja od povezanih lica	2,221,225	1,123,703
Ostala potraživanja	1,135,873	884,580
Bruto ostala potraživanja	26,077,275	20,679,452
<i>Minus: Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja</i>	<i>(1,787,069)</i>	<i>(1,829,263)</i>
Neto ostala potraživanja	24,290,206	18,850,189
Stanje potraživanja na dan	93,263,608	84,187,350

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja za 2019. i 2018. godinu prikazane su u sljedećoj tabeli:

	<u>Domaćinstva</u>	<u>Ostala potrošnja</u>	<u>Direktni Potrošači</u>	<u>Neovlašćena potrošnja</u>	<u>Total</u>
2018					
Stanje na početku godine	103,566,755	32,027,977	58,922,963	16,564,753	211,082,448
Ispravka vrijednosti u toku godine (Napomena 18)	-	1,292,866	-	370,880	1,663,746
Ukidanje ispravke tokom godine (Napomena 17)	(3,435,836)	-	(11,959,532)	-	(15,395,368)
Direktan otpis	(39,855)	-	-	-	(39,855)
Stanje na kraju godine	100,091,064	33,320,843	46,963,431	16,935,633	197,310,971
2019					
Stanje na početku godine	100,091,064	33,320,843	46,963,431	16,935,633	197,310,971
Ispravka vrijednosti u toku godine (Napomena 18)	-	545,783	36,525	8,844	591,152
Ukidanje ispravke tokom godine (Napomena 17)	(3,020,963)	-	(581,948)	-	(3,602,911)
Direktan otpis	(21,777)	(1,268)	-	-	(23,045)
Stanje na kraju godine	97,048,324	33,865,358	46,418,008	16,944,477	194,276,167

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

26. POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Starosna struktura potraživanja od kupaca po osnovu prodaje električne energije bila je kao što slijedi:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Do 3 mjeseca	44,069,082	43,264,363
3 do 6 mjeseci	11,787,941	9,359,603
Preko 6 mjeseci	<u>13,116,379</u>	<u>12,713,195</u>
Stanje na dan	<u>68,973,402</u>	<u>65,337,161</u>

Grupa je na dan 31. decembar 2019. godine iskazala potraživanja od Kombinata Aluminijskog Podgorica (KAP) u bruto iznosu od EUR 43,651,999. Stečajni postupak nad KAP-om je pokrenut u toku 2013. godine, a s obzirom da iznos potraživanja povjerioca značajno premašuje vrijednost njegove imovine, i da potraživanja Grupe nijesu obezbijeđena, Grupa je napravila ispravku vrijednosti dijela potraživanja u iznosu od EUR 38,253,528. Neispravljeni dio potraživanja od KAP-a u iznosu od EUR 5,398,471 predstavlja diskontovani iznos poreza na dodatu vrijednost na nenaplaćena potraživanja, koji će biti naplaćen po okončanju stečajnog postupka KAP-a, a za koji rukovodstvo Matičnog Društva procjenjuje da će se okončati u naredne tri godine. U skladu sa tim, neispravljeni dio potraživanja je diskontovan na period od 4 godina (bruto iznos prije diskonta iznosi EUR 5,614,409). Efekat diskontovanja je iznosio EUR 215,938 (31. decembar 2018. godine: EUR 423,572). Promjena u efektu diskontovanja je knjižen u korist bilansa uspjeha tekuće 2019. godine.

Grupa je na dan 31. decembar 2019. godine iskazala bruto potraživanja od Montenegrobonus-a u iznosu EUR 11,458,597. Na osnovu javno raspoloživih podataka, rukovodstvo Matičnog društva je smatralo da postoje indikatori koji upućuju da je potrebno zadržati obezvrjeđenje dijela ovog potraživanja u iznosu od EUR 1,726,434..

Formiranje i ukidanje rezervisanja za gubitke zbog umanjenja vrijednosti potraživanja iskazuje se u okviru ostalih rashoda/ostalih prihoda u Bilansu uspjeha (Napomene 17 i 18). Iznosi knjiženi na teret ispravke vrijednosti otpisuju se kada se ne očekuje da će biti naplaćeni.

27. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Kratkoročni finansijski plasmani na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Kratkoročni plasmani	71,932,976	89,699,607
Tekući dio dugoročnih kredita datih društvu CGES a.d. - (Napomena 23)	813,124	2,067,375
Kratkoročni krediti ostali	1,173,452	1,186,173
<i>Minus: Ispravka vrijednosti</i>	<u>(1,024,499)</u>	<u>(1,024,499)</u>
Kratkoročni krediti i ostali plasmani nakon ispravke vrijednosti	<u>148,953</u>	<u>161,674</u>
Ukupno	<u>72,895,053</u>	<u>91,928,656</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

27. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (Nastavak)

Kratkoročni plasmani se odnose na oročene depozite plasirane kod komercijalnih banaka sa inicijalno ugovorenim rokom dospijeca od preko tri mjeseca. Oročeni depoziti su plasirani kod sljedećih banaka:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Erste banka a.d., Podgorica	5,800,000	12,750,000
Prva banka Crne Gore a.d., Podgorica	35,632,976	25,132,976
Societe Generale banka Montenegro a.d., Podgorica	14,500,000	16,100,000
Hipotekarna banka a.d., Podgorica	3,000,000	6,000,000
Addiko banka a.d., Podgorica	7,000,000	15,916,631
Nova banka a.d., Podgorica	-	2,000,000
Ziraat banka a.d., Podgorica	3,000,000	6,000,000
Komercijalna banka a.d., Budva	3,000,000	5,800,000
Stanje na dan	<u>71,932,976</u>	<u>89,699,607</u>

Pregled uslova i ročnosti kratkoročnih finansijskih plasmana na dan 31. decembar 2019. godine i 31. decembar 2018. godine je dat u sljedećoj tabeli:

2019	Kamatna stopa %	24 mjeseci	18 mjeseci	12 mjeseci	Ukupno	
Erste banka	0.70-1.10	-	-	5,800,000	5,800,000	
Prva banka CG	1.35-1.45	7,500,000	-	28,132,976	35,632,976	
Addiko banka	1.25-2.00	-	5,000,000	2,000,000	7,000,000	
Zirat banka	1.15	-	-	3,000,000	3,000,000	
Societe Generale	0.60-0.70	-	-	14,500,000	14,500,000	
Hipotekarna banka	0.80	-	-	3,000,000	3,000,000	
Komercijalna banka AD Podgorica	1.50%	-	-	3,000,000	3,000,000	
Ukupno		<u>7,500,000</u>	<u>5,000,000</u>	<u>59,432,976</u>	<u>71,932,976</u>	

2018	Kamatna stopa %	36 mjeseci	24 mjeseci	14 mjeseci	12 mjeseci	6 mjeseci	Ukupno
Erste banka	0.70-1.10	-	-	-	12,600,000	150,000	12,750,000
NLB Montenegro banka	0,75	-	-	-	-	-	-
Prva banka CG	1.35-1.45	-	-	3,632,976	21,500,000	-	25,132,976
Societe Generale banka	0.80-2.25	-	10,000,000	-	6,100,000	-	16,100,000
Hipotekarna banka	0.90	-	-	-	6,000,000	-	6,000,000
Addiko Banka	1.25-2.00	-	2,000,000	-	13,916,631	-	15,916,631
Komercijalna banka Budva	1.65	-	-	-	5,800,000	-	5,800,000
Zapad banka	2.40	-	-	-	-	-	-
Nova banka	2.05	-	-	-	2,000,000	-	2,000,000
Ziraat banka	1.20	-	-	-	6,000,000	-	6,000,000
Ukupno		-	<u>12,000,000</u>	<u>3,632,976</u>	<u>73,916,631</u>	<u>150,000</u>	<u>89,699,607</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

28. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

Gotovinski ekvivalenti i gotovina na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Tekući računi	16,815,185	35,407,867
Devizni računi	5,992,173	1,735,426
Druga novčana sredstva	148,948	75,068
Blagajna	5,841	5,796
Stanje na dan	<u>22,962,147</u>	<u>37,224,157</u>

29. POREZ NA DODATU VRIJEDNOST I AVR

Porez na dodatu vrijednost i AVR na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazani su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
PDV	3,089,420	1,873,846
Ostala AVR	887,237	340,967
Stanje na dan	<u>3,976,657</u>	<u>2,214,813</u>

30. KAPITAL

Struktura akcijskog kapitala Grupe i akcionara na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine, je kao što slijedi:

	<u>Broj akcija</u>	<u>% vlasništva</u>	<u>31.12.2019.</u>
Država Crna Gora	104,736,921	88.66	682,622,883
EPCG - sopstvene akcije	11,813,238	10.00	76,992,779
Fizička lica	1,412,584	1.2	9,206,515
Pravna lica	169,659	0.14	1,105,753
A2A	-	-	-
	<u>118,132,402</u>	<u>100</u>	<u>769,927,930</u>

Ukupan odobreni broj običnih akcija na dan 31. decembra 2019. godine iznosio je 118,132,402 po nominalnoj vrijednosti od EUR 6.5175 po akciji. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

	<u>Broj akcija</u>	<u>% vlasništva</u>	<u>31.12.2018.</u>
Država Crna Gora	92,073,126	70.16	600,086,599
A2A	24,479,314	18.65	159,543,929
Fizička lica	1,427,602	1.09	9,304,396
EPCG - sopstvene akcije	13,096,653	9.98	85,357,436
Pravna lica	152,360	0.12	993,006
	<u>131,229,055</u>	<u>100.00</u>	<u>855,285,366</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

30. KAPITAL (Nastavak)

Ukupan odobreni broj običnih akcija na dan 31. decembra 2018. godine iznosio je 131,229,055 po nominalnoj vrijednosti od EUR 6.5175 po akciji. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

Na XX vanrednoj Skupštini akcionara održanoj 27.12.2019. godine donijeta je Odluka o isplati dividende u bruto iznosu od EUR 38,274,193. Bruto vrijednost dividende po akciji iznosi 0.36 eura.

31. DUGOROČNA REZERVISANJA

Dugoročna rezervisanja na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazana su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Rezervisanje za Deponiju pepela i šljake - Pljevlja	8,171,860	7,980,731
Rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju	7,917,726	8,055,648
Rezervisanja za jubilarne nagrade	1,120,285	1,088,921
Rezervisanja za stambene kredite	4,609,204	4,822,859
Rezervisanja za sudske sporove	20,669,940	19,766,824
Rezervisanja za ostale vjerovatne troškove	3,704,830	4,179,994
Stanje na dan	<u>46,193,845</u>	<u>45,894,977</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

31. DUGOROČNA REZERVISANJA (Nastavak)

	Rezervisanje za Deponiju pepela i šljake - Pljevlja	Rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju	Rezervisanja za jubilarne nagrade	Rezervisanja za stambene kredite	Rezervisanja za sudske sporove	Ostala dugoročna rezervisanja	Ukupno
Stanje na dan							
1. januara 2018. godine	<u>6,586,846</u>	<u>7,112,272</u>	<u>1,242,131</u>	<u>6,009,403</u>	<u>11,236,229</u>	<u>116,303</u>	<u>32,303,184</u>
Kratkoročni dio na dan							
1. januar 2018. godine	-	191,744	50,403	635,300	-	-	877,447
Dodatna rezervacija (Napomena 13)	1,393,885	2,355,974	135,010	3,403,904	10,595,130	4,190,701	22,074,604
Ukidanje rezervacije	-	(1,058,156)	(236,164)	-	(1,729,641)	(127,010)	(3,150,971)
Kamata	-	120,485	20,189	110,212	-	-	250,886
Iskorišćeno tokom godine	-	(113,098)	(49,340)	(4,648,194)	(334,894)	-	(5,145,526)
Aktuarski dobiti/gubici	-	(259,653)	(38,324)	-	-	-	(297,977)
Kratkoročni dio	-	(293,920)	(34,984)	(687,766)	-	-	(1,016,670)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	<u>7,980,731</u>	<u>8,055,648</u>	<u>1,088,921</u>	<u>4,822,859</u>	<u>19,766,824</u>	<u>4,179,994</u>	<u>45,894,977</u>
Kratkoročni dio na dan							
31. decembra 2018. godine	-	293,920	34,984	687,766	-	-	1,016,670
Dodatna rezervacija (Napomena 13)	191,129	221,267	76,558	1,097,853	2,988,578	-	4,575,385
Ukidanje rezervacije	-	(357,249)	(43,023)	-	(1,793,904)	(475,164)	(2,669,340)
Kamata	-	201,294	32,990	155,224	-	-	389,508
Iskorišćeno tokom godine	-	(45,609)	(38,725)	(1,422,829)	(291,558)	-	(1,798,721)
Aktuarski dobiti/gubici	-	(32,426)	(4,813)	-	-	-	(37,239)
Kratkoročni dio	-	(419,119)	(26,607)	(731,669)	-	-	(1,177,395)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	<u>8,171,860</u>	<u>7,917,726</u>	<u>1,120,285</u>	<u>4,609,204</u>	<u>20,669,940</u>	<u>3,704,830</u>	<u>46,193,845</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

31. DUGOROČNA REZERVISANJA (Nastavak)

a) Rezervisanje za Deponiju pepela i šljake

Grupa je izvršila rezervaciju za rekultivaciju zemljišta na kome je locirana deponija pepela i šljake na osnovu procijene iznosa i dinamike troškova rekultivacije prema Idejnom projektu.

b) Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade

Osnovne aktuarske pretpostavke koje su korišćene prilikom obračuna rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade su data u prilogu:

	2019.	2018.
Diskontna stopa	2,60%	3,38%
Buduća povećanja zarada	1,90%	2,80%
Fluktuacija zaposlenih	0,20%	0,22%
Smrtnost zaposlenih	Tablice smrtnosti MNE 2010-2012	Tablice smrtnosti MNE 2010-2012
Izmjene starosne granice za penzionisanje	67 godina i za muškarce i za žene	67 godina i za muškarce i za žene

2019.	Otpremnine	Efekat u EUR	Efekat u %	Jubilarne nagrade	Efekat u EUR	Efekat u %
Diskontna stopa						
2.55%	2,975,260			386,601		
1.55%	3,243,631	268,372	8.3%	419,884	33,283	7.9%
2.05%	3,103,780	128,521	4.1%	402,627	16,026	4.0%
3.05%	2,856,888	(118,371)	-4.1%	371,692	(14,909)	-4.0%
3.55%	2,747,628	(227,632)	-8.3%	357,798	(28,803)	-8.0%
Povećanje plata						
1.90%	2,975,260			386,601		
0.90%	2,744,198	(231,062)	-8.4%	357,360	(29,241)	-8.2%
1.40%	2,855,600	(119,660)	-4.2%	371,529	(15,072)	-4.1%
2.40%	3,103,977	128,717	4.1%	402,651	16,050	4.0%
2.90%	3,242,639	267,379	8.2%	419,762	33,161	7.9%
Fluktuacija zaposlenih						
0.20%	2,975,260			386,601		
0.00%	3,025,975	50,715	1.7%	392,944	6,343	1.6%
0.10%	3,000,080	24,820	0.8%	389,709	3,108	0.8%
0.50%	2,900,273	(74,986)	-2.6%	377,173	(9,427)	-2.5%
1.00%	2,783,488	(191,771)	-6.9%	362,373	(24,228)	-6.7%

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

31. DUGOROČNA REZERVISANJA (Nastavak)

b) Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade (nastavak)

2018.	Otpremnine	Efekat u EUR	Efekat u %	Jubilarne nagrade	Efekat u EUR	Efekat u %
Diskontna stopa						
3,38%	2,926,272			403,996		
2,38%	3,193,781	267,509	8.4%	438,688	34,692	7.9%
2,88%	3,054,489	128,216	4.2%	420,702	16,707	4.0%
3,88%	2,807,989	(118,283)	-4.2%	388,449	(15,547)	-4.0%
4,38%	2,698,634	(227,638)	-8.4%	373,957	(30,039)	-8.0%
Povećanje plata						
2,80%	2,926,272			403,996		
1,80%	2,695,383	(230,890)	-8.6%	373,525	(30,471)	-8.2%
2,30%	2,806,795	(119,477)	-4.3%	388,292	(15,704)	-4.0%
3,30%	3,054,586	128,313	4.2%	420,715	16,719	4.0%
3,80%	3,192,592	266,320	8.3%	438,535	34,539	7.9%
Fluktuacija zaposlenih						
0,22%	2,926,272			403,996		
0,00%	2,982,693	56,421	1.9%	411,366	7,370	1.8%
0,12%	2,951,372	25,100	0.9%	407,278	3,282	0.8%
0,50%	2,855,757	(70,515)	-2.5%	394,744	(9,252)	-2.3%
1,00%	2,737,714	(188,559)	-6.9%	379,150	(24,846)	-6.6%

c) Rezervisanja za stambene kredite

Kreditna obaveza zaposlenih (po osnovu sredstava koja se dodijeljuju po osnovu kupovine, odnosno izgradnje stana ili porodične stambene zgrade) utvrđuje se tako što se za svaku godinu radnog staža kreditna obaveza umanjuje za 3.4%. s tim da kreditna obaveza ne može biti manja od 25% ukupnog iznosa sredstava dobijenih po osnovu kredita.

Rezervisanja za oproštenu dio stambenog kredita zarađen tokom prethodnih godina službe napravljena su na osnovu sljedećih osnovnih aktuarskih pretpostavki:

	2019.	2018.
Diskontna stopa	2,55%	3,375%
Smrtnost zaposlenih	Tablice smrtnosti MNE 2010-2012	Tablice smrtnosti MNE 2010-2012
Fluktuacija zaposlenih	0,20%	0,22%
Prosječan iznos kredita (za zadnjih 5 godina)	38,734	41,764
Vjerovatnoća uzimanja kredita	Na osnovu istorijskih podataka o kreditima odobrenim u prethodnim periodima.	Na osnovu istorijskih podataka o kreditima odobrenim u prethodnim periodima.
Izmjene starosne granice za penzionisanje	67 godina i za muškarce i za žene	67 godina i za muškarce i za žene

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

31. DUGOROČNA REZERVISANJA (Nastavak)

c) Rezervisanja za stambene kredite (Nastavak)

Iznos dugoročnog rezervisanja za oprošteni dio stambenog kredita osjetljiv je na promjenu varijabli koje su izvan kontrole Matičnog Društva. Analiza osjetljivosti za 2019. godinu izvršena je pod pretpostavkom promjene diskontne stope i procenta fluktuacije zaposlenih koji je korišćen u obračunu kao što je prikazano u prilogu:

2019.	Diskontna korist u EUR	Efekat u EUR	Efekat u %
Diskontna stopa			
2.55%	2,306,873		
1.55%	2,327,480	20,607	0.89%
2.05%	2,269,594	(37,279)	-1.62%
3.05%	2,162,440	(144,433)	-6.26%
3.55%	2,112,799	(194,074)	-8.41%
Fluktuacija zaposlenih			
0.20%	2,306,873		
0.00%	2,330,730	23,857	1.03%
0.50%	2,271,060	(35,813)	-1.55%
1.00%	2,213,948	(92,925)	-4.03%
1.50%	2,159,260	(147,613)	-6.40%

Analiza osjetljivosti za 2018. godinu izvršena je pod pretpostavkom promjene diskontne stope i stope fluktuacije zaposlenih kao što je prikazano u prilogu.

2018.	Diskontna korist u EUR	Efekat u EUR	Efekat u %
Diskontna stopa			
3.38%	2,366,157		
2.38%	2,487,044	120,887	5.11%
2.88%	2,425,043	58,886	2.49%
3.88%	2,310,181	(55,976)	-2.37%
4.38%	2,256,927	(109,230)	-4.62%
Fluktuacija zaposlenih			
0.22%	2,366,157		
0.00%	2,392,292	26,135	1.10%
0.50%	2,332,985	(33,172)	-1.40%
1.00%	2,276,130	(90,027)	-3.80%
1.50%	2,221,601	(144,556)	-6.11%

Neto aktuarski dobiti/(gubici) priznati u toku godine u okviru pozicija kapitala (kroz izvještaj o ostalom rezultatu) nastali su po osnovu promjena u aktuarskim pretpostavkama prilikom računanja obaveza za otpremnine.

d) Sudski sporovi

Prikazani iznosi obuhvataju rezervisanja za određene sudske sporove koje su pokrenuti protiv Grupe. Ishod tih sudskih sporova neće dovesti do značajnijih gubitaka preko iznosa za koje je izvršeno rezervisanje na dan 31. decembra 2019. godine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

32. DUGOROČNI KREDITI I KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

Dugoročni krediti na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazani su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Ukupno dugoročni krediti	77,280,697	77,473,066
<i>Minus:</i> Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(13,710,858)</u>	<u>(13,379,269)</u>
Stanje na dan	<u>63,569,839</u>	<u>64,093,797</u>

Pregled dugoročnih kredita prema povjeriocima je prikazan u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
IDA - World Bank		
Ukupno dugoročni krediti	1,810,343	2,323,376
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(554,440)</u>	<u>(544,732)</u>
Dio dugoročnih kredita	<u>1,255,903</u>	<u>1,778,644</u>
EIB - European Investment Bank		
Ukupno dugoročni krediti	2,765,096	3,299,969
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(534,873)</u>	<u>(534,873)</u>
Dio dugoročnih kredita	<u>2,230,223</u>	<u>2,765,096</u>
EBRD - European Bank for Reconstructrion and Development		
Ukupno dugoročni krediti	61,075,068	54,792,145
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(10,069,831)</u>	<u>(7,095,556)</u>
Dio dugoročnih kredita	<u>51,005,237</u>	<u>47,696,589</u>
KfW		
Ukupno dugoročni krediti	5,236,436	8,960,986
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(1,675,155)</u>	<u>(3,437,500)</u>
Dio dugoročnih kredita	<u>3,561,281</u>	<u>5,523,486</u>
KESH - Korporata elektroenergjitike Shquiptare SH.A		
Ukupno dugoročni krediti	746,463	1,665,968
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(29,455)</u>	<u>(919,505)</u>
Dio dugoročnih kredita	<u>717,008</u>	<u>746,463</u>
Natexis Banques Populaires		
Ukupno dugoročni krediti	3,021,851	3,868,955
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(847,105)</u>	<u>(847,104)</u>
Dio dugoročnih kredita	<u>2,174,746</u>	<u>3,021,851</u>
International Bank for Reconstructrion and Development (MORT)		
Ukupno dugoročni krediti	371,031	-
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(17,257)</u>	<u>-</u>
Dio dugoročnih kredita	<u>353,774</u>	<u>-</u>
Prva banka Crne Gore a.d. Podgorica		
Ukupno dugoročni krediti	2,561,667	2,851,668
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva u periodu do 1 godine	<u>(290,000)</u>	<u>(290,000)</u>
Dio dugoročnih kredita	<u>2,271,667</u>	<u>2,561,668</u>
Ukupno	<u>63,569,839</u>	<u>64,093,797</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

32. DUGOROČNI KREDITI I KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (Nastavak)*International Development Association - World Bank (IDA - World Bank)*

Dugoročne obaveze prema *International Development Association - World Bank* (IDA - World Bank). u iznosu od EUR 1,810,343 (2018: 2,323,376), sastoje se od sljedeća dva zajma:

- 1) Kredit koji je na dan 31. decembar 2019. godine iznosio EUR 1,173,988 (2018: EUR 1,614,802) korišćen je za hitnu stabilizaciju snabdijevanja električnom energijom i raspoređen je na Direkciju Matičnog društva i CEDIS. Odobren je 20. decembra 2002. godine. Ugovorom je inicijalno odobren kredit u iznosu od SDR 3,800,000. Rok dospijeca je 1. maj 2022. godine. Kredit je beskamatan, a kao sredstvo obezbjeđenja redovnog izmirenja obaveza data je garancija Vlade Crne Gore.
- 2) Kredit koji je na dan 31. decembar 2019. godine iznosio EUR 636,355 (2018: EUR 708,574), korišćen je za realizaciju Projekta „Poboljšanje efikasnosti i pouzdanosti energetskog sistema CG kroz veću sigurnost isporuke i veću integraciju u regionalna tržišta“. Kredit se odnosi na HE Perućica. Ugovorom je odobren kredit u iznosu od SDR 760,000 sa rokom dospijeca - 15. maj 2027. godine. Kredit je beskamatan, a kao sredstvo obezbjeđenja redovnog izmirenja obaveza data je garancija Vlade Crne Gore.

Evropska investiciona banka (EIB)

Kredit od Evropske investicione banke (EIB) koji je na dan 31. decembra 2019. godine iznosio EUR 2,765,096 (2018: EUR 3,299,969), korišćen je za rekonstrukciju energetskog sektora i raspoređen je na: FC Proizvodnju (HE „Piva“ i HE „Perućica“) i FC Prenos (CGES). Kredit je odobren u avgustu 2002. godine u ukupnom iznosu od EUR 8,023,090 i isplaćen je u 3 tranše. Prva tranša je odobrena po fiksnoj kamatnoj stopi 4,62% i dospijeva 30. aprila 2024. godine. Druga tranša je odobrena po fiksnoj kamatnoj stopi 3,949% i dospijeva 30. aprila 2025. Treća tranša odobrena je po fiksnoj kamatoj stopi 4.603% i dospijeva za plaćanje 31. oktobra 2025. godine. Kao sredstvo obezbijedenja redovnog izmirenja obaveza data je garancija Vlade Crne Gore.

Kada se aprila 2009. godine FC Prenos izdvojio iz Matičnog Društva kao društvo Crnogorski elektroprenosni sistem a.d. Podgorica (CGES) kredit je na osnovu Podkreditnog sporazuma podijeljen i iskazan u finansijskim izvještajima Matičnog Društva i CGES prema namjeni. Međutim, Matično Društvo ostaje i dalje jedini dužnik prema kreditoru u cjelokupnom iznosu kredita. Nakon što Matično Društvo uplati kreditoru iznos dospjele obaveze, CGES refundira Matičnom Društvu procentualan iznos navedene obaveze definisan Podkreditnim sporazumom. Neotplaćeni iznos kredita koji se odnosi na Matično Društvo na dan 31. decembar 2019. godine iznosio je 699,115 (2018: EUR 831,876), dok je neotplaćeni iznos CGES dijela kredita na dan 31. decembar 2019. iznosio EUR 2,065,981 (2018: EUR 2,468,093).

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Kredit od Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) je na dan 31. decembar 2019. iznosio EUR 61,075,068 (31. decembar 2018 - EUR 54,502,146) i sastoji se iz tri tranše:

- 1) Ugovor o kreditu koji je na dan 31. decembar 2019. godine iznosio EUR 11,525,771 je potpisan sa EBRD dana 25. novembra 2010. godine (Tranša I). Namjena kredita je finansiranje nabavke i instalacije uređaja za daljinsko očitavanje potrošnje električne energije. Kredit je inicijalno odobren u iznosu od EUR 35,000,000 i Ugovorom je definisana varijabilna kamatna stopa, 6mj Euribor +3,5%.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

32. DUGOROČNI KREDITI I KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (Nastavak)***Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) (Nastavak)***

Kredit ima sljedeće kovenante:

- odnos konsolidovanog duga prema EBITDA manji od 4:1;
- odnos Obrtne imovine i Kratkoročnih obaveza veći od 1.2:1;
- odnos EBITDA i Rashoda po osnovu kamata veći od 4:1.

U 2019. godini su ispoštovane navedene kovenante iz Ugovora.

- 2) Ugovor o kreditu koji je na dan 31. decembar 2019. iznosio EUR 20,170,819 potpisan je sa EBRD 1. aprila 2014. godine (Tranša II). Kredit je inicijalno odobren u iznosu od EUR 30,000,000, pod istim ugovorenim uslovima koji su definisani osnovnim Ugovorom za Tranšu I. EBRD kredit se u cjelokupnom iznosu (Tranša I i Tranša II) odnosi na FC Distribuciju (CEDIS).

Dana 30. decembra 2016. zaključen je Podkreditni sporazum, za iznos neiskorišćenih sredstava Tranše II kredita. Međutim, EPCG ostaje i dalje jedini dužnik prema kreditoru u cjelokupnom iznosu kredita. Nakon što Matično Društvo iznos dospjelih obaveza uplati kreditoru, CEDIS refundira Matičnom Društvu procentualni iznos navedene obaveze, definisan Podkreditnim sporazumom. Iznos duga koji se odnosi na CEDIS na dan 31. decembar 2019. je EUR EUR 4,555,682.

- 3) Kredit od Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) na dan 31. decembar 2019. je povučen u iznosu od EUR 29,378,478. Ugovor o kreditu je potpisan sa EBRD dana 17. maja 2017. godine. Namjena kredita je finansiranje nabavke i instalacije uređaja za daljinsko očitavanje potrošnje električne energije (faza III AMM projekta) i ukupan iznos investicije je procijenjen na EUR 39,000,000 od čega se EUR 32,000,000 finansira iz kredita EBRD. Ugovorom je definisana varijabilna kamata 6m Euribor + 3.75%. Takođe, tokom trajanja kredita, CEDIS je u obavezi da plaća kamatu na nepovučeni dio kredita u iznosu od 0.5%. U 2019. godini nije bilo povreda kovenanti. Tokom 2019. godine povučena sredstva po osnovu ugovora sa EBRD iznosila su EUR 13,378,478.

Kredit ima sljedeće kovenante:

- odnos konsolidovanog duga prema EBITDA manji od 3.5;
- odnos Obrtne imovine i Kratkoročnih obaveza veći od 1.2;
- odnos EBITDA i Rashoda po osnovu kamata veći od 3.5. Fpo

Korporata elektroenergjitike Shqiptare SH.A (KESH)

Kredit od Korporata Elektroenergjitike Shqiptare SH.A. (KESH) koji je na dan 31. decembar 2019. godine iznosio EUR 746,463 (2018: EUR 1,665,968) povučen je u dvije tranše. Prva tranša je povučena u iznosu od EUR 893,740, sa fiksnom kamatnom stopom od 0,75% i dospijeva 31. decembra 2044. godine. Druga tranša iznosi EUR 8,900,500, sa varijabilnom kamatnom stopom: 6mj Euribor +0,65% i dospijeva 30. septembra 2018. godine. Kredit je iskorišćen za finansiranje faza 3 i 4 projekta izgradnje 400 kV prenosne mreže između Podgorice i Tirane.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

32. DUGOROČNI KREDITI I KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (Nastavak)***Korporata elektroenergjitike Shquiptare SH.A (KESH) (Nastavak)***

Kada se aprila 2009. godine FC Prenos izdvojio iz Grupe kao društvo Crnogorski elektroprenosni sistem a.d. Podgorica (CGES), zaključen je Podkreditni sporazum Grupe sa CGES-om. Međutim, iako se cjelokupan iznos kredita odnosi na CGES, Grupa ostaje i dalje jedini dužnik prema kreditoru u cjelokupnom iznosu kredita. Nakon što Grupa iznos dospjelih obaveza uplati kreditoru, CGES refundira Grupi procentualan iznos navedene obaveze.

Natexis Banques Populaires

Kredit od banke Natexis Banques Populaires iz Francuske koji je na dan 31. decembra 2019. godine iznosio EUR 3,021,851 (2018: EUR 3,868,955) ima rok dospijeca 31. decembar 2024. godine, a plaća se u kvartalnim anuitetima. Odobren je za potrebe obnove i proširenja elektrodistributivne mreže u ukupnom iznosu od EUR 8,471,132. Kredit ima fiksnu kamatnu stopu od 0,9%. Odnosi se u cjelosti na FC Distribuciju (CEDIS). Kao sredstvo obezbjeđenja redovnog izmirenja obaveza data je garancija Vlade Crne Gore, kao i 20 mjenica i 20 mjeničnih ovlaštenja.

KfW

Ukupne dugoročne obaveze prema KfW-u na dan 31. decembar 2019. iznosile su EUR 5,236,436 (2018: EUR 8,960,986), od čega je dio obaveza koji se odnosi na kredite date Matičnom Društvu na dan 31. decembar 2019. godine iznosio EUR 3,900,984 (2018: EUR 7,098,715), a dio obaveza koji se odnosi na kredite koji su prenijeti na CGES iznosio je na dan 31. decembar 2019. godine EUR 1,335,452 (2018: EUR 1,862,272). Navedene obaveze se sastoje iz obaveza po sledećim kreditima KfW-a:

- 1) Kredit od KfW-a koji je na dan 31. decembar 2019. godine iznosio EUR 5,061,280 (2018. - EUR 6,561,281) odnosi se na Ugovor o finansiranju zaključen između KfW-a i Matičnog Društva u iznosu od EUR 15,000,000, sa varijabilnom kamatnom stopom 6mj Euribor - 1%. Kredit je odobren na osnovu Protokla potpisanog između Vlade Crne Gore i Vlade Savezne Republike Njemačke 25. septembra 2008. godine. Namijenjen je za realizaciju Projekta „Zamjene filtera u TE Pljevlja i proširenje TS Ribarevina i TS Podgorica 5“. Kredit je iskoristila TE Pljevlja u iznosu od EUR 9,5 miliona, dok je iznos od EUR 5,3 miliona iskorišćen od strane FC Prenos (CGES) i FC Distribucija (CEDIS). Kao sredstvo obezbijedenja redovnog izmirenja obaveza data je garancija Vlade Crne Gore.

Kada se aprila 2009. godine FC Prenos izdvojio iz Matičnog Društva kao društvo CGES, kredit je na osnovu Podkreditnog sporazuma podijeljen i iskazan u finansijskim izvještajima Matičnog Društva i CGES prema namjeni. Međutim, Matično Društvo ostaje i dalje jedini dužnik prema kreditoru u cjelokupnom iznosu kredita. Nakon što Matično Društvo iznos dospjelih obaveza uplati kreditoru, CGES refundira Matičnom Društvu procentualan iznos navedene obaveze, definisan Podkreditnim sporazumom. Iznos duga koji se odnosi na CGES na dan 31. decembar 2019. je EUR 1,335,452 (2018: EUR 1,717,010).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

32. DUGOROČNI KREDITI I KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (Nastavak)***KfW (Nastavak)***

- 2) Kredit od KfW-a koji je na dan 31. decembra 2019. godine iznosio EUR 175,156 (2018. - EUR 2,062,206) odnosi se na Ugovor o finansiranju zaključen između KfW-a i Matično Društva u iznosu od EUR 16,000,000, sa varijabilnom kamatnom stopom 6mj Euribor - 0,8%. Namijenjen je za realizaciju Projekta „Rekonstrukcija/ modernizacija HE Piva“. Kredit se odnosi na HE Piva i kreditna sredstva još uvijek nisu u potpunosti povučena i iskorišćena. Rok za povlačenje sredstava je 31. decembar 2022. Tokom 2019. godine povučeno je EUR 1,122,429, dok je stanje ukupno povučenih sredstava na dan 31. decembar 2019. godine EUR 10,175,156 (nepovučeno EUR 5,824,844). Kao sredstvo obezbjeđenja redovnog izmirenja obaveze data je garancija Vlade Crne Gore, kao i 20 mjenica i 20 mjeničnih ovlaštenja.
- 3) Kredit od KfW-a koji je na dan 31. decembra 2019. godine iznosio EUR 0 (2018: EUR 337,500) odnosi se na Ugovor o finansiranju zaključen između KfW-a i Društva u iznosu od EUR 5,400,000 sa varijabilnom kamatnom stopom 6mj Euribor +1,1%. Kredit je odobren 20. jula 2007. godine i namijenjen je za realizaciju remonta distributivne mreže. Sredstva su korišćena od strane CGES-a i FC Distribucije (CEDIS) u odnosu koji je precizno definisan. Kao sredstvo obezbjeđenja redovnog izmirenja obaveze data je garancija Vlade Crne Gore, kao i 16 mjenica i 16 mjeničnih ovlaštenja.

Kada se aprila 2009. godine FC Prenos izdvojio iz Matičnog Društva kao društvo CGES, kredit je na osnovu Podkreditnog sporazuma podijeljen i iskazan u finansijskim izvještajima Matičnog Društva i CGES prema namjeni. Međutim, Matično Društvo ostaje i dalje jedini dužnik prema kreditoru u cjelokupnom iznosu kredita. Nakon što Matično Društvo iznos dospjelih obaveza uplati kreditoru, CGES refundira Matičnom Društvu procentualan iznos navedene obaveze, definisan Podkreditnim sporazumom. Neotplaćeni iznos kredita koji se odnosi na CGES na dan 31. decembar 2019. iznosio je EUR 0 (2018. - EUR 145,262). Kredit je u toku 2019. godine u cjelosti isplaćen.

Prva banka Crne Gore a.d. Podgorica

Kredit Prve banke Crne Gore zavisnom društvu Rudnik uglja a.d. Pljevlja sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu EUR 2,561,667 po kamatnoj stopi 3,75%.

Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)

Kredit kod Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) na dan 31. decembar 2019. iznosi EUR 371,031 (2018: EUR 0). Sredstva u iznosu od EUR 4,000,000 će se koristiti za finansiranje poslova redmedijacije lokacije Pljevlja. Ugovor je zaključen između Ministarstva finansija, Ministarstva održivog razvoja i turizma i Matičnog Društva i odnosi se na korišćenje IBRD kreditnih sredstava iz Ugovora koji je Vlada CG zaključila sa IBRD. Kao sredstvo obezbjeđenja redovnog izmirenja obaveze dato je 20 mjenica i 20 mjeničnih ovlaštenja.

Grupa nije imala neispunjenja po finansijskim kovenantama definisanim u ugovorima o kreditima na dan 31. decembra 2019. godine

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

32. DUGOROČNI KREDITI I KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (Nastavak)

Grupa ima sljedeće neiskorišćene kreditne linije prema vrsti kamatnih stopa:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Varijabilna kamatna stopa	45,164,378	26,947,273
Fiksna kamatna stopa		-
Stanje na dan	<u>45,164,378</u>	<u>26,947,273</u>

Pregled dugoročnih kredita prema vrsti kamatnih stopa je prikazan u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Varijabilna kamatna stopa	63,569,839	64,093,797
Fiksna kamatna stopa	13,710,858	13,379,269
Stanje na dan	<u>77,280,697</u>	<u>77,473,066</u>

33. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

Obaveze iz poslovanja na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazane su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Obaveze prema dobavljačima u zemlji	23,343,521	20,592,197
Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	5,410,550	8,877,923
Obaveze po osnovu primljenih avansa	1,848,865	2,090,601
Ostale obaveze iz poslovanja	2,795,607	2,362,436
Stanje na dan	<u>33,398,543</u>	<u>33,923,157</u>

34. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PVR

Ostale kratkoročne obaveze i PVR na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prikazane su u sljedećem pregledu:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Odloženi prihodi po osnovu donacija	7,822,498	8,060,942
Obaveze prema zaposlenim	6,348,892	8,092,026
Kratkoročni dio rezervisanja za stambene kredite	731,669	687,766
Ostale obračunate obaveze	7,787,589	6,268,936
Razgraničeni prihodi	20,355,251	17,338,511
Obaveze po osnovu kamata	507,311	520,337
Ostale obaveze za poreze i doprinose	1,602,214	1,185,454
Obaveze prema akcionarima	15,009	3,890
Stanje na dan	<u>45,170,433</u>	<u>42,157,862</u>

Iznos od EUR 7,822,498 na dan 31. decembar 2019 godine (EUR 8,060,942 na dan 31. decembar 2018. godine) odnosi se na odloženi prihod po osnovu primljenih donacija).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

35. POTENCIJALNE OBAVEZE

Protiv Grupe se vodi više sudskih i upravnih sporova za koje je Grupa izvršila rezervisanje i ukalkulisanje u svojim finansijskim iskazima u iznosu od EUR 18,071,968 (2018: EUR 19,766,824). Ne predviđa se da će bilo kakve materijalno značajne obaveze proizaći iz potencijalnih obaveza osim onih za koje je izvršeno rezervisanje.

Grupa ima potencijalne obaveze za bankarske i druge garancije i ostala pitanja proizašla iz redovnog poslovanja. U redovnom toku poslovanja Matično Društvo je izdalo garancije trećim licima u iznosu od EUR 1.183.800 (2018: EUR 4,382,976). Pored navedenog, Matično Društvo je kao obezbjeđenje kreditne obaveze Rudnika uglja a.d. Pljevlja prema Prvoj banci CG, koja na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 2.561.667, izdalo Prvoj banci CG 20 mjenica i mjeničnih ovlaštenja shodno zaključenom Ugovoru o jemstvu između Elektroprivrede CG i Prve banke CG.

Po osnovu postojeće regulative u vezi sa zaštitom životne sredine, Grupa je iskazala rezervisanje za troškove koji će nastati u vezi sa rekultivacijom deponije termoelektrane Pljevlja. Međutim, regulativa o zaštiti životne sredine u Crnoj Gori se konstantno unapređuje i u narednom periodu mogu nastati obaveze kao rezultat promjene zakonske regulative.

36. PORESKI RIZICI

U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznom kamatama i penalima. Rukovodstvo smatra da su poreske obaveze evidentirane u priloženim finansijskim izveštajima pravilno iskazane.

37. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Pri sastavljanju ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Povezana pravna lica mogu ulaziti u transakcije, koje možda nepovezana lica ne bi vršila i transakcije sa povezanim pravnim licima mogu se obavljati pod drugačijim uslovima i u drugačijim iznosima u odnosu na iste transakcije sa nepovezanim pravnim licima.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Grupa ušla u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2019. godine je prikazana u tabeli niže. Transakcije sa povezanim pravnim licima su izvršene tokom redovnog toka poslovanja ili pod normalnim tržišnim uslovima.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

37. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima Grupe na dan i za godinu završenu 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine su kao što slijedi:

	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
<i>Potraživanja, finansijski plasmani i učešća u kapitalu</i>		
Prodaja električne energije		
- Prva Banka Crne Gore a.d., Podgorica	22,551	22,354
- CGES a.d., Podgorica	2,093,009	1,148,557
	<u>2,115,560</u>	<u>1,170,911</u>
Kratkoročna ulaganja, dati krediti i gotovina		
- CGES a.d., Podgorica	813,124	2,067,375
- Prva Banka Crne Gore a.d., Podgorica	20,485,737	13,104,124
	<u>21,298,861</u>	<u>15,171,499</u>
Učešća u kapitalu povezanih pravnih lica		
- Berza električne energije d.o.o., Podgorica	149,995	49,995
- Prva Banka Crne Gore a.d., Podgorica	4,302,525	4,302,525
	<u>4,452,520</u>	<u>4,352,520</u>
Ostali dugoročni finansijski plasmani		
- CGES a.d., Podgorica	2,283,872	2,953,033
- Prva Banka Crne Gore a.d., Podgorica	4,012,000	11,512,000
	<u>6,295,872</u>	<u>14,465,033</u>
Subordinirani kredit		
- Prva Banka Crne Gore a.d., Podgorica	6,000,000	6,000,000
Ukupno stanje na dan	<u>40,162,813</u>	<u>41,159,963</u>
	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
<i>Obaveze i obračunate obaveze</i>		
Nabavka robe i usluga		
- CGES a.d., Podgorica	2,040,532	283,822
Ukupno stanje na dan	<u>2,040,532</u>	<u>283,822</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

37. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
<i>Prihodi</i>		
Prodaja električne energije		
- Prva Banka Crne Gore a.d., Podgorica	189,065	185,361
- CGES a.d., Podgorica	<u>13,400,406</u>	<u>10,096,284</u>
Prihod od kamata na depozite i ostale dugoročne plasmane		
- CGES a.d., Podgorica	110,346	134,047
- Prva Banka Crne Gore a.d., Podgorica	<u>724,969</u>	<u>751,362</u>
Ukupno	<u>14,424,786</u>	<u>11,167,054</u>
<i>Rashodi</i>		
Nabavka robe i usluga		
- CGES a.d., Podgorica	<u>12,160,938</u>	<u>11,122,446</u>
Ukupno	<u>12,160,938</u>	<u>11,122,446</u>

Potraživanja od povezanih pravnih lica uglavnom potiču iz transakcija prodaje i dospijevaju na naplatu u roku od 30 dana od datuma prodaje. Potraživanja po svojoj prirodi nijesu obezbijeđena i nemaju kamatu. Nije vršena ispravka vrijednosti potraživanja od povezanih pravnih lica.

Na dan 31. decembra 2019. godine, Grupa je oročila depozite kod Prve Banke u iznosu od EUR 19,132,976 na period kraći od godinu dana i depozit u iznosu od EUR 4,012,000 na period duži od godinu dana. Kamatna stopa varira od 0,95%-7,25% u zavisnosti od roka dospijeca depozita. Pored toga, Matično Društvo je kod Prve Banke imalo položenu gotovinu i gotovinske ekvivalente u iznosu od EUR 1,352,761 i dati subordinirani kredit u iznosu od EUR 6,000,000 na dan 31. decembra 2019. godine.

Obaveze prema povezanim pravnim licima uglavnom potiču iz transakcija nabavke koje dospijevaju na naplatu u roku od 30 dana od datuma kupovine, i finansijskih transakcija.

Naknade ključnom rukovodstvu

Ključno rukovodstvo čine izvršni direktor, glavni finansijski direktor, direktor direkcije za ljudske resurse, direktori funkcionalnih i organizacionih cjelina i članovi Odbora direktora. Naknade plaćene ili plative ključnom rukovodstvu po osnovu usluga zaposlenog lica prikazane su u tabeli koja slijedi:

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Zarade i ostala kratkoročna primanja zaposlenih	<u>1,566,290</u>	<u>1,260,172</u>
Ukupno	<u>1,428,390</u>	<u>1,169,489</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

38. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAJNOG PERIODA

a) Efekti globalne krize izazavane pandemijom COVID-19

Globalni izazov u 2020. godini je izbijanje epidemije korona virusa (COVID-19), za čiju ekspanziju širom svijeta se očekuje da će imati negativan uticaj na svjetsku ekonomiju. Efekti pandemije COVID-19 na privredne aktivnosti u velikoj mjeri će zavisiti od obima njegovog mogućeg širenja po svijetu i vremena njegovog suzbijanja. Zemlje širom svijeta, među njima i Crna Gora, već su preduzele mjere za prevenciju širenja virusa (kao što su ograničenja putovanja, mjere karantina, sanitarne mjere), kao i za ublažavanje negativnog uticaja na privredu u pogledu ponude i tražnje putem raznih fiskalnih mjera i državne pomoći.

Osnovni scenario je da će ekspanzija korona virusa globalno, širom EU, u Crnoj Gori i drugim lokalnim tržištima poslovanja Grupe biti obuzdana i da će se postepeno usporiti (kao što je već slučaj u Kini) do kraja prve polovine 2020. godine. U takvom slučaju, očekuje se da će pandemija imati značajan negativan ekonomski uticaj na prva dva kvartala 2020. godine, a vjerovatno i do kraja 2020. godine. Oporavak evropske, crnogorske i privrede ostalih zemalja bi se očekivao od druge polovine 2020. godine, kako se povjerenje bude vraćalo.

Rukovodstva Matičnog društva i članica Grupe su preduzela sve neophodne mjere na osnovu preporuka i uredbi nadležnih državnih organa i kontinuirano su pratila sve aktivnosti i mjere istih, kao i nakon proglašenja kraja epidemije. Formiran je Koordinacioni tim Matičnog društva sa zadatkom donošenja operativnih mjera i planiranja, organizacije i koordinacije aktivnosti zaštite zdravlja zaposlenih i obezbjeđenja neometanog poslovanja u uslovima epidemije. Jedna od ključnih mjera za prevenciju širenja epidemije i zaštite zdravlja zaposlenih u Grupi se odnosi na organizaciju obavljanja poslovnih aktivnosti zaposlenih van prostorija preduzeća (rad od kuće), gdje god je to moguće. Definisana je minimum procesa rada u smislu potrebnog broja zaposlenih i radno angažovanih lica na lokacijama s obzirom da su članice Grupe bile u obavezi da obezbijede minimum procesa rada.

Rukovodstvo Grupe je uložilo napore da obezbijedi kontinuitet poslovnih aktivnosti sa ciljem smanjenja mogućih negativnih efekata na poslovanje, omogućiti funkcionisanje ključnih objekata i poslovnica, kao i da omogućiti neprekidnost i kvalitet usluga korisnicima. Nije došlo do obustave pružanja usluga korisnicima, niti prekida poslovanja Grupe. Privredna društva članice Grupe povećala su nivo spremnosti, tako što prilagođavaju odluke i aktivnosti u cilju obezbjeđenja kontinuiteta u pružanju usluga klijentima, izmirenja ugovorenih obaveza prema povjeriocima i dobavljačima i zaštite odgovarajućeg nivoa likvidnosti, kao i ostvarenja, u maksimalnom mogućem stepenu, svojih strateških planova i planova u predstojećim kvartalima.

Kao posledica najviše novih taksi za CO₂, lošije hidrologije i manje potrošnje usljed COVID-19 u 2020. godini očekuje se niži rezultat od planiranog. U cilju obezbjeđivanja likvidnosti u narednom periodu, Matično društvo je apliciralo za kredit kod EBRD-a u iznosu od 50 miliona eura, i uskoro se očekuje potpisivanje ugovora.

Na osnovu trenutno raspoloživih informacija i procjene ostvarenja planova, rukovodstvo smatra da novonastala situacija neće značajno uticati na pad poslovne aktivnosti, ali može imati efekte na tokove gotovine, prije svega iz operativnih aktivnosti, i time i na likvidnost, posebno u naredna dva kvartala 2020. godine, ali nikako u mjeri da ugrozi nastavak poslovanja Matičnog društva i ostalih članica Grupe u narednom periodu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2019. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

38. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAJNOG PERIODA (Nastavak)

b) Ostali naknadni događaji

Dana 19. februara 2020 godine Odbor direktora Matičnog Društva donio je Odluku o povećanju uloga u Berzu električne energije d.o.o. Podgorica za EUR 15,000 tako da ukupan ulog sada iznosi EUR 164,995 umjesto prethodnih EUR 149,995.

Na XXI vanrednoj Skupštini akcionara održanoj 28. februara 2020 godine imenovan Odbor direktora u sledećem sastavu:

Ime i prezime**Pozicija**

G-din Đoko Krivokapić	Predsjednik
G-din Dr Ranko Milović	Član
G-din Nikola Vujović	Član
G-din Samir Hodžić	Član
G-din Prof. dr Vladan Radulović	Član
G-din Srđan Spaić	Član
G-din Miloš Konatar	Član

**KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ
MENADŽMENTA ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE AD NIKŠIĆ
ZA 2019. GODINU**

Nikšić, jun 2020. godine

SADRŽAJ

1. O KOMPANIJI	4
1.1. Organizaciona struktura	5
1.2. Misija, vizija i opšti ciljevi.....	5
1.3. Korporativno upravljanje.....	6
1.3.1. Skupština akcionara.....	6
1.3.2. Odbor direktora.....	7
1.3.3. Revizorski odbor i Tim za internu reviziju.....	10
1.4. Kapital i vlasnička struktura Matičnog društva	10
1.5. Bitni događaji u Matičnom društvu.....	11
1.6. Udio EPCG u zavisnim pravnim licima	12
2. PROIZVODNI KAPACITETI I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM	12
2.1. Proizvodni kapaciteti	12
2.2. Snabdijevanje električnom energijom.....	13
2.2.1. Projekat „Zlatni tim”	13
3. OSTVARENJE BILANSA ELEKTRIČNE ENERGIJE.....	14
3.1. Proizvodnja električne energije	14
3.1.1. Akumulacije i dotoci	14
3.1.2. Pogonska spremnost elektrana	14
3.2. Potrošnja električne energije od strane kupaca EPCG	15
3.3. Nabavka i isporuka električne energije	16
3.3.1. DPTS sa Elektroprivredom Republike Srpske	16
3.3.2. Kupovina.....	16
3.3.3. Prodaja.....	16
3.3.4. Ostalo	16
3.4. Tabelarni pregled ostvarenja bilansa električne energije EPCG.....	17
4. NAPLATA POTRAŽIVANJA ZA ISPORUČENU ELEKTRIČNU ENERGIJU	18
5. KADROVSKA POLITIKA EPCG GRUPE.....	18
6. ZAŠTITA I ZDRAVLJE NA RADU I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	19
6.1. Zaštita i zdravlje na radu u EPCG	19
6.2. Zaštita životne sredine u EPCG	20
6.3. Zaštita životne sredine u CEDIS-u.....	21
6.4. Zaštita životne sredine u RUP-u	23
7. UPRAVLJANJE RIZICIMA.....	24

7.1.	Ciljevi i metode upravljanja finansijskim rizikom	24
7.2.	Informacije o izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka	24
7.3.	Ciljevi i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i neizvjesnostima poslovanja..	25
7.4.	Sistem unutrašnje kontrole i upravljanja rizikom u EPCG grupi.....	25
8.	KORPORATIVNA FILANTROPIJA I SPONZORSTVA	25
8.1.	Korporativna filantropija	26
8.2.	Sponzorstva	27
9.	KAPITALNA ULAGANJA U EPCG GRUPI	28
10.	KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	29
10.1.	Bilans uspjeha.....	29
10.2.	Bilans stanja.....	30
10.3.	Racio pokazatelji.....	32
11.	DALJI RAZVOJ.....	34

1. O KOMPANIJI

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić (u daljem tekstu „EPCG” ili „Matično društvo”) je vertikalno integrisano društvo čija je osnovna djelatnost proizvodnja električne energije i snabdijevanje električnom energijom u Crnoj Gori. Osim pomenutog, Matično društvo se bavi izgradnjom i održavanjem elektroenergetskih objekata, kupoprodajom električne energije, projektovanjem i nadzorom, kao i drugim djelatnostima propisanim Statutom EPCG.

EPCG je registrovana kao:

- privredno društvo kod Poreske uprave – centralnog registra privrednih subjekata pod br. 40000330/061,
- emitent hartija od vrijednosti kod Komisije za tržište kapitala,
- nosilac dvije licence za obavljanje elektroenergetske djelatnosti kod Regulatorne agencije za energiku:
 - E-001 – za proizvodnju električne energije i
 - E-021 – za snabdijevanje električnom energijom.

Organi Matičnog društva su:

- Skupština akcionara,
- Odbor direktora,
- Izvršni direktor i
- Sekretar Društva.

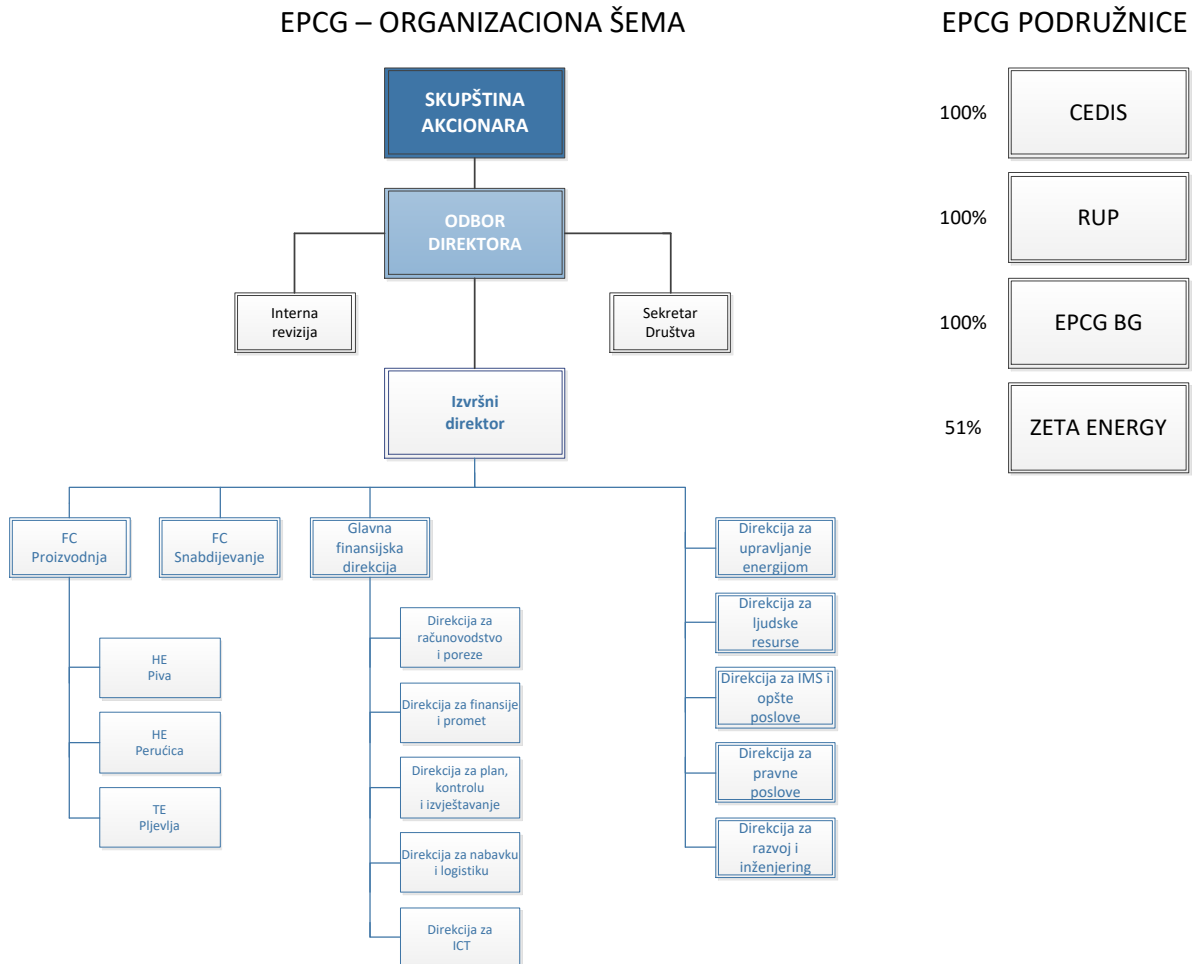
Matično društvo raspolaže kapacitetima za proizvodnju električne energije ukupne bruto instalisane snage 877,38 MW, od čega:

- 342 MW – HE Piva
- 307 MW – HE Perućica
- 225 MW – TE Pljevlja
- 3,38 MW – mHE (Rijeka Mušovića, Šavnik, Lijeva Rijeka, Podgor i Rijeka Crnojevića)

Djelatnosti EPCG se obavljaju na način koji obezbjeđuje uredno i kvalitetno snabdijevanje električnom energijom i zadovoljavanje potreba crnogorskog konzuma, profitabilnost poslovanja, efikasnost upravljanja i ostvarivanja dobrih poslovnih odnosa sa svim partnerima.

1.1. Organizaciona struktura

Organizacionu strukturu Matičnog društva čine organi Matičnog društva i organizacione cjeline (operativne i funkcionalne cjeline). U nastavku je data organizaciona šema EPCG, izuzimajući kompanije koje su u većinskom vlasništvu EPCG (Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o., Podgorica – 100%, Rudnik Uglja AD Pljevlja – 100%, EPCG d.o.o. Beograd – 100% i Zeta energy d.o.o. Danilovgrad – 51%).

1.2. Misija, vizija i opšti ciljevi

Vizija EPCG je leaderska uloga u privrednom razvoju Crne Gore, konkurentnost na evropskom tržištu i aktivno učešće u novim tržišnim izazovima kroz ulaganje u ljude, zelenu energiju, nove tehnologije i kapacitete, održavanje i optimalno korišćenje resursa.

Misija EPCG je pouzdana i kvalitetna proizvodnja, snabdijevanje i trgovina električnom energijom uz potpuno zadovoljavanje zahtjeva i potreba naših korisnika i drugih

zainteresovanih strana, unapređenje brige o životnoj sredini i visok stepen društvene odgovornosti. Unapređenje poslovanja uz poštovanje i primjenu najvećih stručnih i etičkih standarda, odgovorno ponašanje u obavljanju djelatnosti u skladu sa važećim propisima, poštovanje i obezbjeđenje povjerenja kako unutar EPCG, tako i u širem poslovnom okruženju.

Opšti ciljevi EPCG su:

- Sigurno i pouzdano snabdijevanje potrošača električnom energijom,
- Pouzdana i efikasna proizvodnja,
- Povećanje poslovne efikasnosti i efektivnosti,
- Zadovoljan kupac,
- Povećanje energetske efikasnosti u svim segmentima proizvodnje,
- Efikasan energetske menadžment – trgovina električnom energijom i upravljanje resursima,
- Atraktivan poslodavac za akumulaciju ljudskih potencijala,
- Zadovoljenje standarda ekologije,
- Zadovoljenje standarda bezbjednosti i zdravlja na radu,
- Izlazak na strana tržišta.

1.3. Korporativno upravljanje

Međunarodna finansijska grupacija u okviru Grupacije Svjetske banke definiše Korporativno upravljanje kao odnos između različitih nosilaca interesa u odnosu na kontrolu kompanija. Prije svega, korporativno upravljanje bavi se odnosima između vlasnika kompanije – akcionara i onih koji upravljaju poslovanjem kompanije – administracijom koju su akcionari unajmili da vodi kompaniju.

Pravila korporativnog upravljanja u Matičnom društvu baziraju se na relevantnim zakonskim okvirima, Statutu kompanije i internim procedurama.

1.3.1. Skupština akcionara

Skupština akcionara je najviši organ Matičnog društva. Neka od isključivih prava Skupštine akcionara, shodno Statutu Matičnog društva, su da: donosi statut i izmjene i dopune statuta Društva, bira i razrješava članove Odbora direktora, bira i razrješava Revizora, bira i razrješava likvidatora, donosi odluku o raspolaganju imovinom Društva čija je vrijednost veća od 10% osnovnog kapitala Društva, usvaja godišnje finansijske iskaze i izvještaje o poslovanju Društva, kao i sva ostala prava shodno Statutu EPCG.

Statutom EPCG su takođe definisane obaveze Skupštine akcionara, kao i sve relevantne radnje koje se nalaze pod njenom nadležnošću.

U 2019. godini su održane dvije sjednice Skupštine akcionara, prva 30.08.2019. i druga 27.12.2019.

Na XVII redovnoj Skupštini akcionara Matičnog društva, održanoj 30.08.2019. donijete su sljedeće odluke:

- o odobravanju investicije zajedničke izgradnje vjetroelektrane Gvozd – Opština Nikšić,
- o odobravanju ugovora o zajedničkom razvoju projekta VE Gvozd,
- o utvrđivanju prečišćenog teksta statuta Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić,
- o izmjenama statuta Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić,
- o odobravanju kupovine sopstvenih akcija,
- o razrješavanju članova Odbora direktora Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić,
- o izboru članova Odbora direktora Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić,
- o izboru revizora Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić,
- o usvajanju finansijskih iskaza Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2018. godinu,
- o usvajanju konsolidovanih finansijskih iskaza Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2018. godinu.
- o usvajanju izvještaja o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2018. godinu,
- o raspodjeli dobiti iskazane na dan 31.12.2018. godine,
- o poništenju sopstvenih akcija i
- o smanjenju osnovnog kapitala Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić po osnovu poništenja sopstvenih akcija.

Na XX vanrednoj Skupštini akcionara Matičnog društva, održanoj 27.12.2019., donijete su sljedeće odluke:

- o isplati dividende Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2018. godinu,
- o razrješavanju članova Odbora direktora Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić
- o izboru članova Odbora direktora Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić.

1.3.2. Odbor direktora

Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Matičnim društvom čije odluke izvršavaju Izvršni direktor, Sekretar Društva i Izvršni rukovodioci. Odbor direktora je kolektivno tijelo od sedam članova i njime rukovodi predsjednik. Članove bira Skupština akcionara, a poslovi i zadaci ovog organa su definisani Statutom EPCG.

U 2019. godini Odbor direktora je održao trinaest sjednica.

U trenutku sastavljanja Izvještaja menadžmenta, Odbor direktora radi u sljedećem sastavu:

Doko Krivokapić, predsjednik – Rođen je 1962. godine u Nikšiću, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Studirao je Ekonomski fakultet u Podgorici, na kojem je diplomirao 1987. godine. Radni angažman započeo je u Ekonomsko – finansijskom sektoru Rudnika boksita AD Nikšić, u Službi ekonomike, nakon čega je raspoređen na poslove finansijskog direktora Rudnika boksita. Od 2010. do 2013. obavljao je poslove direktora filijale Prve banke u Nikšiću. Funkcije potpredsjednika Opštine Nikšić i sekretara Sekretarijata za finansije, razvoj i preduzetništvo vrši od 5. jula 2013. godine. Oženjen je i ima dvoje djece.

Dr Ranko Milović, član - Rođen je 1949. godine u Nikšiću. Diplomirao je na Mašinskom fakultetu u Sarajevu 1972. godine. Završio je magistarske studije u Beogradu 1979. godine, a doktorske studije na Univerzitetu u Birminghamu (Engleska), 1983. godine. Publikovao je veći broj naučnih radova u međunarodnim časopisima i na konferencijama. U junu 1984. godine je izabran na Univerzitetu Crne Gore u akademsko zvanje docenta, a od 1984. do 1989. godine angažovan honorarno na Nastavničkom fakultetu u Nikšiću i Metalurškom fakultetu u Podgorici. Radio je u Željezari Nikšić od avgusta 1972. godine, a od 1989. do kraja 1992. godine bio je direktor Željezare AD Nikšić. Nakon toga, između 1993. i 2004. godine radio je u inostranstvu (Evropa, Azija, Južna Amerika) sa Siemens Metals Technology u svojstvu eksperta na razvojnim projektima u industriji čelika. Od 2004. do 2006. godine bio je ambasador DZ Srbija i Crna Gora, a od 2008. do 2012. godine ambasador Crne Gore u Sloveniji. Od decembra 2012. godine je savjetnik predsjednika Vlade za energetski i industrijski razvoj. Dobitnik je nagrada „18. septembar“ (1987.) za postignute rezultate u oblasti crne metalurgije i „13. jul“ (1988.) za ostvarene rezultati u privredi.

Nikola Vujović, član – je rođen 1990. godine na Cetinju, gdje je završio osnovnu školu i Gimnaziju. Bachelor diplomu stekao je odbranom teme: „Ekonomska regulacija u elektroenergetici“ na Fakultetu za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis Univerziteta „Donja Gorica“ u Podgorici. Na istom fakultetu završio je i specijalističke studije, gdje je diplomirao na temu „Feed in tarife kao mehanizam podsticanja obnovljivih izvora energije u EU“. Od oktobra 2017. godine je na funkciji državnog sekretara u Ministarstvu ekonomije u Vladi Crne Gore. Po osnivanju Berze električne energije DOO imenovan je za predsjednika Odbora direktora ove kompanije, da bi od avgusta 2018. do februara 2020. godine bio član Odbora direktora kompanije Rudnik Uglja AD Pljevlja. Radio je i u Crnogorskom operatoru tržišta električne energije gdje se, između ostalog, bavio i praćenjem realizacije regulatorno dozvoljenog prihoda, izradom projekcija prihoda i troškova poslovanja, pripremom dokumentacije za proces utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda. Učestvovao je u procesima izrade Zakona o energetici, podzakonskih akata iz oblasti elektroenergetike, kao i utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta.

Samir Hodžić, član – Rođen je 1991. godine u Pljevljima, gdje je stekao osnovno i srednje obrazovanje. Studirao je na Fakultetu za energetiku u Velenju, Republika Slovenija. Diplomirao je 2012. godine. Trenutno je apsolvent magistarskih studija na istom smjeru. Radni angažman je započeo u Republici Sloveniji, u sektoru proizvodnje firme d.o.o. Gorenje - Velenje. Po povratku u Crnu Goru bio je član centralnog održavanja u firmi Vektra Jakić, u periodu od 2014. do 2015. godine. Od 9. marta 2016. godine obavlja poslove u Opštini Pljevlja, u Sekretarijatu za stambeno - komunalne poslove, saobraćaj i vode, u vidu izrade studija, kao i na prikupljanju

svih neophodnih informacija potrebnih za izradu planova za energetska efikasnost i obnovljive izvore energije.

Prof. dr Vladan Radulović, član – Rođen je 27. avgusta 1979. godine u Podgorici. Osnovnu školu i srednju Elektrotehničku školu završio je u Podgorici. Za pokazan uspjeh tokom osnovne i srednje škole dobitnik je diplome Luča. Tokom školovanja u srednjoj Elektrotehničkoj školi "Vaso Aligrudić" u Podgorici tri puta je proglašavan za učenika generacije. Dobitnik je nagrade Skupštine Opštine Podgorica najboljim učenicima srednjih škola Podgorice 1998. godine. Na Elektrotehnički fakultet u Podgorici, Univerzitet Crne Gore, odsjek energetika, upisao se 1998 godine. Diplomirao je 01.11.2002. godine odbranom diplomskog rada "Sklopni prenaponi" sa ocjenom 10 i prosječnom ocjenom tokom studija 9,79. Za vrijeme redovnih studija bio je korisnik stipendije Vlade Republike Crne Gore za talentovane studente i učenike. Za pokazan uspjeh u toku studija dobitnik je nagrade Univerziteta Crne Gore za najboljeg studenta Univerziteta u oblasti tehničkih, prirodno matematičkih i medicinskih nauka 2003. godine. Na poslijediplomske studije na Elektrotehničkom fakultetu u Podgorici, smjer Elektroenergetski sistemi, upisao se 2002. godine i iste završio sa prosječnom ocjenom 10. Magistarsku tezu pod nazivom „Izbor odvodnika prenapona sa aspekta uticaja privremenih prenapona u elektroenergetskom sistemu" je odbranio 06.06.2005. godine na Elektrotehničkom fakultetu u Podgorici. Doktorsku disertaciju pod nazivom „Optimizacija sistema zaštite od atmosferskog pražnjenja u električnim instalacijama niskog napona" odbranio je 08.03.2011. godine na Elektrotehničkom fakultetu u Podgorici. Od 2003. godine zaposlen je na Elektrotehničkom fakultetu u Podgorici, kao asistent i docent. Od januara 2017. godine je vanredni profesor iz oblasti Elektroenergetika na predmetima: Elektrane, Visokonaponska razvodna postrojenja, Tehnika visokog napona, Osnovi elektroenergetike. Autor i koautor je više od 60 naučnih i stručnih radova u renomiranim međunarodnim i domaćim časopisima i konferencijama. Učestvovao je u izradi većeg broja glavnih i idejnih projekata iz oblasti visokonaponskih mreža i razvodnih postrojenja, kao i priključenja alternativnih izvora električne energije na mrežu. Član je više međunarodnih i domaćih organizacija i udruženja: IEEE - Institute of Electrical & Electronics Engineers (Udruženje inženjera energetike i elektronike), CIGRE - Conseil International des Grands Reseaux Electriques (Međunarodno vijeće za velike električne mreže), Centar za mlade naučnike Crnogorske Akademije nauka i umjetnosti, Tehnički komitet stručnog tijela ISME/TK E 006 Instituta za standardizaciju Crne Gore. Recenzent je u renomiranim međunarodnim časopisima: IEEE Transactions on Power Delivery i IET Generation, Transmission and Distribution. Oblasti stručnog interesovanja: Elektrane, Visokonaponska razvodna postrojenja, Tehnika visokog napona, Projektovanje i modelovanje elemenata elektroenergetskih sistema pomoću računara.

Srđan Spaić, član – Rođen je u Nikšiću, dok je Pravni fakultet završio u Podgorici, gdje je položio pravosudni i advokatski ispit. Radni angažman započeo je u opštinskom Javnom pravobranilaštvu Nikšić 1994. godine, dok je dvije godine kasnije izabran za opštinskog javnog pravobranilaoca. Za sekretara Skupštine opštine Nikšić imenovan je 1998. godine, a 2003. godine postavljen je za sekretara Ministarstva pravde Republike Crne Gore. Godinu nakon obnove nezavisnosti Crne Gore postavljen je za sekretara Ministarstva pravde Crne Gore. Za savjetnik predsjednika Vlade za pravna pitanja u Kabinetu predsjednika Mila Đukanovića imenovan je 2009. godine, da bi godinu kasnije u Kabinetu predsjednika Vlade Igora Lukšića obavljao funkciju savjetnika za regulatornu reformu i pravna pitanja. U decembru 2012. godine ponovo je imenovan za savjetnika predsjednika Vlade za pravna pitanja u Kabinetu Mila

Đukanovića, dok je od juna 2016. do juna 2017. godine bio v.d. generalnog sekretara Ministarstva vanjskih poslova.

Miloš Konatar, član – rođen je 1975. godine u Bijelom Polju. Diplomirao je na Elektrotehničkom fakultetu, na smjeru energetika. Prvi radni angažman započeo je 2001. godine u Kombinat Aluminijuma Podgorica, kao inženjer za održavanje u pogonima: Silumini, Anode i Livnica, te inženjer za zajedničko održavanje. U Elektroprivredu Crne Gore prešao je u julu 2003. godine. U Elektroprenosu je bio inženjer za održavanje dalekovoda. Formiranjem Funcionalne cjeline Snabdijevanje, 2005., imenovan je za šefa Snabdijevanja OJ Bijelo Polje. Četiri godine kasnije imenovan je za direktora Elektrodistribucije Bijelo Polje u FC Distribucija. Obavljao je i posao Sajt menadžera za sjeverni region u projektu AMM II faza (ugradnja daljinskih mjerenja). Nakon ukidanja Elektrodistribucija i formiranja regiona u FC Distribucija, u junu 2015. godine, imenovan je za rukovodioca Regiona 6 (Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin). Izdvajanjem FC Distribucija iz matične EPCG i formiranjem D.O.O. CEDIS, 2017. godine, imenovan je za šefa održavanja Regiona 6 u Sektoru za održavanje. Učestvovao je u pripremi, izgradnji i rekonstrukciji brojnih elektroenergetskih objekata u Bijelom Polju, Mojkovcu i Kolašinu. Od 2019. angažovan je i na poslovima v.d. kordinatora za regionalni razvoj i velike projekte pri Direkciji za razvoj CEDIS-a. Član je Inženjerske komore Crne Gore. U dva mandata bio je odbornik u SO Bijelo Polje. Učestvovao je u izradi više opštinskih dokumenata – Lokalnog energetskog plana, Strateškog plana razvoja, Prostornog plana itd. Oženjen je i otac troje djece.

1.3.3. Revizorski odbor i Tim za internu reviziju

Za obavljanje kontrolnih poslova u Matičnom društvu su formirani Revizorski odbor i Tim za internu reviziju.

Revizorski odbor, shodno ovlašćenjima utvrđenim Zakonom o računovodstvu i Zakonom o reviziji, nadzire proces finansijskog izvještavanja, interne kontrole i zakonskog i etičkog vođenja Društva. U trenutku sastavljanja Izvještaja menadžmenta članovi Revizorskog odbora EPCG su Milan Lakićević, predsjednik, i Milijana Novović Burić, član.

Tim za internu reviziju, shodno zakonu, vrši nezavisne i objektivne aktivnosti u cilju poboljšanja poslovanja Društva kroz sistematičan pristup procijenjivanju i unaprijeđivanju efikasnosti procesa upravljanja rizicima i kontrolom korporativnog upravljanja. Strukturu i sastav Tima za internu reviziju utvrđuje Odbor direktora.

1.4. Kapital i vlasnička struktura Matičnog društva

Registrovani osnovni akcijski kapital EPCG iznosi **769.927.930€** i podijeljen je na **118.132.402 akcije**. Nominalna vrijednost akcije iznosi **6,5175€**.

U sljedećem pregledu data je registrovana vlasnička struktura kapitala sa nominalnim i procentualnim podacima učešća u kapitalu EPCG:

Tabela br. 1: Struktura kapitala EPCG na dan 31.12.2019.

STRUKTURA KAPITALA EPCG NA DAN 31.12.2019.				
AKCIONARI	BROJ AKCIJA	NOMINALNA VRIJEDNOST AKCIJE	UKUPNA AKCIJSKA VRIJEDNOST (€)	UČEŠĆE U KAPITALU
Država Crna Gora	104.736.921	6,5175	682.622.883	88,66%
Elektroprivreda Crne Gore A.D. Nikšić	11.813.238	6,5175	76.992.779	10,00%
Druga pravna lica	31.851	6,5175	207.589	0,03%
Fizička lica	1.412.584	6,5175	9.206.515	1,20%
Zbirni kastodi računi	137.808	6,5175	898.164	0,12%
UKUPNO	118.132.402		769.927.930	100,00%

Matično društvo na dan 31.12.2019. godine posjeduje ukupno 11.813.238 sopstvenih akcija. Naime, na XVII redovnoj Skupštini akcionara Matičnog društva održanoj 30.08.2019., ista je odlukom odobrila da Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić kupi 11.813.238 sopstvenih akcija od akcionara A2A S.p.A Breša po cijeni od 4,4752828317€ po akciji.

1.5. Bitni događaji u Matičnom društvu

U izvještajnom periodu je došlo do promjene vlasničkog udjela u Matičnom društvu. Redovna XVII Skupština akcionara Matičnog društva, održana 30.08.2019., donijela je odluku da EPCG odobri kupovinu 11.813.238 sopstvenih akcija od akcionara A2A S.p.A Breša po cijeni od 4,4752828317€ po akciji. Vlada Crne Gore je u okviru tri tranše u toku 2019. godine otkupila ostatak akcija od akcionara A2A S.p.A Breša i to: prvu tranšu od 8.826.438 akcija ukupne vrijednosti 39.923.744€ u aprilu, drugu tranšu od 3.202.845 akcija ukupne vrijednosti 14.333.637€ u novembru i poslednju, treću tranšu od 636.793 akcija ukupne vrijednosti 2.849.828€ u decembru.

Skupština akcionara je na XVII redovnom zasjedanju donijela Odluku o poništenju 13.052.876 sopstvenih akcija nominalne vrijednosti 6,5175€, a koje su stečene 14.09.2018. godine kupovinom po Odluci XVI redovne Skupštine akcionara Matičnog društva br. 10-00-36657 od 23.08.2018. Shodno gore navedenoj odluci, Skupština akcionara je na istom zasjedanju donijela Odluku o smanjenju osnovnog kapitala Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić po osnovu poništenja sopstvenih akcija. Osnovni kapital Društva je smanjen sa 855.285.366€ na 769.927.930€ tj. smanjen je za 85.357.436€.

EPCG je 11. jula 2019. objavila tendersku dokumentaciju za otvoreni postupak javne nabavke radova na ekološkoj rekonstrukciji termoelektrane Pljevlja – blok I. Tim činom je započeta realizacija projekta vrijednog 54.5 miliona eura. Projekat ekološke rekonstrukcije podrazumijeva izgradnju sistema za odsumporavanje, sistema za denitrifikaciju, unapređenje rada elektrofilterskog postrojenja, kao i izgradnju sistema za tretman otpadnih voda, a uporedo sa ovim projektom teći će i revitalizacija deponije Maljevac u vrijednosti od dodatnih 20 miliona eura. Komisija EPCG za izbor najpovoljnije ponude na tenderu za izvođenje radova na ekološkoj rekonstrukciji donijela je odluku da je najpovoljnija ponuda za taj projekat konzorcijuma DEC INTERNATIONAL-BEMAX-BB SOLAR-PERMONTE. Projekat ekološke rekonstrukcije postojećeg bloka TE Pljevlja, trebalo bi da bude realizovan do 2021. godine i omogućiće nastavak rada termoenergetskog kompleksa u Pljevljima (TEP-RUP) u narednih 20 do 30 godina.

1.6. Udio EPCG u zavisnim pravnim licima

Matično društvo je 13.01.2009. osnovalo zavisno društvo EPCG d.o.o., Beograd – Republika Srbija (u daljem tekstu EPCG Beograd), čija je osnovna djelatnost trgovina električnom energijom. Učešće EPCG u kapitalu EPCG Beograd iznosi 100%.

Matično društvo je 25.06.2010. osnovalo zavisno društvo zajedno sa Nort-Trondelag Elektristetverk Holding AS pod nazivom Zeta Energy d.o.o., Danilovgrad (u daljem tekstu „Zeta Energy”) čija je osnovna djelatnost proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora. Učešće EPCG u kapitalu Zete Energy iznosi 51%.

Na XIV vanrednoj Skupštini akcionara Matičnog društva, održanoj 23.06.2016., donijeta je Odluka o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem”, Podgorica (u daljem tekstu „CEDIS) radi obavljanja djelatnosti distribucije električne energije. Učešće EPCG u kapitalu CEDIS-a iznosi 100%.

Na XIX vanrednoj Skupštini akcionara Matičnog društva 28.03.2018. godine donijeta je Odluka o pokretanju postupka dobrovoljne javne ponude za preuzimanje Rudnika uglja AD Pljevlja (br. 10-00-13052 od 29.03.2018. godine) shodno kojoj je EPCG zaključno sa danom 18.07.2018. godine stekla vlasništvo nad svim akcijama tog privrednog društva. Učešće EPCG u kapitalu Rudnika uglja AD Pljevlja iznosi 100%.

2. PROIZVODNI KAPACITETI I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Snaga svakog elektroenergetskog sistema se bazira na izgrađenosti i kapacitetima proizvodnih postrojenja, od kojih se prije svega očekuje da daju dovoljne količine električne energije, što postaje sve teži zadatak. Danas, kada je potreba za energentima sve veća, nije potrebno dokazivati da je proizvodnja električne energije od suštinskog značaja ne samo za stabilnost elektroenergetskog sistema, već predstavlja neophodan preduslov privrednog i ekonomskog razvoja.

2.1. Proizvodni kapaciteti

Snaga našeg elektroenergetskog sistema se bazira na kapacitetima proizvodnih postrojenja HE Perućica, HE Piva i TE Pljevlja.

HE Perućica je najstarija velika hidroelektrana u Crnoj Gori, puštena u pogon 1960. godine. Nazvana je po vreli Perućica, koje izvire u blizini hidroelektrane. Nalazi se na teritoriji opštine Nikšić, u sjevernom dijelu Bjelopavličke ravnice, dok su male hidroelektrane smještene na teritorijama opština Kolašin, Podgorica, Cetinje i Šavnik. Njena bruto instalisana snaga iznosi

307 MW. U 2019. godini proizvodnja HE Perućica je iznosila 952 GWh dok su male hidroelektrane u vlasništvu EPCG u istom periodu proizvele 4 GWh.

HE Piva, akumulaciono pribransko postrojenje sa jednom od najvećih betonskih lučnih brana u svijetu, je u pogonu od 1976. godine. Njena osnovna djelatnost je proizvodnja električne energije u vršnom režimu rada, jer ima mogućnost brzog startovanja i sinhronizacije na dalekovodnu mrežu 220 kV. Smještena je u planinskom masivu na sjeverozapadu Crne Gore. Zbog specifičnih topografskih karakteristika terena kompletno postrojenje urađeno je ispod površine zemlje. Njena bruto instalisana snaga iznosi **342 MW**. U 2019. godini proizvodnja HE Piva je iznosila 665 GWh.

TE Pljevlja je prva crnogorska kondenzaciona termoelektrana, koja je počela sa radom 1982. godine. Lokacija termoelektrane je na četvrtom kilometru puta Pljevlja – Đurđevića Tara – Žabljak. Snabdijevanje termoelektrane vodom za hlađenje i druge potrebe vrši se iz akumulacije „Otilovići”. Nalazi se na rijeci Čehotini i udaljena je oko 8 km od termoelektrane sa kojom je povezana asfaltnim putem. Bruto instalisana snaga TE Pljevlja iznosi **225 MW**. U 2018. godini proizvodnja TE Pljevlja je iznosila 1.390 GWh.

Zeta Energy raspolaže sa dvije male hidroelektrane – „Glava Zete” i „Slap Zete” koje su tokom protekle godine bile u rekonstrukciji. MHE „Slap Zete” je u decembru tokom probnog rada ostvarila proizvodnju od 0,16 GWh.

2.2. Snabdijevanje električnom energijom

Broj kupaca u Crnoj Gori na dan 31.12.2019. godine iznosi **396.470** od čega 357.796 kupaca u kategoriji "domaćinstva" i 38.674 u kategoriji ostala potrošnja (na 110 kV – 6; na 35 kV – 33; na 10 kV – 554 i na 0,4 kV – 38.081).

2.2.1. Projekat „Zlatni tim”

Projekat „Zlatni tim” je započet u avgustu 2012. godine sa ciljem povećanja broja kupaca koji redovno izmiruju svoje obaveze za utrošenu električnu energiju. Kao rezultat projekta, broj redovnih kupaca iz kategorija „domaćinstva” je u konstantnom porastu i na dan 31.12.2019. je iznosio **204.817**, 9.966 više u odnosu na isti period prethodne godine,

Od 01.01.2018. godine EPCG je povećala procenat popusta za članove Zlatnog tima na 13% na cijenu aktivne električne energije, umjesto dotadašnjih 10%. Takođe, u istom periodu je počeo obračun popusta od 3% na cijenu aktivne električne energije kod redovnih kupaca iz kategorije ostali distributivni kupci, izuzev malih kupaca u skladu sa članom 196. Zakona o energetici.

U okviru projekta „Zlatni tim” tokom 2019. godine je realizovana nagradna igra „Zlatni tim, uhvati ritam” sa nagradnim fondom u ukupnom iznosu od 74.671€. Pravo učešća u nagradnoj igri imali su svi kupci iz kategorije domaćinstva koji na 31.01.2019. godine nisu imali dugovanja prema EPCG, a u narednim kolima svi kupci iz kategorije „domaćinstva” koji su zadržali status člana „Zlatnog tima”.

3. OSTVARENJE BILANSA ELEKTRIČNE ENERGIJE

3.1. Proizvodnja električne energije

Ukupna ostvarena proizvodnja električne energije elektrana koje pripadaju Elektroprivredi Crne Gore u 2019. godini je iznosila **3.011,19 GWh**, od čega je TE Pljevlja proizvela 46,2%, velike hidroelektrane ukupno 53,7%, a male HE 0,1%. Od povlašćenih proizvođača EPCG je preuzela **255,6 GWh**. Ukupno, EPCG je u 2019. godini raspolagala sa 3.266,8 GWh svoje proizvodnje i proizvodnje povlašćenih proizvođača.

HE „Perućica” je ostvarila proizvodnju od **951,97 GWh**, što je za 31,97 GWh ili 3,5% više od plana, ali za 8,7% manje od proizvodnje u 2018. godini.

HE „Piva” je ostvarila proizvodnju od **665,09 GWh**, odnosno 84,91 GWh ili 11,3% manje od plana, a 33,1% manje od proizvodnje u 2018. godini.

Male hidroelektrane EPCG su ukupno proizvele u nivou planirane proizvodnje, **4,02 GWh**. „Zeta Energy” je tokom protekle godine bila u rekonstrukciji, u decembru tokom probnog rada mHE „Slap Zete” ostvarila je proizvodnju od 0,16 GWh.

TE „Pljevlja” je ostvarila proizvodnju od **1.390,12 GWh**, što je u odnosu na plan više za 73,1 GWh ili za 5,6%, a u odnosu na prošlu godinu manje za oko 3,7%.

Ukupno, najveća mjesečna proizvodnja je ostvarenu u decembru 423,76 GWh, a najmanja u aprilu 80,7 GWh.

3.1.1. Akumulacije i dotoci

U akumulacijama HE „Perućica”, na početku godine je bilo **125 GWh** tj. 17% manje od plana. Zbog izuzetno velike količine padavina u novembru, krajem godine akumulacije su bile pune, odnosno na maksimumu od **190 GWh**. Krajem novembra i početkom decembra punila se i retenzija Vrtac.

Na HE "Piva" je stanje akumulacije na početku godine bilo **159 GWh**, što je bilo za oko 22% više od plana, a na kraju godine **254 GWh**, odnosno skoro duplo više od planirane količine. HE "Piva" je radila sa srednjim mjesečnim kotama od 643.4 mnm u oktobru (najniža), do 673.9 mnm u junu (najviša), a srednja godišnja kota bila je 659.19 mnm. Srednji godišnji dotok je bio 59,4 m³/s, što je za oko 19% manje od plana.

3.1.2. Pogonska spremnost elektrana

HE „Perućica” je u 2019. godini zbog remonta i totalne obustave rada elektrane bila van pogona od 2. do 29. avgusta. Zbog prorade zaštita agregati su ukupno bili u zastoju oko 10,2 sati, a zbog kvarova ukupno 236 sati, što je neznatno uticalo na pouzdanost rada elektrane. Zbog obimnijih radova na agregatima A3, A5 i A7, koji su trajali nekoliko mjeseci, bili su i

odgovarajući cjevovodi ispražnjeni, što je onemogućilo i korišćenje agregata A4 i A6 u jednom periodu.

HE „Piva” je u 2019. godini zbog godišnjeg remonta bila u totalnoj obustavi u trajanju od 62 dana – od 10. septembra do 11. novembra, što je više od planiranog vremena (po Bilansu) za 16 dana. Kapitalni remont agregata A2 počeo je 15. aprila i do kraja 2019. nije završen.

TE „Pljevlja” je bila van pogona, zbog godišnjeg remonta 1.542 sata a zbog ispada i kvarova 490 sati.

Pojedinačno, elektrane su ostvarile sledeće koeficijente raspoloživosti i pouzdanosti:

Tabela br 2: Koeficijenti raspoloživosti i pouzdanosti elektrana u 2019. godini

Elektrana	Koeficijent raspoloživosti	Koeficijent pouzdanosti
HE Perućica	80,4%	99,5%
HE Piva	65,3%	99,8%
TE Pljevlja	76,0%	93,2%

3.2. Potrošnja električne energije od strane kupaca EPCG

Ukupna isporuka električne energije kupcima EPCG u 2019. godini je iznosila **3.469,18 GWh**. Od toga, kupci na naponu 110 kV preuzeli su oko 635 GWh. Kupcima Snabdijevanja na 35, 10 i 0,4 kV ukupno je predato 2.341,3 GWh, CEDIS-u za pokrivanje gubitaka 363,08 GWh dok je CGES-u za pokrivanje prenosnih gubitaka isporučeno 129,8 GWh.

Najveća mjesečna isporuka EPCG potrošačima ostvarena je u avgustu 352,6 GWh, a najmanja u maju 249,1 GWh.

Struktura ostvarene isporuke električne energije kupcima u 2019. godini:

- Unipromu je isporučeno **560,6 GWh** ili 99,9% od planiranih količina,
- za Željezaru – Toš Čelik isporučeno je **34,6 GWh** ili 80,1% od plana,
- za Željezničku infrastrukturu Crne Gore isporučeno je **20,7 GWh** ili 94,7% od plana,
- za sopstvene potrebe TE „Pljevlja” i za ostale kupce koji se snabdijevaju na mreži 110 kV isporučeno je **19,1 GWh**, odnosno 5,5% manje od plana,
- za kupce Snabdijevanja na distributivnoj mreži je isporučeno **2.341,3 GWh**, što je u nivou planiranog a 2,1% više od ostvarenja u 2018. godini,
- za CEDIS za pokrivanje gubitaka na distributivnoj mreži isporučeno je **363,08 GWh**¹,
- za CGES za pokrivanje gubitaka na prenosnoj mreži isporučeno je **129,8 GWh**.

- Dvije posljednje stavke nijesu bile dio plana za 2019. godinu.

¹ Isporuka po voznom redu (osnovni ugovor)

3.3. Nabavka i isporuka električne energije

3.3.1. DPTS sa Elektroprivredom Republike Srpske

Po osnovu ugovora o DPTS sa Elektroprivredom Republike Srpske, u svrhu napajanja pograničnih područja, u 2019. godini je preuzeto ukupno **6,5 GWh**.

Isporuka Elektroprivredi Republike Srpske po osnovu ugovora o DPTS o napajanju pograničnih područja, iznosila je **7,16 GWh**.

3.3.2. Kupovina

Putem tzv. dugoročne trgovine kupljeno je **510,76 GWh**, a kratkoročnom i operativnom trgovinom kupljeno je **628,71 GWh**. Ukupno je kupljeno 1.139,47 GWh.

3.3.3. Prodaja

U 2019. godini ostvarena je prodaja u ukupnom iznosu od **880,81 GWh**. Od toga, dugoročnom trgovinom 333,18 GWh, a kratkoročnom 547,63 GWh.

3.3.4. Ostalo

Od CGES-a je po osnovu tercijarne i sekundarne regulacije preuzeto **30,05 GWh** a po osnovu kompenzacionog programa **12,48 GWh**.

CGES-u je po osnovu Ugovora o pomoćnim uslugama isporučeno **33,83 GWh** za tercijarnu i sekundarnu regulaciju i **21,12 GWh** po osnovu kompenzacionog programa.

3.4. Tabelarni pregled ostvarenja bilansa električne energije EPCG

U nastavku je dat tabelarni pregled ostvarenja bilansa električne energije EPCG za 2019. godinu.

Tabela br. 3: Pregled ostvarenje bilansa električne energije EPCG za 2019. godinu

OSTVARENJE BILANSA ELEKTRIČNE ENERGIJE (GWh)	Ostvarenje 2019	Plan 2019	Ostvarenje/ plan	Ostvarenje 2018	2019/ 2018
1. PROIZVODNJA	3.266,8	3.317,8	98%	3.677,5	89%
1.1. Proizvodnja elektrana EPCG	3.011,2	2.991,0	101%	3.484,2	86%
1.1.1. Proizvodnja hidroelektrana	1.621,1	1.674,0	97%	2.040,5	79%
- HE "Perućica"	952,0	920,0	103%	1.042,3	91%
- HE "Piva"	665,1	750,0	89%	993,9	67%
- Male HE EPCG	4,0	4,0	100%	4,3	93%
1.1.2. Proizvodnja TE "Pljevlja"	1.390,1	1.317,0	106%	1.443,7	96%
1.2. Otkup proizvodnje	255,6	326,8	78%	193,3	132%
1.2.1. Od MHE "Zeta Energy"	0,2	10,6	2%	13,0	1%
1.2.2. Pripadajući dio od povlašćenih izvora	253,6	316,2	80%	179,8	141%
1.2.3. Od novih izvora u probnom radu	1,9	0,0	-	0,5	413%
2. NABAVKA	1.195,5	397,5	301%	801,8	149%
2.1. Kupovina na tržištu električne energije	1.139,5	389,0	293%	744,3	153%
2.2. ERS po Ugovoru o DPTS	6,5	8,5	76%	8,1	80%
2.3. CGES -terc. i sek. regulacija	30,1			42,4	71%
2.4. CGES - kompenzacioni programi	12,5	0,0	0%	10,6	118%
2.5. CEDIS - debalans	7,0	0,0		-3,6	-198%
3. RASPOLOŽIVO ZA PRODAJU (1+2)	4.462,3	3.715,3	120%	4.479,3	100%
4. PRODAJA	4.462,3	3.715,3	120%	4.479,3	100%
4.1. Prodaja na tržištu električne energije	880,8	669,9	131%	946,2	93%
4.2. ERS po Ugovoru o DPTS	7,2	8,5	84%	7,5	95%
4.3. CGES - tercijarna i sekund. regulacija	33,8	0,0	0%	14,9	227%
4.4. CGES - kompenzacioni programi	21,1	0,0	0%	20,6	103%
4.5. Uniprom	560,6	613,2	91%	604,4	93%
4.6. CEDIS - za gubitke*	363,1	0,0	0%	368,0	99%
4.7. CGES - za gubitke	129,8	0,0	0%	134,8	0%
4.8. Ostalo	50,2	0,0		8,3	
4.9. Prodaja kupcima FC Snabdijevanje	2.415,7	2.423,7	100%	2.374,6	102%
4.9.1. Kupci na 110 kV	74,4	83,1	89%	80,6	92%
- Željezara	34,6	43,2	80%	38,6	90%
- Željeznička infrastruktura	20,7	21,9	95%	19,0	109%
- TE Pljevlja za sopstvene potrebe	9,2	8,5	108%	8,4	109%
- Ostali klijenti na 110	9,9	9,5	104%	14,6	68%
4.9.2. Kupci na 35, 10 i 0,4 kV	2.341,3	2.340,6	100%	2.294,0	102%

*Isporuka po voznom redu (osnovni ugovor)

4. NAPLATA POTRAŽIVANJA ZA ISPORUČENU ELEKTRIČNU ENERGIJU

Ukupni poslovni prihodi od prodaje u 2019. godini iznose **321.993.511€**.

Ukupna bruto fakturisana realizacija od strane snabdjevača (sa PDV-om) za direktne i distributivne kupce u 2019. godini, faktura januar-decembar 2019. godine, iznosila je **259.424.722,47€**, od čega je za direktne kupce 4.608.710,77€, a za distributivne 254.816.011,70€. Ostatak prihoda od prodaje fakturisan je od strane direkcije za upravljanje energijom.

Od ukupno fakturisane realizacije od strane snabdjevača u 2019. godini i neizmirenih potraživanja iz prethodnih godina, naplaćeno je ukupno **259.847.961,61€** sa ostvarenim stepenom naplate od 100,16% u odnosu na ukupno fakturisanu realizaciju u 2019. godini. Od direktnih kupaca je naplaćeno 3.781.700,50€ i ostvaren stepen naplate od 82,06%, a od distributivnih kupaca je naplaćeno 256.066.261,11€ sa ostvarenim stepenom naplate od 100,49%.

5. KADROVSKA POLITIKA EPCG GRUPE

U 2019. godini u EPCG grupi, koju čine EPCG, CEDIS, Rudnik uglja A.D. „Pljevlja“, Zeta Energy i EPCG Beograd, ukupan broj angažovanih radnika na dan 31.12.2019. godine iznosi **3.189**. U nastavku je dat tabelarni pregled strukture angažovanih radnika

Tabela br. 4: Struktura angažovanih radnika EPCG grupe na dan 31.12.2019.

EPCG GRUPA	Broj angažovanih radnika
EPCG	976
CEDIS	1.327
Rudnik uglja A.D. "Pljevlja"	863
Zeta Energy	21
EPCG Beograd	2
UKUPNO EPCG GRUPA	3.189

Kontinuiranim ulaganjem u razvoj ljudskih resursa EPCG nastoji da obezbjedi spremnost zaposlenih da odgovore izazovima u svakodnevnom poslovanju, istovremeno dajući svoj doprinos njegovom unapređenju.

Matično društvo je u 2019. godini posebno obraćalo pažnju na usavršavanje i obrazovanje zaposlenih kao i na kupovinu stručne literature i uplatu članarina zaposlenih u okviru profesionalnih organizacija.

6. ZAŠTITA I ZDRAVLJE NA RADU I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Sve aktivnosti u oblasti zaštite i zdravlja na radu, zaštite i spašavanja i zaštite životne sredine se realizuju prema zahtjevima proisteklih iz Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, Zakona o zaštiti i spašavanju, Zakona o životnoj sredini, podzakonskih akata iz ovih oblasti i drugih relevantnih propisa u Crnoj Gori i internih kompanijskih akata koji regulišu ove oblasti.

6.1. Zaštita i zdravlje na radu u EPCG

U toku 2019. godine na polju izrade normativnih i sistemskih akata Matičnog ruštva urađeno je sljedeće:

Završena je izrada Akta o procjeni rizika za radna mjesta u Direkciji EPCG i FC Snabdijevanje. Aktom je obuhvaćeno 426 radnih mjesta sa 678 zaposlenih. Zbog izmjena i dopuna Pravilnika o Sistematizaciji radnih mjesta EPCG AD navedeni podaci u konačnom biće u značajnijoj mjeri promijenjeni, što će biti urađeno kroz reviziju Akta. Aktima o procjeni rizika, između ostalog, a kao najvažnije izvršena je identifikacija svih opasnosti i štetnosti prisutnih u radnoj sredini EPCG, definisani su nivoi rizika za bezbjednost i zdravlje zaposlenih na svim radnim mjestima u EPCG od identifikovanih opasnosti i štetnosti i konačno definisani su planovi mjera za sprječavanje, otklanjanje i smanjenje nivoa rizika na najmanji mogući nivo.

U zadnjem kvartalu 2019. godine vršene su aktivnosti na reviziji (inoviranju) sljedećih internih akata iz oblasti ZZNR:

- Pravilnika o ZZNR
- Uputstva za bezbjedan rad u elektroenergetskim objektima
- Normativa sredstava i opreme lične i kolektivne zaštite na radu

U sklopu realizacije Projekta implementacije integrisanog sistema menadžmenta (IMS) u EPCG u skladu sa standardima ISO 9001, ISO 14001 i ISO 45001, stručna lica za ZZNR i stručna lica i referenti za zaštitu i spašavanje iz svih organizacionih djelova bila su aktivno uključena u izradi dokumentovanih informacija (procedura) kroz koje su opisani osnovni procesi koji se odvijaju u oblasti ZZNR i oblasti zaštite i spašavanja u slučajevima kada je zaštita i spašavanje u direktnoj vezi sa zaštitom i zdravljem na radu. U navedenim aktivnostima predmet izrade bilo je osam procedura, čija izrada je tekla prema projektovanoj dinamici i iste su završene i stupile na snagu u prvoj polovini 2019. godine.

Vežano za oblast zaštite i spašavanja naglašavamo da je firma INZA – Institut za upravljanje rizicima i naučno-istraživački rad DOO Podgorica u toku 2018. godine u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju izradila 347 planova zaštite i spašavanja za potrebe EPCG AD. U junu 2019. godine Direktorat za vanredne situacije dao je saglasnost na ukupno 20 planova zaštite i spašavanja, što znači da je EPCG u obavezi da iste i primijeni. Na 14 planova zaštite i spašavanja nije data saglasnost, jer davanje saglasnosti nije u njihovoj ingerenciji već u ingerencijama drugih organa MUP-a ili drugih državnih organa.

U toku 2019. godine, u skladu sa odredbama normativnih akata (eksternih i internih) vršeno je osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad. Osposobljavanje i provjeru osposobljenosti su vršila stručna lica za oblast ZZNR iz sastava zaposlenih EPCG, po Programu osposobljavanja iz 2012. godine, a na osnovu Ovlašćenja koje je EPCG dobila od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja Crne Gore izdatog 16.03.2017. godine. Ukupan broj zaposlenih u EPCG koji su osposobljeni za bezbjedan rad u toku 2019. godine iznosi 288.

Zdravstveni pregledi organizovani su u skladu sa Aktom o procjeni rizika (za djelove za koje postoji Akt, odnosno za elektrane), dok su za ostale organizacione djelove zdravstveni pregledi organizovani i sprovedeni za zaposlene koji su raspoređeni na radna mjesta sa posebnim uslovima rada u skladu sa Sistematizacijom radnih mjesta. Periodični zdravstveni pregledi organizuju se jednom godišnje. Prema potrebi, obavljaju se i prethodni zdravstveni pregledi, kao i vanredni specijalistički pregledi. Ukupan broj zaposlenih u EPCG koji su izvršili zdravstveni pregled u toku 2019. godine iznosi:

- Prethodni pregled 16
- Periodični pregled 440
- Sanitarni pregled 10.

U toku 2019. godine, a u skladu sa Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu, standardima, tehničkim propisima, uputstvima proizvođača, odredbama Pravilnika o periodičnim pregledima i ispitivanjima sredstava za rad i internim aktima Društva vršeno je ispitivanje sredstava za rad radi utvrđivanja da li su na njima primijenjene neophodne mjere za siguran i bezbjedan rad. U februaru 2019 godine izvršeno je ispitivanje uslova radne sredine u zimskom periodu za OC Direkcija i FC Snabdijevanje.

U toku 2019. godine u EPCG dogodilo se 14 povreda na radu.

6.2. Zaštita životne sredine u EPCG

U cilju zaštite životne sredine, EPCG kontinuirano ulaže u razvoj i modernizaciju opreme kako bi doprinijeli smanjenju emisije štetnih materija, adekvatnom tretmanu otpada i otpadnih voda, kao i sanaciji zemljišta.

Tokom 2019. godine na polju izrade normativnih i sistemskih akata Društva urađeno je sljedeće:

- Izrađeno je šest procedura iz oblasti zaštite životne sredine koje su usvojene tokom 2019. godine,
- Izrađen je plan upravljanja otpadom za period 2019-2022,
- Izrađen je godišnji plan monitoringa životne sredine,
- Izrađen je akcioni plan programa zaštite životne sredine,
- Izrađen je izvještaj o monitoringu životne sredine,
- Izrađena je bazna studija termoelektrane Pljevlja sa detaljnim istraživanjem uticaja na stanje akvatične životne sredine, stanja u rječnom ekosistemu, kvaliteta ambijentalnog vazduha, emisija iz stacionarnih izvora i sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu,

karakterizacijom otpada i prijedlogom mjera za svaki od prepoznatih rizika u cilju korigovanja stanja i vraćanja u prirodnu ravnotežu,

- Izrađen je akcioni plan na osnovu mjera datih u baznoj studiji TE Pljevlja.

U toku 2019. godine nastavljena je saradnja sa državnim institucijama kroz dostavljanje traženih podataka. Takođe, od ostalih aktivnosti koje su sprovedene treba izdvojiti učešće u izradi plana za period 2020-2024, obiliske elektrana u skladu sa Procedurom interne kontrole i nadzora iz oblasti zaštite životne sredine, vršena je predaja otpada iz svih djelova Društva i sl.

6.3. Zaštita životne sredine u CEDIS-u

U skladu sa zakonskim propisima, u CEDIS-u se u oblasti životne sredine obavljaju sljedeće aktivnosti: upravljanje otpadom, zračenje, zaštita na radu i zaštita od požara.

Kao izvorni proizvođač otpada, CEDIS sa istim postupa u skladu sa Planom upravljanja otpadom, donijetim od strane Društva, za period 2017 – 2020. godine, a na koji je saglasnost dala Agencija za zaštitu prirode i životne sredine. Tokom 2019. godine, CEDIS je ovlašćenim sakupljačima predao ukupno 373.664 tona opasnog otpada kao i 337.820 tona neopasnog otpada.

Plan upravljanja otpadom koji je donijet od strane Društva ima rok važenja od tri godine. Postojeći Plan je na snazi do kraja aprila tekuće godine, te je CEDIS pripremio novi Plan upravljanja otpadom, koji bi pokrio period 2020-2023. godine, i isti dostavio Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine na odobrenje.

Za potrebe privremenog odlaganja opasnog otpada, Društvo je zakupilo skladišni prostor u Baru. Društvo je donijelo Odluku o izgradnji sopstvenog skladišta za odlaganje opasnog otpada. Na osnovu Glavnog projekta, pripremljena je tehnička specifikacija za izbor izvođača za izgradnju skladišta, koje će ispunjavati sve predviđene standarde za skladištenje opasnog otpada i čija je procijenjena vrijednost izgradnje 677.996 €.

CEDIS je partner „Sveobuhvatno ekološki prihvatljivo upravljanje otpadom koji sadrži PCB u Crnoj Gori“, a koji se odnosi na bezbjedno upravljanje opremom i otpadom koji sadrži PCB. Ovaj projekat će biti realizovan u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, a isti je razvijan od strane UNDP-a.

Cilj projekta je da se do kraja 2021. godine otpad i oprema koja sadrži PCB ukloni iz upotrebe, dekontaminira ili kao otpad izveze do postrojenja za uništavanje. Na osnovu Ugovora za ispitivanje sadržaja piralena u sistemu koji se odnosi na uzorkovanje i ispitivanje ulja screening metodom, koji je Društvo zaključio sa kompanijom “Rade Končar” iz Skoplja u 2019. godini, obrađeno je ukupno 1.179 uzoraka ulja iz posebnih transformatora sa STS-a. Za uzorkovanje ulja screening metodom iz još oko 200 transformatora sa STS-ova, u 2020. godini biće nastavljeno ispitivanje, nakon zaključivanja ugovora sa izabranim ponuđačem.

Kroz Projekat "Sveobuhvatno ekološki prihvatljivo upravljanje otpadom koji sadrži PCB u Crnoj Gori", do sada je uzorkovano i analizirano ulje iz 4.738 transformatora.

Društvo je Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine kao i organima lokalne uprave i Zavodu za statistiku, dostavio godišnji izvještaj o otpadu.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. list CG“ br. 35/13) i Pravilnikom o vrstama zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja za koje se izrađuje studija ("Službeni list Crne Gore", br. 42/15), Društvo je prepoznato kao vlasnik zatečenih izvora nejonizujućeg zračenja.

Zakonom je definisana obaveza izrade Studije korišćenja izvora nejonizujućeg zračenja, čiji je nosilac aktivnosti na izradi Agencija, za koju još uvijek nije raspisan tender, a vlasnici izvora nejonizujućeg zračenja su u obavezi da finansiraju izradu Studije. U 2019. godini su izvršena mjerenja na dvije lokacije. Sva dosadašnja mjerenja uključujući i mjerenja iz prethodnih godina, pokazala su da je nivo nejonizujućeg zračenja u granicama dozvoljenih vrijednosti.

U skladu sa obavezama koje proističu iz Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, zahtjevima sistema menadžmenta za bezbjednošću i zdravljem na radu, zahtjevima standarda OHSAS 18001:2007 (MEST OHSAS 18001:2010) za obim sertifikacije Distribucija električne energije i rješenja Ministarstva rada i socijalnog staranja, broj: 170-86/18-3 od 18.12.2018.godine, Društvo obavlja sledeće poslove na polju zaštite i zdravlja na radu iz čl. 40. i 43. Zakona o zaštiti i zdravlju na radu:

- Ispitivanje uslova radne sredine (buka, osvetljenost i mikroklima);
- Izradu akta o procjeni rizika, sa predlogom mjera za njihovo otklanjanje;
- Periodične preglede i ispitivanja sredstava za rad, električnih i drugih instalacija i sredstava i opreme lične zaštite na radu;
- Reviziju (ocjenu) tehničke dokumentacije sa aspekta primjenjenosti mjera zaštite, tehničkih propisa i standarda, radi utvrđivanja obezbijeđenosti zaštite zaposlenih u objektima za koje je urađena tehnička dokumentacija, za procese rada koji će se obavljati u njima;
- Osposobljavanje i provjeru osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih;
- I ostale poslove iz člana 40 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu.

U 2019. godini, za potrebe nabavke opreme i sredstava za ličnu zaštitu na radu, utrošeno je 368.807 €.

Preduzimaju se mjere na sprječavanju, smanjenju i otklanjanju nivoa rizika, shodno Aktu o procjeni rizika.

U cilju zaštite od požara, vrši se redovna, polugodišnja, kontrola hidranata i protivpožarnih aparata.

6.4. Zaštita životne sredine u RUP-u

Zaštita životne sredine se sprovodi u skladu za važećim aktima Društva i zakonskim obavezama.

U fazi eksploatacije Društvo primjenjuje sljedeće modele zaštite životne sredine:

- Mjere za zaštitu voda
 - Kontrolisano odvodnjavanje iz vodosabirnika, prirodno taloženje u taložniku prije ispusta u prirodni recipijent i održavanje pomenutih infrastruktura za odvodnjavanje voda iz PK „Potrlica”,
 - Održavanje i redovan rad taložnika i separatora ulja i masti u radionicama, servisima i postrojenjima za preradu,
 - Prikupljanje rabljenih ulja i zbrinjavanje od strane ovlašćenog preduzeća za sakupljanje ili tretman otpada Hemosan – Bar.

- Mjere za zaštitu vazduha
 - Vlaženje materijala i polivanje transportnih puteva,
 - Sprovođenje mjera za sprečavanje samozapaljenja uglja,
 - Kontrola utovara i kretanja mehanizacije, uređenje deponija i skladišta, održavanje pogonskih krugova,
 - Održavanje postojećih objekata postrojenja i uređaja čija je namjena zaštita životne sredine,
 - Održavanje mehanizacije i kontrola ispravnosti sagorijevanja goriva u motorima SUS,
 - Monitoring kvaliteta vazduha.

- Mjere za zaštitu zemljišta
 - Oblikovanje terena sukcesivno u toku odlaganja otkrivke,
 - Uklanjanje i odvajanje humusa i njegovo korišćenje za rekultivaciju pri napredovanju kopova,
 - Djelimična i parcijalna rekultivacija oslobođenih površina,
 - Održavanje i redovno čišćenje pogonskih krugova, platoa i deponija uglja,
 - Uklanjanje čvrstog otpada

- Mjere za zaštitu od buke:
 - Tehničke mjere, formiranje zaštitnih pojaseva, izrada nasipa. U 2020. godini planirano je mjerenje nivoa buke koje potiče od rada rudarske mehanizacije.

- Monitoring i kontrola kvaliteta pojedinih segmenata životne sredine:
 - Praćenje uticaja rada na kvalitet životne sredine
 - Praćenje stanja zagađenja životne sredine preko ovlašćenih ustanova ili sopstvenim aktivnostima:
 - Kontrola kvaliteta vazduha mjerenjem emisija štetnih materija (prašina, gasovi) – tačkasti i difuzioni izvori.

- Ispitivanje mikroklimatskih uslova, fizičkih i hemijskih štetnosti u radnoj sredini,
- praćenje količina i kvaliteta voda koje se upuštaju u recipijent,
- Kontrola kvaliteta voda u akumulacijama koje su nastale aktivnostima ovog Preduzeća, uticaj pojedinih zahvata na režim i kvalitet voda,
- Pedološka ispitivanja zagađenosti zemljišta u cilju sprovođenja kvalitetne rekultivacije,
- Mjerenje nivoa buke, i dr.

7. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Matično društvo kontinuirano radi na poboljšanju iz oblasti upravljanja rizicima u cilju obezbjeđenja dodatnih garancija za dostizanje strateških i operativnih ciljeva putem blagovremenog identifikovanja i spriječavanja rizika, definisanja efektivnih mjera i obezbjeđenja maksimalne efikasnosti mjera za upravljanje rizicima. U toku je, od marta 2018. godine, projekat Implementacije Integrisanog upravljanja standardima kvaliteta (IMS) kojim će se obuhvatiti svi strateški i operativni rizici u okviru kompanije.

7.1. Ciljevi i metode upravljanja finansijskim rizikom

Poslovanje Matičnog društva je izloženo različitim finansijskim rizicima kao što su: tržišni rizik (koji obuhvata valutni rizik, rizik kamatne stope, rizik tokova gotovine i rizik cijena), rizik likvidnosti, rizik tokova gotovine i rizik cijena. Upravljanje rizicima u Matičnom društvu je usmjereno na nastojanje da se u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni uticaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum.

7.2. Informacije o izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka

Matično društvo je izloženo riziku promjena cijena električne energije kako na domaćem tako i na inostranom tržištu tj. berzi. S obzirom da je EPCG aktivni učesnik na regionalnom tržištu električne energije, i kao kupac i kao prodavac, promjene u cijenama mogu itekako da utiču na trenutno poslovanje. Dio ovih rizika se eliminiše kroz zaključivanje dugoročnih ugovora o trgovini električnom energijom. Nova zakonska regulativa podrazumijeva da se od 01.01.2017. cijena električne energije za distributivne potrošače formira na osnovu tržišne cijene sa referentne berze, uz određena ograničenja. Uzimajući u obzir cijenu električne energije na referentnoj berzi koja je veća u odnosu na propisanu za prošlu godinu, trenutno ne postoji rizik od umanjenja cijene električne energije za distributivne potrošače u 2020-oj godini.

S obzirom da su pojedini kreditni aranžmani EPCG vezani za varijabilnu kamatnu stopu i EURIBOR, postoji određeni kamatni rizik sa aspekta zaduživanja kod banaka i ostalih finansijskih institucija. Matično društvo vrši analizu izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi uzimajući u obzir alternativne izvore finansiranja i refinansiranja, prije svega za dugoročne obaveze i preuzima odgovarajuće mjere radi obezbjeđenja kredita

od banaka pod povoljnijim uslovima. EPCG nije izložena kamatnom riziku sa aspekta plasiranja novčanih sredstava imajući u vidu da su ugovorima definisane fiksne kamatne stope.

Kreditni rizik nastaje kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, potraživanja od pravnih i fizičkih lica, uključujući neizmirena potraživanja i preuzete obaveze. U cilju obezbjeđivanja naplate potraživanja, EPCG u kontinuitetu primjenjuje prinudne mjere naplate. Takođe, organizovanjem nagradnih igara i podsticanjem redovnih platiša putem politike popusta, Matično društvo nastoji da pozitivnim mjerama utiče na poboljšanje naplate potraživanja.

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa gotovine i hartija od vrijednosti kojima se trguje, kao i obezbjeđenje adekvatnih izvora finansiranja preko odgovarajućih iznosa kreditnih obaveza. Projekcija ukupnih tokova gotovine vrši se na nivou Matičnog društva koje kontinuirano prati likvidnost kako bi obezbjedilo dovoljno gotovine za potrebe poslovanja.

7.3. Ciljevi i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i neizvjesnostima poslovanja

Upravljanje rizicima je u nadležnosti menadžmenta Matičnog društva. Kontinuirano se radi na kreiranju i unapređenju registra rizika koji će u velikoj mjeri pomoći u smanjenju neizvjesnosti poslovanja.

7.4. Sistem unutrašnje kontrole i upravljanja rizikom u EPCG grupi

U nadležnosti Borda direktora EPCG, između ostalog, je i obavljanje poslova osnivača u zavisnim privrednim društvima u skladu sa Statutom EPCG. Kao većinski vlasnik CEDIS-a, Rudnika uglja A.D. Pljevlja, Zete Energy i EPCG Beograd, EPCG je uspostavila sistem unutrašnje kontrole rada navedenih kompanija u cilju efikasnosti.

Sistem upravljanja rizikom u okviru EPCG je već opisan u tačkama 7.1., 7.2. i 7.3. CEDIS i RUP su u okviru sopstvenih Izvještaja menadžmenta za 2019-u godinu obradili teme vezane za upravljanje rizikom sa posebnim naglaskom na finansijske i operativne rizike.

8. KORPORATIVNA FILANTROPIJA I SPONZORSTVA

EPCG u okviru svojih aktivnosti odnosa s javnošću realizuje sponzorstva i donacije (korporativna filantropija) u cilju doprinosa unapređenju kvaliteta života građana, kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou. Za aktivnosti iz te oblasti EPCG je dobila i dvije prestižne nagrade: specijalno priznanje u okviru nagrade za filantropiju „Iskra“, čiji je cilj da se prepoznaju i javno istaknu privredna društva i pojedinci koji svojom materijalnom i finansijskom podrškom daju primjer drugima i postavljaju standarde kojima valja težiti kada je u pitanju ulaganje u opšte dobro, kao i nagradu za društvenu odgovornost Privredne komore Crne Gore. NVO „Ozon“ je EPCG dodijelila i nagradu „Zelena zvijezda“.

8.1. Korporativna filantropija

Tokom 2019. godine, EPCG je realizovala značajne donacije, od kojih ćemo izdvojiti samo najvažnije:

- Elektroprivreda Crne Gore, u saradnji sa Opštinom Pljevlja, donirala je nabavku udžbenika za učenike prvog razreda osnovnih škola sa teritorije opštine Pljevlja. U pljevaljskoj opštini, ove godine upisana su 202 prvaka, a za nabavku udžbenika EPCG je izdvojila 7.000 eura.
- Elektroprivreda Crne Gore donirala je 17.000 eura za renoviranje Gradske kuće u Nikšiću gde je sa radom počela dječija biblioteka.
- Elektroprivreda Crne Gore podržala je društveno odgovornu inicijativu Privredne komore Crne Gore i sa 20.000 eura učestvovala, zajedno sa ostalim partnerima Privredne komore, u projektu prikupljanja sredstava za kupovinu medicinskih aparata Kliničkom centru u Podgorici.
- Elektroprivreda Crne Gore, Crnogorski elektrodistributivni sistem, Rudnik uglja Pljevlja i Klinički centar Crne Gore potpisali su četvorogodišnji Sporazum o finansiranju projekata u najvećoj crnogorskoj zdravstvenoj ustanovi u vrijednosti od 300 hiljada eura.
- Povodom 58 godina od osnivanja Elektrotehničkog fakulteta, EPCG je dodijelila tri stipendije od 500 eura studentima koji su nakon završenih osnovnih studija tog fakulteta imali najviši prosjek, a finansira i školarinu magistarskih studija jednom od saradnika u nastavi Elektrotehničkog fakulteta, kao i školarinu za po jednog studenta magistarskih studija, koji su ostvarili najbolji prosjek ocjena tokom osnovnih i specijalističkih studija, a koji su magistarske studije upisali u studijskoj 2019/2020. godini.
- JZU Dom zdravlja Nikšić donirano je 19.500 eura za medicinske aparate.
- JZU Dom zdravlja Pljevlja donirano je 21.400 eura za nabavku ultrazvučnog aparata.
- JZU Opšta bolnica Bijelo Polje donirano je 18.000 eura za nabavku rotacionog tkivnog procesora
- JZU Specijalna bolnica za plućne bolesti "Dr Jovan Bulajić" donirano je za nabavku 25 klima uređaja 12.000 eura
- EPCG je tradicionalno omogućila da dvanaestoro djece Doma za napuštenu djecu u Bijeloj, učestvuje u košarkaškom kampu u Kolašinu, koji organizuju naši proslavljeni košarkaši Savo Đikanović i Vlado Šćepanović.
- Tradicionalno, EPCG je sponzor Kluba dobrovoljnih davalaca krvi EPCG, jednog od najboljih i najaktivnijih klubova u Crnoj Gori.

EPCG je u 2019. godini donirala vozna sredstva Osnovnoj školi Rade Perović iz Velimlja, autobus Renault Master Fudbalskom klubu POLET – Stars iz Nikšića i automobil Opel Astra odjeljenju Zavoda za transfuziju krvi u Nikšiću. IT opremu, EPCG je donirala Osnovnoj školi Ratko Žarić, Osnovnoj školi Luka Simonović i Osnovnoj školi Dobrislav Đedo Perunović.

Takođe, kroz manja sredstva i projekte u 2019. godini, naša kompanija učestvovala je u mnogim aktivnostima i podržala projekte kao što su emisija DNEVNICA TV Vijesti (1.000 eura

za kupovinu hrane za sedam najugroženijih porodica iz Podgorice), rekonstrukcija dvorišta Osnovne škole Njegoš sa Cetinja, kulturno umjetničko društvo Vladimir Knežević Volođa iz Pljevalja, NVO Zeleni Crne Gore, NVO Udruženje mladih s hendikepom, Fondaciju za izgradnju spomenika princezi Jeleni, Crveni krst Crne Gore i mnoge druge.

Kroz efikasan PR i marketinški alat, sponzorstvima u oblasti sporta, kulture i filma, kao i društveno odgovornim aktivnostima, doprinosimo značajno jačanju imidža naše kompanije.

8.2. Sponzorstva

Tokom 2019. godine, EPCG bila je sponzor mnogobrojnih sportskih i kulturnih dešavanja. U skladu sa opredjeljenjem da se u oblasti sporta fokusiramo na nacionalne saveze, realizovana su dva strateška sportska sponzorstva, Plivačkog i vaterpolo saveza Crne Gore i Košarkaškog saveza Crne Gore, a podrška je data i Odbojkaškom savezu Crne Gore kao i Rukometnom savezu Crne Gore. EPCG je i sponzor Studentskog sportskog Saveza Crne Gore kao krovne institucije studentskog sporta u državi. Takođe, u cilju doprinosa razvoja sporta na lokalnom nivou, EPCG je bila i sponzor fudbalskog i košarkaškog kluba Sutjeska iz Nikšića, Plivačkog vaterpolo kluba Nikšić, šahovskog kluba Elektroprivrede, rukometnog kluba Lovćen, Atletskog kluba Lovćen, sportsko ribolovnog kluba, sportskog alpinističkog kluba MAK.

U oblasti kulture, podržali smo dva velika muzička festivala u Nikšiću – Lake Fest i Bedem Fest, kao i muzičke festivale Southern Soul u Ulcinju i City Groove u Podgorici te zeleni festival Party Bus održan u Nikšiću, Podgorici i Plužinama. Pružili smo podršku i jedinstvenom Međunarodnom festivalu lutkarstva u Podgorici, kao i Festivalu alternativnog teatra, kao i kulturnim i umjetničkim programima Glavnog grada.

9. KAPITALNA ULAGANJA U EPCG GRUPI

U 2019. godini ukupna kapitalna ulaganja u EPCG grupi su iznosila **49.872.929,50€**. Većina ulaganja se odnosila na projekte CEDIS-a 33.591.098,52€ i EPCG u iznosu od 9.349.721,20€.

U nastavku je dat tabelarni pregled kapitalnih ulaganja EPCG grupe.

Tabela br. 5: Pregled kapitalnih ulaganja u EPCG Grupi (€)

PREGLED KAPITALNIH ULAGANJA U EPCG GRUPI (€)			
DIO EPCG GRUPE	2019	2018	ODSTUPANJE
DIREKCIJA ZA RAZVOJ I INŽENJERING	4.785.410,31	11.767.572,07	(6.982.161,76)
<i>HE Perućica</i>	1.670.745,20	415.566,55	1.255.178,65
<i>HE Piva</i>	866.437,77	786.301,90	80.135,87
<i>TE Pljevlja</i>	893.798,46	668.192,77	225.605,69
<i>Direkcija FC Proizvodnje</i>	132,00	2.925,40	(2.793,40)
FC PROIZVODNJA	3.431.113,43	1.872.986,62	1.558.126,81
FC SNABDIJEVANJE	507.512,33	313.608,12	193.904,21
DIREKCIJA DRUŠTVA	625.685,13	367.019,16	258.665,97
UKUPNO EPCG	9.349.721,20	14.321.185,97	(4.971.464,77)
CEDIS	33.591.098,52	21.339.911,00	12.251.187,52
ZETA ENERGY	3.294.875,78	1.184.187,73	2.110.688,05
EPCG BEOGRAD	-	-	-
RUDNIK UGLJA "PLJEVLJA"	3.637.234,00	12.740.839,00	(9.103.605,00)
UKUPNO EPCG GRUPA	49.872.929,50	49.586.123,70	286.805,80

10. KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

10.1. Bilans uspjeha

Tabela br. 6: Konsolidovani iskaz o ukupnom rezultatu za 2019. godinu

KONSOLIDOVANI ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU ZA 2019. GODINU		
	2019.	2018.
I POSLOVNI PRIHODI	312.344.048	290.167.634
1. Prihodi od prodaje	307.218.713	288.890.792
2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	3.645.904	91.254
3. Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	-	-
4. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	-	-
5. Ostali poslovni prihodi	1.479.431	1.185.588
II POSLOVNI RASHODI	278.026.335	243.649.569
1. Nabavna vrijednost prodane robe	88.599.721	57.604.636
2. Troškovi materijala	18.647.426	24.810.905
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	60.557.217	57.676.283
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	52.658.491	50.108.552
5. Ostali poslovni rashodi	57.563.480	53.449.193
A. POSLOVNI REZULTAT	34.317.713	46.518.065
I FINANSIJSKI PRIHODI	5.947.369	6.185.454
II FINANSIJSKI RASHODI	2.473.734	2.599.938
B. FINANSIJSKI REZULTAT	3.473.635	3.585.516
I OSTALI PRIHODI	10.267.862	21.772.348
II OSTALI RASHODI	5.926.915	12.829.340
C. REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI	4.340.947	8.943.008
D. REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	42.132.295	59.046.589
E. NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	-	-
F. REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA	42.132.295	59.046.589
H. PORESKI RASHOD PERIODA	3.224.757	1.642.581
1. Tekući porez na dobit	4.368.316	4.508.325
2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	(1.143.559)	(2.865.744)
I. NETO REZULTAT	38.907.538	57.404.008

Ukupni poslovni prihodi u 2019. godini su iznosili **312.344.048€** i veći su za 22.176.414€ u odnosu na 2018. godinu. Ukupni poslovni rashodi u 2019. godini su iznosili **278.026.335€** i veći su za 34.376.766€ u odnosu na 2018. godinu. Ostvareni neto rezultat Grupe u 2019. godini iznosi **38.907.538€** dok je u 2018. godini iznosio 57.404.008€.

10.2. Bilans stanja

U nastavku je dat pregled Konsolidovanog iskaza o finansijskoj poziciji na dan 31.12.2019. godine

Tabele br. 7: Konsolidovani iskaz o finansijskoj poziciji na dan 31.12.2019. – pregled aktive

KONSOLIDOVANI ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI NA DAN 31.12.2019. - PREGLED AKTIVE		
	31.12.2019.	31.12.2018.
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	3.287	3.287
B. STALNA IMOVINA	1.013.170.469	1.039.085.507
<i>I GOODWILL</i>	-	-
<i>II NEMATERIJALNA ULAGANJA</i>	4.211.814	4.538.231
<i>III NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA</i>	976.185.372	972.030.550
1. Nekretnine, postrojenja, oprema	976.185.372	972.030.550
2. Investicione nekretnine	-	-
3. Biološka sredstva	-	-
<i>IV DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI</i>	32.773.283	62.516.726
1. Učešća u kapitalu	4.453.946	4.450.475
2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	-	-
3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	28.319.337	58.066.251
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	374.237	478.474
D. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	2.225.824	2.617.625
E. OBRтна SREDSTVA	214.172.027	239.994.055
<i>I ZALIHE</i>	21.066.062	24.425.955
<i>II KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA</i>	193.105.965	215.568.100
1. Potraživanja	93.263.608	84.187.350
2. Potraživanja za više plaćeni porez	8.500	13.124
3. Kratkoročni finansijski plasmani	72.895.053	91.928.656
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	22.962.147	37.224.157
5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	3.976.657	2.214.813
F. UKUPNA AKTIVA	1.229.945.844	1.282.178.948

Tabele br. 8: Konsolidovani iskaz o finansijskoj poziciji na dan 31.12.2019. – pregled pasive

KONSOLIDOVANI ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI NA DAN 31.12.2019. - PREGLED PASIVE		
	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
A. KAPITAL	973.312.771	1.025.654.310
<i>I OSNOVNI KAPITAL</i>	769.927.930	855.285.366
<i>II NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL</i>	-	-
<i>III REZERVE</i>	57.282.194	33.124.564
<i>IV POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOŽIVIH ZA PRODAJU</i>	209.457.642	216.580.838
<i>V NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOŽIVIH ZA PRODAJU</i>	(8.826)	(8.826)
<i>VI NERASPOREĐENA DOBIT</i>	60.771.855	61.099.939
<i>VII GUBITAK</i>	(52.675.022)	(61.052.835)
<i>VIII OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I UDJELI</i>	(76.992.779)	(85.357.436)
<i>IX UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU</i>	5.549.777	5.982.700
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE	115.286.443	117.775.371
<i>I DUGOROČNA REZERVISANJA</i>	46.193.845	45.894.977
<i>II DUGOROČNE OBAVEZE</i>	69.092.598	71.880.394
1. Dugoročni krediti	63.569.839	64.093.797
2. Ostale dugoročne obaveze	5.522.759	7.786.597
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	45.073.026	46.320.823
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE	96.273.604	92.428.444
<i>I KRATKOROČNE OBAVEZE</i>	95.988.490	92.428.444
1. Kratkoročne finansijske obaveze	14.018.115	13.379.267
2. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	-	-
3. Obaveze iz poslovanja	33.398.543	33.923.157
4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	45.170.433	42.157.862
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	2.133.070	1.104.765
6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	1.268.329	1.863.393
<i>II KRATKOROČNA REZERVISANJA</i>	285.114	-
E. UKUPNA PASIVA	1.229.945.844	1.282.178.948

10.3. Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finansijske pozicije i potencijala kompanije. U nastavku su tabelarno predstavljeni pojedini pokazatelji za EPCG grupu u 2019. godini i uporedni podaci za 2018. godinu.

Tabela br. 9: Koeficijent trenutne likvidnosti

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Gotovinski ekvivalenti i gotovina (€)	22.962.147	37.224.157
2	Kratkoročne obaveze (€)	95.988.490	92.428.444
Koeficijent trenutne likvidnosti (1/2)		0,24	0,40

Tabela br. 10: Koeficijent tekuće likvidnosti

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Obrtna sredstva (€)	214.172.027	239.994.055
2	Kratkoročne obaveze (€)	95.988.490	92.428.444
Koeficijent tekuće likvidnosti (1/2)		2,23	2,60

Tabela br. 11: Koeficijent ubrzane likvidnosti

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina (€)	193.105.965	215.568.100
2	Kratkoročne obaveze (€)	95.988.490	92.428.444
Koeficijent ubrzane likvidnosti (1/2)		2,01	2,33

Tabela br. 12: Koeficijent zaduženosti

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Ukupne obaveze (€)	210.154.114	210.629.661
2	Ukupna imovina (€)	1.229.945.844	1.282.178.948
Koeficijent zaduženosti (1/2)		0,17	0,16

Tabela br. 13: Koeficijent finansijskog leveridža

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Ukupne obaveze (€)	210.154.114	210.629.661
2	Ukupan kapital (€)	973.312.771	1.025.654.310
Koeficijent finansijskog leveridža (1/2)		0,22	0,21

Tabela br. 14: Ekonomičnost ukupnog poslovanja

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Ukupni prihodi (€)	328.559.279	318.125.436
2	Ukupni rashodi (€)	286.426.984	259.078.847
Ekonomičnost ukupnog poslovanja (1/2)		1,15	1,23

Tabela br. 15: Ekonomičnost redovnog poslovanja

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Poslovni prihodi (€)	312.344.048	290.167.634
2	Poslovni rashodi (€)	278.026.335	243.649.569
Ekonomičnost redovnog poslovanja (1/2)		1,12	1,19

Tabela br. 16: Organski sastav sredstava

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Osnovna sredstva (€)	976.185.372	972.030.550
2	Obrtna sredstva (€)	214.172.027	239.994.055
Organski sastav sredstava (1/2)		4,56	4,05

Tabela br. 17: Koeficijent finansijske stabilnosti

RACIO POKAZATELJI EPCG GRUPA			
br.	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
1	Dugoročno vezana sredstva (€)	1.030.024.717	1.058.973.231
2	Kapital (€)	973.312.771	1.025.654.310
3	Dugoročne obaveze (€)	69.092.598	71.880.394
Koeficijent finansijske stabilnosti 1/(2+3)		0,99	0,96

11. DALJI RAZVOJ

Investicioni plan **EPCG** za 2020. godinu iznosi **oko 51 milion eura** i njega prvenstveno čine projekti FC Proizvodnje i Direkcije za razvoj i inženjering.

Primarni ciljevi na koje će se Matično društvo bazirati u narednom periodu su Ekološka rekonstrukcija TE „Pljevlja” – blok I i nastavak rekonstrukcije i modernizacije postojećih elektrana (HE „Piva” i HE „Perućica”) čime će se produžiti njihov radni vijek i sagledavanje mogućnosti investiranja u nove izvore energije a sve u cilju obezbjeđivanja energetske stabilnosti Crne Gore.

U 2020. godini je planiran početak realizacije projekata izgradnje SE Briska Gora i VE Gvozd koji će upotpuniti portfolio proizvodnje električne energije EPCG i doprinijeti značajnom povećanju proizvodnje iz obnovljivih izvora.

Takođe, planirana je i fazna rekultivacija deponije „Maljevac” za potrebe TE „Pljevlja” koja bi doprinijela nastavku korišćenja iste u skladu sa zakonskim regulativama i standardima industrije.

U okviru HE „Piva”, planiran je kapitalni remont agregata A2 i A3, nakon uspješno izvedenog kapitalnog remonta agregata A1. Oni će omogućiti pouzdanu proizvodnju električne energije u HE „Piva” u godinama koje dolaze.

CEDIS ima jasan plan i viziju razvoja za naredni trogodišnji period. U cilju ostvarenja tog plana poseban akcenat će biti na smanjenju gubitaka električne energije u distributivnom sistemu, odnosno na dostizanju nivoa gubitaka odobrenih od strane Regulatorne agencije za energetiku.

Kapitalnim ulaganjima u 2020-2022. godini očekuju se sljedeći efekti:

- Povećanje kapaciteta u cilju priključenja novih potrošača;
- Dostizanje tehničkih standarda i/ili poboljšanje naponskih prilika;
- Povećanje pouzdanosti i sigurnosti napajanja potrošača;
- Smanjenje gubitaka električne energije.

Realizacijom pojedinačnih investicionih projekata predviđenih u periodu 2020-2022 očekuje se ostvarivanje više pozitivnih efekata. Određen broj investicionih projekata je planiran u smislu stvaranja uslova za priključenje novih elektroenergetskih objekata. Takvi projekti se prije svega odnose na uzemljenje NT 35kV i NT 10kV. Planiran je i nastavak projekta revitalizacije mreže u periodu 2020-2022 i ovim trogodišnjim planom predviđeno je ulaganje u 42 projekta u primarnoj mreži.

Očekivani rezultati investiranja u revitalizaciju VN i NN mreže su dostizanje i održavanje nivoa opštih i pojedinačnih pokazatelja minimuma kvaliteta snabdijevanja električnom energijom postojećih potrošača, a takođe i stvaranje uslova za priključenje novih objekata.

Rudnik uglja AD Pljevlja u narednom periodu planira sprovođenje aktivnosti u sledećim pravcima:

- Optimizacija poslovanja i smanjenja troškova proizvodnje,
- Proširenje asortimana prodaje uglja i podizanja ukupnog kvaliteta proizvoda,
- Optimizacija zajedničkih troškova u okviru EPCG Grupe,
- Proširenje ukupnog asortimana proizvoda i usluga koje je društvo u prilici da ponudi.

U narednom periodu se planira proširenje asortimana na briket i „orah“, čime će se doprinijeti diversifikaciji ponude kompanije.

U **Zeta Energy** se aktivno radi na modernizaciji opreme i sistema čime će kompanija dobiti status povlašćenog proizvođača iz obnovljivih izvora energije.

BDO d.o.o. Podgorica

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 120

81000 Podgorica

Montenegro

Tel: +382 20 228 449

Fax: +382 20 228 449

www.bdo.co.me

BDO d.o.o. Podgorica, privredno društvo osnovano u Crnoj Gori, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Velikoj Britaniji i dio je međunarodne BDO mreže firmi članica.

BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Podgorica, a limited liability company incorporated in Montenegro, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.